

**AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK
NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁJÁT ELLÁTÓ
KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA
9-10. ÉVFOLYAMÁNAK KÖZISMERETI HELYI
TANTERVE**

**Budapest XVIII. Kerületi SOFI Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő
Iskola és EGYMI**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára készült közismereti kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat. A kerettantervi rendszer az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékossgal, sajátos nevelési igénnyel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

Célok és feladatok

Ebben a szakaszban – az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamain – az előzetes tudások megerősítése és tovább építése, alkalmazása, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása kerül a középpontba. A pedagógus feladata biztosítani az enyhe értelmi fogyatékos, alapfokú iskolai tanulmányaikat befejezett tanulók általános tudásának elmélyítését, illetve szinten tartását, a közismereti órákon a szociális kompetenciák fejlesztését, a személyes jártasságnak, a problémákkal való megbirkózás képességének erősítését célzó tanulási környezetet, a tevékenységközpontú

tanulásszervezést. A képzés feladata elmélyíteni, kiegészíteni az alapfokú iskolában megszerzett általános műveltséget, feltárni és segíteni az épen maradt részképességeket, támogatni az érdeklődés és tehetség alapján kialakuló tanulói tevékenységeket.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az erkölcsi nevelés területén kialakul a szabálykövető magatartás érvényesítése; a mindennapi gyakorlatban az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosításával, az erkölcsi meggyőződés és az erkölcsi cselekvés kívánatos összhangjának felismertetésével valósul meg. A folyamat végén az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képes lesz cselekedetei következményeinek belátására, a mások iránti felelősség és felelősségvállalás érzékelésére. Kibontakozik a közösségi élettel kapcsolatos igazságérzete, társaival és az őt körülvevő személyekkel szembeni elfogadása, segítőkészsége. Magatartásában fejlődik az önfegyelem, a másokat megillető tisztelet megadása és tevékenységeiben a kívánatos mértéktartás. Feladatai és munkatevékenységei során megerősödik kötelességtudata.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés segíti a magyar történelemre és hagyományokra, hazájára való büszkeség kialakulását, a más népek, azok kultúrája iránti érdeklődés és tisztelet megnyilvánulását azzal, hogy támogatja a tanuló aktív részvételét szűkebb környezetének megemlékezéseiben, a történelmi múlthoz kapcsolódó ünnepeken. A társadalom, a társadalmi jelenségek megítélése fókuszba kerül, a tanulót a pályaválasztási és önálló életkezdesi ismeretei, motivációja segíti abban, hogy reális képet kapjon a társadalomban elfoglalt, elfoglalható helyéről.

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés terén felkészül a társadalmi elvárásoknak megfelelő kötelezettségek és jogok gyakorlására, megismeri és szükség szerint igénybe veszi

az önérvényesítés intézményes lehetőségeit.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Önismeret és társas kultúra fejlesztése területén az enyhe értelmi fogyatékos tanulóban kialakul a felnőtt élethez kötődő reális énképe, megismeri és kontrollálni tudja a viselkedését. A társas kapcsolatok tudatosan megfigyelt visszajelzései alapján továbbfejlődik önértékelése, önbizalma. Kialakul a társakkal, ismerős és ismeretlen környezettel szembeni bizalom és bizalmatlanság megfelelő egyensúlya.

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelést segíti, hogy a tanuló a középfokú oktatás időszakában megismeri a harmonikus családi mintákat és a családi együttélés szabályait. A hétköznapi élethelyzetek megbeszélése, gyakorlása segíti a párkapcsolatok megismerését, felelős párkapcsolat kialakítását, az együttlét, a szakítás felelősségét, kultúráját.

A támogatást nyújtó társadalmi, egészségügyi rendszerek megismerése, a konfliktusok kezelési lehetőségeinek, az érzelmi bizonytalanságoknak, a magánéleti krízishelyzeteknek a felismerése a felnőttkorba lépő fiatalok számára támpontokat nyújt az érzelmi élet válságaiban.

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés támogatja a tanuló tudatos törekvését az egészséges életmódra, a testi és lelki egyensúly megőrzésére. Igénnyé válik a testi épség megóvása és a sérülések elkerülése. A mindennapos testedzés megalapozza a munkavégzéshez elengedhetetlen fizikai állóképesség megszerzését és megőrzését. A pedagógus lehetőséget ad a tanulóknak felismerni és elkerülni a káros szenvedélyeket, a testi, szellemi és lelki érettség elérésével megerősödik sikeres társadalmi beilleszkedésének lehetősége. A pedagógus feladata felhívni a tanuló figyelmét a rendszeres és bőséges táplálkozás fontosságára, a táplálék összetevőinek, minőségének megfigyelésére, megteremteni az egészségvédelem és a szociális gondoskodás gyakorlatát az iskolában, felhívni a figyelmet a rendszeres mozgás, a megjelenés, a küllem, az ápoltság összefüggéseire.

A hétköznapi élethelyzetek megbeszélése, gyakorlása segíti a párkapcsolatok megismerését, felelős párkapcsolat kialakítását, az együttlét, a szakítás felelősségét, kultúráját.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

A felelősségvállalás másokért és önkéntesség területén a tanuló tapasztalatai bővülnek a társadalom tagjainak különbözőségéről, megerősödik benne az elfogadás érzése, a máság elfogadása, a betegség, a sérült és a fogyatékos emberek iránti együttérző, segítő magatartás kialakítása. A pedagógus feladata lehetőséget teremteni arra, hogy fejlődjön a tanulóban az önkéntes segítségnyújtás igénye, amelyben megismeri és megéli a saját személyének fontosságát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, az egymásra utaltságot.

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális attitűd, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

A fenntarthatóságot és környezettudatosságot segíti, ha a pedagógiai helyzetekben cselekedeteit, azok hatását személyesen is megtapasztalja, belátja a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteit, összefüggéseit. A környezeti ártalmak számbavétele, a védekezés lehetőségeinek kipróbálása, a takarékoságnak, a szükségletekhez igazított szokásrendnek a megismerése teszi lehetővé a mindennapi alkalmazást, azt, hogy fejlődjön az önálló étellel kapcsolatosan az egészséges és esztétikus környezet és élettér kialakításának és megóvásának igénye.

A pedagógiai helyzetekben cselekedeteit, azok hatását személyesen is megtapasztalja, belátja a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteit, összefüggéseit. A környezeti ártalmak számbavétele, a védekezés lehetőségeinek kipróbálása, a takarékoságnak, a szükségletekhez

igazított szokásrendnek a megismerése teszi lehetővé a mindennapi alkalmazást, azt, hogy fejlődjön az önálló étellel kapcsolatosan az egészséges és esztétikus környezet és életér kialakításának és megóvásának igénye.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári köteleességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

A pályaaorientáció területén a tanuló reális önértékeléssel megismeri munkaerőpiaci lehetőségeit, a társadalmi munkamegosztás alapjait. Képességeinek, lehetőségeinek és érdeklődésének figyelembevételével pályát választ, megismeri és motiválttá válik a céljai elérése érdekében szükséges képességek fejlesztésében.

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

A gazdasági és pénzügyi nevelés folyamatában kiemelt szerepet kap a figyelem ráirányítása a tanuló saját felelősségére a javakkal való ésszerű gazdálkodásban, a pénz világában és a fogyasztás területén.

A tanuló a pedagógiai folyamatban és a valóságban is kipróbálhatja az ügyintézés útjait, a segítségkérés lehetőségeit a lakhatás, a munkavállalás, a lakóhelyi, közösségi ügyintézés terén, tapasztalatokat szerezhet a döntései közvetlen és közvetett következményeinek és kockázatainak mérlegelésében.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

A médiatudatosságra nevelés különös jelentőséget kap a médiumok használatának előtérbe kerülése, a tanulás, az önművelés területein történő felhasználása miatt. A médiatudatos magatartás a mindennapokban, a munka világában való tájékozódás szolgálatában azt jelenti, hogy a tanulónak megfelelő gyakorlata alakul ki az információhordozók megválasztásában,

használatában, megismeri a hétköznapi élet során szerepüket az ismeretek, a fontos információk megszerzésében, fejlődik képessége az óvatosság területén és az információk hitelességének ellenőrzésében, vigyáz személyes adatainak védelmére, mértéktartó az eszközök használatában.

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, mérlegelő beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékeltű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusaival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint a különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása terület a tanuló számára lehetőséget ad az egyénre szabott, képességeknek megfelelő motivációra és a folyamatos fenntartásra az ismeretszerzésben. Segít elfogadni és megismerni a környezet folyamatos változását, fenntartani az igényt és képességet a tevékenységekkel és munkavégzéssel kapcsolatos ismeretek bővítésére a munkaerőpiaci és a társadalmi integráció elérése érdekében.

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Kulcskompetenciák

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak is fel kell készülniük a munkavállalásra, a változások kezelésére és a későbbi tanulásra is. Kompetenciákkal a társadalmi integráció, az önálló életvezetés és a felnőttkori munkaerőpiaci helytállás érdekében nekik is rendelkezniük kell. A valamiben kompetens fiatal tudja, hogy adott esetben mit kell tennie; tudása van róla, képes azt megtenni; kialakult a megfelelő képessége, és meg is akarja tenni, mert megfelelő attitűddel rendelkezik. A kulcskompetencia különböző szintű kompetenciák rendszere – fejlesztésük egymásra épülő, tervezhető. Az alapkészségek kialakításához szükséges kompetenciák a jövőben való boldogulás várható igényei szerint kiegészülnek más olyan kompetenciákkal, amelyek a társadalomban való sikeres részvételhez, az egész életen át tartó tanuláshoz szükségesek. Ezek a kulcskompetenciák, amelyek nemcsak egyes tantárgyakhoz köthetőek. Kialakításuk, fejlesztésük a köznevelés feladataként az enyhe értelmi fogyatékos tanulókat nevelő-oktató intézményekben is elvárásként jelenik meg. Egy-egy terület fejlesztési feladatai valamennyi kompetenciát mozgósíthatják, illetve számos terület tartalmainak feldolgozása valamennyi kompetencia fejlesztésére hatással lehet. Az egyes területek kijelölik, hogy mely kulcskompetenciák fejlesztését célozzák meg a fejlesztési feladatok megvalósítása folyamán.

A Nat kulcskompetenciái nem tantárgyokhoz kötöttek, hanem tantárgyakon átívelve, horizontálisan jelennek meg a kerettantervben a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő adaptált formában. A Nat kulcskompetenciái az alábbi specifikumokat hordozzák az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében:

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompentenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák)

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelv elsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvi fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Az idegen nyelvi kommunikáció mint kiemelt kompetenciaterület az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra. Törekedni kell a digitális technológia kínált eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia

fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Egységesség és differenciálás

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási

folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszer kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet. Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a tanulói sajátosságok – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, fejlettsége az önálló munkavégzés és az együttműködés terén, helyzete a társas kapcsolatrendszerben – és a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka. A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani – mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az integrált nevelés szervezeti formák esetén – a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az egyik a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A másik a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget. A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás eredményeire kell építeni az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és terápiát. A kimeneti elvárásokat – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszhetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből kell levezetni. A fejlesztési, nevelési, oktatási, képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: (a) a nevelés mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje; (b) az identitás és önismeret mint szocializációs cél; (c) párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, mérlegelés, közvetlen megfigyelés, kipróbálás mint tipikus tevékenységek és (d) a kíváncsiság mint motiváció.

Tantárgyak és óraszámok

Műveltségi terület	Tantárgy	Heti óraszám		2 tanéves óraszám
		9. évfolyam	10. évfolyam	
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	5	5	360
Idegen nyelv	Idegen nyelv	2	2	144

Matematika	Matematika	5	5	360
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1	1	72
Természettudomány és földrajz	Természettudomány	3	3	216
Művészetek	Vizuális nevelés	2	2	144
Technológia	Digitális kultúra	2	2	144
Egyéb	Pályaorientáció	1	1	72
	Szakmai alapozó ismeretek	4	4	288
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	360
	Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	72
Összesen		31	31	2232
Szabadon tervezhető		3	3	216
Mindösszesen		34	34	2448

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

A magyar nyelv és irodalom tantárgy a készségfejlesztő iskolában az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia, a kommunikáció fejlesztésének legfontosabb eszköze.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelés terén. Lehetőséget teremt a pozitív és negatív példa felismerésére, napilapokban, folyóiratokban, a mindennapi élet eseményeiben a helyes magatartás, követendő minta és a helytelen magatartás megkülönböztetésére.

A nemzeti öntudatot, hazafias nevelést segíti hazánk múltja, jelene megismerésének támogatásával írók, költők és más publicisták művein keresztül.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelésben fontos szerepet játszik a közéletiség felismerése az olvasott szövegekben, a demokratikus jogokért való küzdelem megjelenésének nyomon követése a múlt irodalmában.

A tantárgy az önismeret és a társas kultúra területén a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztésével segíti a társas érintkezést. Az önismeret fejlesztésére teremt lehetőséget a tanórai teljesítmények értékelése, a tanulói önértékelés jelenléte, a folyamatos visszajelzés gyakorlatának kialakítása. A saját személyiség fejlesztését szolgálják az improvizatív és irányított szerepjátékok, tanórai munkák.

A testi és lelki egészségre nevelés területét a tantárgy az egészséges és tudatos életmód jellemzőinek rögzítésével, ismeretterjesztő és irodalmi szövegek megismerésével, a saját személyre vonatkozó lehetőségek megfogalmazásával támogatja.

A családi életre nevelést az írásos művekben megismert pozitív és negatív családpéldák, családmodellek, erkölcsi normák felismertetésével, közös megfogalmazással, a véleménynyilvánítás gyakorlásával segíti.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén fontos a személyiségfejlesztő nevelés során megjelenő odafigyelés, elfogadás, együttérzés kialakítása irányított megbeszélés során irodalmi művek kapcsán, gyakoroltatás szituációs játékokban, szerepjátékokban.

A tantárgy a fenntarthatóság, környezettudatosság kialakulását különböző környezeti tényezők között a helyes szokásrend következetes alakításával éri el.

A pályaorientációt a munka világról szóló ismeretterjesztő, irodalmi művek, publicisztikák elemzésével, megbeszélésével, egy-egy cselekvési algoritmus kialakításával, gyakorlásával, folyamatok kipróbálásával segíti.

Gazdasági és pénzügyi nevelés területén fontos az egyén, a család, a társadalom gazdasági lehetőségeinek változását feltáró művek olvasásával ismereteket nyújtani a tanulóknak a tulajdonviszonyok, az érdekérvényesítés, a munkamegosztás, családi élet, hivatalos ügyintézés, gazdálkodás stb. témakörében.

A médiatudatosságra nevelést az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek gyakorlásával segíti. A tanuló a tömegkommunikációs eszközök segítségével tájékozódik a napi eseményekről.

A tanulás tanítását az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása segíti, melyre támaszkodva lehet elérni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	5	5
A tanulási képesség fejlesztése	5	5
Anyanyelvi ismeretek	40	40
Írás, szövegalkotás – Fogalmazási ismeretek	45	45
Szövegek értő olvasása	30	30
Kommunikáció – Médiaismeret	55	55

9.-10. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

Alapvető feladata, hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával hozzájáruljon sikeres kommunikációjukhoz, önkifejezésükhöz. Célja felkészíteni a tanulót a társas-társadalmi együttéléshez szükséges nyelvi képességekre, beállítódásokra, a kulturált nyelvi magatartásra, segíteni a közvetlen környezetében az emberi, tárgyi viszonyrendszerekben történő eligazodáshoz szükséges beszédképesség kialakítását, a beszéd formai és tartalmi elemeinek, a tiszta artikulációnak, a kommunikációs biztonságérzetnek a fejlődését. A tanuló képességeihez mérten sajátítja el az anyanyelvű írásbeliség normáihoz alkalmazkodó szövegalkotást, alakítja a kultúrtechnikák gyakorlásával és használatával az alkalmazást. A pedagógus feladata elérni, hogy bővüljön a tanuló aktív és passzív szókincse a szakképzés, a felnőtt élet, a munkavállalás és munkavégzés, valamint a szakmai munka területén. Legyen képes a tanuló formanyomtatványok önálló kitöltésére, önéletrajz, magán- és hivatalos levelek írására. Részben önállóan, részben tanári segítséggel tudjon elolvasni egyszerűbb, rövidebb írásos műveket, váljon képessé írásos kifejezésformák befogadására, minél önállóbb értelmezésére. A tantárgy feladata a tanulók kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási képességének továbbfejlesztése, a kommunikációs ismeretek bővítése, a nyelvi alapkészségek építése, az igényes és a helyzethez illő szóhasználat, a mondat- és szövegalkotás gyakorlása.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló a tantárgy tanulása során felkészül a mondat- és szövegfonetikai eszközöknek a nem verbális nyelvi elemekkel összehangolt és célszerű használatára, megtanulja a kommunikációs helyzetek során ezek értelmezését, továbbfejlődik véleményalkotási képessége. A tantárgy elsajátítása során kiemelt feladat az önállóságra nevelés és kreativitásra ösztönzés a szövegalkotásban, motiválás az irodalomolvasásra és a köznapi élet hivatalos ügyirataiban való eligazodás támogatása. Fontos az irodalom önmegértést és önmeghatározást

elősegítő lehetőségeinek felismerése, a korábban megszerzett kommunikációs és tömegkommunikációs ismeretek szintetizálása, fejlesztése. A tantárgy segíti a szereplési biztonság kialakítását, és támogatja, hogy a tanuló vegyen részt dráma-, szerep- és szituációs játékokban. Kiemelt szerepet kap a tanulási-tanítási folyamatban a pedagógus differenciáló munkája, a fejlesztési követelmények igazítása a fejlődés egyéni üteméhez, a gyakorlatorientált óravezetés, a hétköznapi élet elvárásainak megjelenése, a tantárgy tartalmának felnőtt életben betöltött mindennapi szerepének hangsúlyozása.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló:

- a társalgásban részt tud venni;
- képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni, képes meggyőzni, érvelni, kérdezni, véleményt elfogadni, a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni;
- könyvtárt használ megadott szempontok alapján;
- képes a lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására (esetleg tanári kérdések alapján);
- képes írásbeli munkáit a tanult szabályok szerint végezni;
- megadott szempontok alapján olvasható, áttekinthető, írásműveket készít, az írást kommunikációs célokra használja;
- képes az olvasást az információszerzéshez és –átadáshoz felhasználni

9. évfolyam

Témakör	Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	5 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése.		
A metakommunikációs eszközök megismertetésével a testbeszéd megértése, használatával a szóbeli kifejezőképesség erősítése.		
A beszélő szándékának megértése.		
A hallott szöveg értelmezése, adekvát, nyelvtanilag helyes válaszadás.		
Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása.		
A reprodukív beszéd képességének fejlesztése.		
Tanult szövegek kifejező tolmácsolása.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Artikuláció, beszédértés, beszédlégzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Beszédtechnika: a helyes beszédlégzés: levegőbeosztás, szünettartás, megfelelő beszédhang: hangterjedelem, hangszín, hangerő, a pontos artikuláció.</p>	<p>A tanuló egyéni képességeihez igazodóan a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása.</p> <p>A levegőbeosztás, a szünettartás, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés gyakorlása szövegolvasás, szabad beszéd közben.</p> <p>A hangadás esetleges hibáinak javítása, a hangterjedelem kiszélesítése, a hangszín, a hangadás egyenletességének megteremtése a teljes hangterjedelemben, a görcsmentes hangerőfokozás és hangváltások kialakítása és gyakorlása.</p> <p>Az artikulációs mozgások gyakorlása, a gondos szóvégejtés, a pergő, tiszta szövegmondás, a szabályos beszédritmus, a hangkapcsolatok szabályos ejtésének kialakítása és gyakorlása.</p>
<p>Beszéd(meg)értés: szavak, mondatok, szöveg szintjén.</p>	<p>A tanuló egyéni képességeihez igazodóan aktív és passzív szókincs fejlesztése.</p> <p>Szókincsbővítés, kifejezőképesség formai és tartalmi elemei, percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg.</p> <p>Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analizáló-szintetizáló gyakorlatok végzése, összehasonlítások a nyelv különböző szintjein, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások.</p>

Beszédkésztség: kifejezőképesség, a kommunikáció céljának megfelelő beszéd.	A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése. A tanuló egyéni képességeihez igazodóan társas kapcsolatokba a tanult elemek beépítése. Hangutánzó és hangulatfestő szavak keresése, beépítése szövegkörnyezetbe, a stílushatások véleményezése, szépirodalmi és köznyelvi szövegek összehasonlítása, azonosságok és különbözőségek meghatározása, szépirodalmi kifejezések gyűjtése, szólások, közmondások beépítése a szövegkörnyezetbe (behelyettesítés).
Beszédkésztség: kifejezőképesség, a kommunikáció céljának megfelelő beszéd.	

Témakör	A tanulási képesség fejlesztése	5 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az ismerethordozók önálló használatának tanulása. Az egyéni érdeklődésen alapuló önművelő és szükségletkielégítő szabadidős tevékenységek tanulása. Tanári, tankönyvi vázlat felhasználása a tanuláshoz. Lényegkiemelés, szöveg értelmezése tanári irányítással.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei.	Tények, adatok, információk növekvő önállósággal történő felismerése az ismerethordozó, -terjesztő médiákból. Adatkeresés, adatgyűjtés. A tanuló érdeklődésének megfelelő könyv választása. Önállóság.
Tanulást segítő eljárások gyakorlása.	Adatkeresés, adatgyűjtés Lényegkiemelés aláhúzással megbeszélés alapján
Szövegfeldolgozás. Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása.	Lényegkiemelés aláhúzással megbeszélés alapján Vázlatok értelmezése, közös vázlatkészítés. Összefüggések, cselekmény egymásra épülésének feltárása. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.

Kérdésfeltevés, válaszadás az olvasottakkal kapcsolatban.

Témakör	Anyanyelvi ismeretek	40 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A kommunikációs készség fejlesztése.		
A mondanivaló árnyalt közlése a mondatokkal kapcsolatos ismeretek segítségével.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
A magyar nyelv jellemzői, a magyar nyelv szépsége, a nyelv tisztasága, a nyelv védelme, a nyelv fejlődése.		
Érzelem (öröm, bánat, harag, gyengédség), indulatszó.		
Helyesírási szótár, helyesírás-ellenőrző program.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Nyelvtani alapfogalmak rendszerezése: a. hangok, betűk (magánhangzók, mássalhangzók csoportosítása); b. szavak, szóelemek (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) jellemzői; c. mondatokkal kapcsolatos ismeretek (egyszerű, összetett, kijelentő, kérdő, óhajtó, felszólító).	Betűrendbe rendezés. Szavak betűrendbe rendezése, katalógus használata, készítése. Szavak szófajokba sorolása, fontosabb jellemzői, helyesírásuk. Igeragozás, igeidő használata, változtatása szükség szerint. Mondatok alakítása tetszés szerint. Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.
A mondatok szövegben betöltött szerepe. Mondatfajták, egyszerű és összetett mondatok.	Mondatok alakítása tetszés szerint. Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.
Érzelmek kifejezése indulatszavakkal (öröm, bánat, harag, gyengédség).	A beszédkörnyezetnek megfelelő nyelvhasználat. Környezetében meglévő jelzések, képi információk megértése.
Tájékoztató, leírás stíuselemei.	Megfogalmazások különböző stíuselemekkel (szaknyelv, argó, SMS stb.). Veszélyt és tiltást jelentő szavak és jelzések (pl. közlekedési táblák, tiltó jelzések, piktogramok) felismerése, megnevezése.
Az írott beszéd felelőssége. Pontos és szabatos megfogalmazás.	Szövegek gyűjtése adott stílusban, szövegalkotás a kért stílusban. Jól olvasható egyéni íráskép kialakítása.

Helyesírás. A helyesírási szabályok felelevenítése, tudatosítása: <ul style="list-style-type: none"> a. tulajdonnevek írása, b. mondatkezdés, c. mondatvégi írásjelek, d. szótagolás, szavak elválasztása, e. rövid- és hosszú magánhangzók, f. rövid- és hosszú mássalhangzók használata. 	Tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása. Másolás, tollbamondás, ellenőrzés, javítás, gyakorlás változatos formában. Akusztikus figyelem, rövid- és hosszú távú emlékezet fejlesztése. Az írás képének, sebességének, pontosságának folyamatos javítása, értékelése. Mondatok helyesírása.
Helyesírási szótár használata.	Másolás, tollbamondás, ellenőrzés, önellenőrzés.
Helyesírási ellenőrző program használata segítségével számítógépen írás alkalmával.	Írás a számítógépen, hibajavítás a helyesírási program használatával.

Témakör	Írás, szövegalkotás – Fogalmazási ismeretek	45 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Mondanivaló megfogalmazása összefüggően. Lényeges és lényegtelen körülmény egyre biztosabb megállapítása. A helyesírás fejlesztése. Önellenőrzés fejlesztése. Az írás eszközjellegű használatának fejlesztése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, hír, jellemzés.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Elemi szintű műfaji ismeretek (elbeszélés, leírás).	Az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Leírás készítése élő személyről (barátom, apám, tanárom), helyről (iskolám, településem, erdő, szobám).
Rövid irodalmi szöveg leíró és elbeszélő részleteinek elolvasása, megbeszélése.	Az elkészített szöveg felolvasása, bírálata, megvitatása, javítása.

Egyszerű szöveg megértése, adott szempont szerinti alakítása.	Hosszabb szövegből vázlat készítése – lényegkiemelés
Szöveg alkotása kép alapján. Szöveg alkotása adott témára.	Néhány mondatos szöveg alkotása önállóan, vázlat alapján. Szöveg alkotása, átalakítása önállóan, adott szempontnak megfelelően.
Elbeszélés, élménybeszámoló készítése (saját tapasztalat vagy látott esemény alapján) szóban vagy írásban.	Történetek, filmek, irodalmi művek, események összegzése szóban és írásban.
Magánjellegű és hivatalos szövegek stíluselemeinek, jellemzőinek megismerése (magánlevél, hivatalos levél, árajánlat, önéletrajz).	Levél írása adott témában barátoknak, idős rokonoknak, hivatalnak, tanárnak, levél elolvasása után a stílus alapján annak megállapítása, hogy ki a címzett. A címzettnek megfelelő stílusban levél, beszámoló készítése. A számítógép használatához kapcsolódó tevékenységek felelős alkalmazása (blog, sms, e-mail, csetelés).

Témakör	Szövegek értő olvasása	30 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Aktív és passzív szókinés gyarapítása. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás, Szómagyarázat.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Olvasmányélmények, látott, hallott irodalmi alkotások felidézése.	A jellemző stílusjegyek alapján a hallott vagy olvasott szöveg jellegének felismerése. Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással. Szövegből – adott szempontok alapján – részletek kiemelése. Szövegfelismerés (vers, regényrészlet, használati utasítás, reklámszöveg), a stílusjegyek alapján. Hírek, használati utasítások értelmezése. Közösen olvasott alkotás elemzése formai és tartalmi szempontok szerint.

Egyszerűbb színdarabrészetek, alkalmi irodalmi összeállítások előadása közönség előtt.	Közös színházlátogatás, közösen kiválasztott film megtekintése moziban, a látottak megbeszélése, a tartalom és a témával kapcsolatos élmények elmondása. Alkalmra előadással készülés (a kiválasztott anyag elemzése, szereposztás, próba), és előadás szűkebb és tágabb közönségnek.
Kreatív szövegalkotás (alkalomra vers, szöveg alkotása: köszöntő, búcsúztató).	Az olvasottakkal kapcsolatban saját vélemény megfogalmazása

Témakör	Kommunikáció – Médiaismeret	55 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Aktív és passzív szókinccs gyarapítása.		
Az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása.		
Az információszerzés színtereinek feltérképezése (rádió, televízió, informatika).		
Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása.		
A könyv és a média révén elért információforrás értékének felismerése, az ezekből való tanulás megalapozása.		
Önálló gondolatok bátor elmondása, a vélemény vállalása.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás, virtuális valóság, látszat, valóság, mimika, testbeszéd, gesztus, önismeret, hírforrás, cáfolat, megerősítés, termék, áru, érték, katalógus, keresőprogram, országos napilap, helyi lap, folyóirat, szaklap.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Művek, műsorok, azok részeinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése, megbeszélése, elemzése, projektszerű médiafigyelés és produktum készítése.	Látott, hallott, olvasott szöveg, műsorok értelmezése, műsor elemzése elemi szinten, saját élmények alapján. Emlékezet fejlesztése: olvasottak, látottak, hallottak felidézése. Verbális készség, aktivitás. Önálló mérlegelő gondolkodás, médiaszövegek értelmezése Szövegből – adott szempontok alapján – információk kiemelése.
A kommunikáció formái: verbális, nonverbális (képi, gesztus, testbeszéd, mimika).	Érzelmek közlése, megértése képről, gesztusból, mimikából, testbeszédből.
A hiteles információhoz jutás színterei, kommunikációs források.	Lehetőség szerint rendszeres hírlap-, folyóirat-olvasás, hírműsorok nézése, hallgatása. Napilapok, folyóiratok cikkeiből, rádióadók, televízióadók műsorából adott témák szerint keresés, tájékozódás.

Könyvtárhasználat. Internethasználat az információszerzésre.	Látogatás könyvtárban, tájékozódás katalógusban. Kutatómunka adott információ megkeresésére. Nyitottság az információk iránt. Személyes adatok védelme.
Az információ valóság tartamának mérlegelése (hiteles, pletyka, rágalom).	A továbbadandó hírek, információk valóság tartalmának mérlegelése. Információk értékelése, mérlegelése.
A média által sugárzott virtuális valóság és a valóság viszonya.	A valóság és a virtuális valóság szétválasztása.
A reklámok célja és természete.	Reklámok gyűjtése, megtekintése különböző területeken. A médiából szerzett információ, reklámok fenntartással fogadása.

10.évfolyam

Témakör	Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	5 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A szókinccs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése.		
A metakommunikációs eszközök megismertetésével a testbeszéd megértése, használatával a szóbeli kifejező-készség erősítése.		
A beszélő szándékának megértése.		
A hallott szöveg értelmezése, adekvát, nyelvtanilag helyes válaszadás.		
Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása.		
A reproductív beszéd képességének fejlesztése.		
Tanult szövegek kifejező tolmácsolása.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Artikuláció, beszédértés, beszéd-lézés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Beszédtechnika: a helyes beszéd-lézés: levegő-beosztás, szünettartás, megfelelő beszédhang: hangterjedelem, hangszín, hangerő,	A tanuló egyéni képességeihez igazodóan a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása. A levegő-beosztás, a szünettartás, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés gyakorlása szöveg-olvasás, szabad beszéd közben.

a pontos artikuláció.	A hangadás esetleges hibáinak javítása, a hangterjedelem kiszélesítése, a hangszín, a hangadás egyenletességének megteremtése a teljes hangterjedelemben, a görcsmentes hangerőfokozás és hangváltások kialakítása és gyakorlása. Az artikulációs mozgások gyakorlása, a gondos szövégejtés, a pergő, tiszta szövegmondás, a szabályos beszédritmus, a hangkapcsolatok szabályos ejtésének kialakítása és gyakorlása.
Beszéd(meg)értés: szavak, mondatok, szöveg szintjén.	A tanuló egyéni képességeihez igazodóan aktív és passzív szókinccs fejlesztése. Szókinccsbővítés, kifejezőképesség formai és tartalmi elemei, percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analizáló-szintetizáló gyakorlatok végzése, összehasonlítások a nyelv különböző szintjein, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások.
Beszédképesség: kifejezőképesség, a kommunikáció céljának megfelelő beszéd.	A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése. A tanuló egyéni képességeihez igazodóan társas kapcsolatokba a tanult elemek beépítése. Hangutánzó és hangulatfestő szavak keresése, beépítése szövegek környezetbe, a stílushatások véleményezése, szépirodalmi és köznyelvi szövegek összehasonlítása, azonosságok és különbözőségek meghatározása, szépirodalmi kifejezések gyűjtése, szólások, közmondások beépítése a szövegek környezetbe (behelyettesítés).
Beszédképesség: kifejezőképesség, a kommunikáció céljának megfelelő beszéd.	

Témakör	A tanulási képesség fejlesztése	5 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Az ismerethordozók önálló használatának tanulása.		
Az egyéni érdeklődésen alapuló önművelő és szükségletkielégítő szabadidős tevékenységek tanulása.		
Tanári, tankönyvi vázlat felhasználása a tanuláshoz.		
Lényegkiemelés, szöveg értelmezése tanári irányítással.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei.	Tények, adatok, információk növekvő önállósággal történő felismerése az ismerethordozó, -terjesztő médiákból. Adatkeresés, adatgyűjtés. A tanuló érdeklődésének megfelelő könyv választása. Önállóság.
Tanulást segítő eljárások gyakorlása.	Adatkeresés, adatgyűjtés Lényegkiemelés aláhúzással megbeszélés alapján
Szövegfeldolgozás. Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása.	Lényegkiemelés aláhúzással megbeszélés alapján Vázlatok értelmezése, közös vázlatkészítés. Összefüggések, cselekmény egymásra épülésének feltárása. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése. Kérdésfeltevés, válaszadás az olvasottakkal kapcsolatban.

Témakör	Anyanyelvi ismeretek	40 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A kommunikációs készség fejlesztése. A mondanivaló árnyalt közlése a mondatokkal kapcsolatos ismeretek segítségével.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: A magyar nyelv jellemzői, a magyar nyelv szépsége, a nyelv tisztasága, a nyelv védelme, a nyelv fejlődése. Érzelem (öröm, bánat, harag, gyengédség), indulatszó. Helyesírási szótár, helyesírás-ellenőrző program.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Nyelvtani alapfogalmak rendszerezése: d. hangok, betűk (magánhangzók, mássalhangzók csoportosítása); e. szavak, szóelemek (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) jellemzői;	Betűrendbe rendezés. Szavak betűrendbe rendezése, katalógus használata, készítése. Szavak szófajokba sorolása, fontosabb jellemzői, helyesírásuk. Igeragozás, igeidő használata, változtatása szükség szerint. Mondatok alakítása tetszés szerint. Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.

f. mondatokkal kapcsolatos ismeretek (egyszerű, összetett, kijelentő, kérdő, óhajtó, felszólító).	
A mondatok szövegben betöltött szerepe. Mondatfajták, egyszerű és összetett mondatok.	Mondatok alakítása tetszés szerint. Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.
Érzelmek kifejezése indulatszavakkal (öröm, bánat, harag, gyengédség).	A beszédkörnyezetnek megfelelő nyelvhasználat. Környezetében meglévő jelzések, képi információk megértése.
Tájékoztató, leírás stílusjegyei.	Megfogalmazások különböző stílusjegyekkel (szaknyelv, argó, SMS stb.). Veszélyt és tiltást jelentő szavak és jelzések (pl. közlekedési táblák, tiltó jelzések, piktogramok) felismerése, megnevezése.
Az írott beszéd felelőssége. Pontos és szabatos megfogalmazás.	Szövegek gyűjtése adott stílusban, szövegalkotás a kért stílusban. Jól olvasható egyéni íráskép kialakítása.
Helyesírás. A helyesírási szabályok felelevenítése, tudatosítása: g. tulajdonnevek írása, h. mondatkezdés, i. mondatvégi írásjelek, j. szótagolás, szavak elválasztása, k. rövid- és hosszú magánhangzók, l. rövid- és hosszú mássalhangzók használata.	Tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása. Másolás, tollbamondás, ellenőrzés, javítás, gyakorlás változatos formában. Akusztikus figyelem, rövid- és hosszú távú emlékezet fejlesztése. Az írás képének, sebességének, pontosságának folyamatos javítása, értékelése. Mondatok helyesírása.
Helyesírási szótár használata.	Másolás, tollbamondás, ellenőrzés, önellenőrzés.
Helyesírási ellenőrző program használata segítségével számítógépen írás alkalmával.	Írás a számítógépen, hibajavítás a helyesírási program használatával.

Témakör	Írás, szövegalkotás – Fogalmazási ismeretek	45 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Mondanivaló megfogalmazása összefüggően. Lényeges és lényegtelen körülmény egyre biztosabb megállapítása. A helyesírás fejlesztése.		

<p>Önellenőrzés fejlesztése. Az írás eszközjellegű használatának fejlesztése.</p> <p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, hír, jellemzés.</p>
--

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Elemi szintű műfaji ismeretek (elbeszélés, leírás).	Az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Leírás készítése élő személyről (barátom, apám, tanárom), helyről (iskolám, településem, erdő, szobám).
Rövid irodalmi szöveg leíró és elbeszélő részleteinek elolvasása, megbeszélése.	Az elkészített szöveg felolvasása, bírálata, megvitatása, javítása.
Egyszerű szöveg megértése, adott szempont szerinti alakítása.	Hosszabb szövegből vázlat készítése – lényegkiemelés
Szöveg alkotása kép alapján. Szöveg alkotása adott témára.	Néhány mondatos szöveg alkotása önállóan, vázlat alapján. Szöveg alkotása, átalakítása önállóan, adott szempontnak megfelelően.
Elbeszélés, élménybeszámoló készítése (saját tapasztalat vagy látott esemény alapján) szóban vagy írásban.	Történetek, filmek, irodalmi művek, események összegzése szóban és írásban.
Magánjellegű és hivatalos szövegek stíuselemeinek, jellemzőinek megismerése (magánlevél, hivatalos levél, árajánlat, önéletrajz).	Levél írása adott témában barátoknak, időskorúaknak, hivatalnak, tanárnak, levél elolvasása után a stílus alapján annak megállapítása, hogy ki a címzett. A címzettnek megfelelő stílusban levél, beszámoló készítése. A számítógép használatához kapcsolódó tevékenységek felelős alkalmazása (blog, sms, e-mail, csetelés).

Témakör	Szövegek értő olvasása	30 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Aktív és passzív szókincs gyarapítása.</p>		

Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása.
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás, Szómagyarázat.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Olvasmányélmények, látott, hallott irodalmi alkotások felidézése.	A jellemző stílusjegyek alapján a hallott vagy olvasott szöveg jellegének felismerése. Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással. Szövegből – adott szempontok alapján – részletek kiemelése. Szövegfelismerés (vers, regényrészlet, használati utasítás, reklámszöveg), a stílusjegyek alapján. Hírek, használati utasítások értelmezése. Közösen olvasott alkotás elemzése formai és tartalmi szempontok szerint.
Egyszerűbb színdarabrészletek, alkalmi irodalmi összeállítások előadása közönség előtt.	Közös színházlátogatás, közösen kiválasztott film megtekintése moziban, a látottak megbeszélése, a tartalom és a témával kapcsolatos élmények elmondása. Alkalmra előadással készülés (a kiválasztott anyag elemzése, szereposztás, próba), és előadás szűkebb és tágabb közönségnek.
Kreatív szövegalkotás (alkalomra vers, szöveg alkotása: köszöntő, búcsúztató).	Az olvasottakkal kapcsolatban saját vélemény megfogalmazása

Témakör	Kommunikáció – Médiaismeret	55 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Aktív és passzív szókinccs gyarapítása. Az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. Az információszerzés színtereinek feltérképezése (rádió, televízió, informatika). Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása. A könyv és a média révén elért információforrás értékének felismerése, az ezekből való tanulás megalapozása. Önálló gondolatok bátor elmondása, a vélemény vállalása.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás, virtuális valóság, látszat, valóság, mimika, testbeszéd, gesztus, önismeret, hírforrás, cáfolat, megerősítés, termék, áru, érték, katalógus, keresőprogram, országos napilap, helyi lap, folyóirat, szaklap.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Művek, műsorok, azok részeinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése, megbeszélése, elemzése, projektszerű médiafigyelés és produktum készítése.	Látott, hallott, olvasott szöveg, műsorok értelmezése, műsor elemzése elemi szinten, saját élmények alapján. Emlékezet fejlesztése: olvasottak, látottak, hallottak felidézése. Verbális készség, aktivitás. Önálló mérlegelő gondolkodás, médiaszövegek értelmezése Szövegből – adott szempontok alapján – információk kiemelése.
A kommunikáció formái: verbális, nonverbális (képi, gesztus, testbeszéd, mimika).	Érzelmek közlése, megértése képről, gesztusból, mimikából, testbeszédéből.
A hiteles információhoz jutás szinterei, kommunikációs források.	Lehetőség szerint rendszeres hírlap-, folyóirat-olvasás, hírműsorok nézése, hallgatása. Napilapok, folyóiratok cikkeiből, rádióadók, televízióadók műsorából adott témák szerint keresés, tájékozódás.
Könyvtárhasználat. Internethasználat az információszerzésre.	Látogatás könyvtárban, tájékozódás katalógusban. Kutatómunka adott információ megkeresésére. Nyitottság az információk iránt. Személyes adatok védelme.
Az információ valóságtartalmának mérlegelése (hiteles, pletyka, rágalom).	A továbbadandó hírek, információk valóságtartalmának mérlegelése. Információk értékelése, mérlegelése.
A média által sugárzott virtuális valóság és a valóság viszonya.	A valóság és a virtuális valóság szétválasztása.
A reklámok célja és természetete.	Reklámok gyűjtése, megtekintése különböző területeken. A médiából szerzett információ, reklámok fenntartással fogadása.

MATEMATIKA

A matematika segítséget ad a természettudományok, a digitális kultúra, a technikai, a humán műveltségterületek, illetve a választott szakma ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez. Ezért a pedagógusoknak az a törekvésük, hogy a tanulók rendelkezzenek azzal a képességgel és készséggel, hogy alkalmazni tudják matematikai tudásukat, és felismerjék, hogy a megismert fogalmakat és tételeket változatos területeken használhatják.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Gondolkodási műveletek	50	50
Számtan. Műveletek	70	70
Mérések	60	60

9-10. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A matematika tantárgy tanításának célja abban támogatni a tanulót, hogy alkalmazza a matematika eszköztárát a mindennapokban felmerülő feladatok, problémák megoldása során, saját élethelyzeteiben, kialakítani nyitottságát a matematika iránt, fejleszteni együttműködési hajlandóságát a sikeres közös munka érdekében társaival. A szükséges alapismeretek gyakorlása mellett, a gyakorlatias tudás megszerzése is előtérbe kerül. A tantárgy feladata a gondolkodási funkciók fejlesztése, a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak megismerése, megszilárdítása, a mérések és számítások alkalmazása mindennapi élethelyzetekben, az alkalmazásképes matematikai gondolkodás, a gyakorlati élet problémái elvont szintű megoldásának megalapozása. A logikus gondolkodás, a racionális érvelés és az ok-okozati összefüggések eredményeinek felismerése és elfogadása, a logikai, matematikai következtetések megismerése, gyakorlása a pedagógus által megtervezett élethelyzetekhez kötötten történik, a matematikai becslések pontosságának növelése, a mennyiségi, térbeli és időbeli változások felismerése, a hatások következtetése is tanulói tevékenységeken keresztül alakul. A tantárgy jelentős szerepet kap a pályaorientáció területén a munkatevékenységekkel, szakmákkal összefüggő matematikai, logikai ismeretek megerősítésében, lehetőséget adva az egyéni képességek és érdeklődés megismerésére, a szakmaválasztási döntés előkészítésének támogatására.

A gazdasági és pénzügyi nevelés terén támogatja a minél önállóbb felnőtt életre történő felkészülést, a jövedelem és kiadások megismerésének függvényében felkészít a munkabér és más pénzeszközök célszerű felhasználására. A fenntarthatóság, környezettudatosság terén segíti a mennyiségek, összehasonlítások megismerésével, megértésével a takarékos életvitel lehetőségét, a tudatos törekvést az anyagok, az energia és az idő praktikus és rugalmas beosztására.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló

- képes alkalmazni a logikai kifejezéseket,
- jártas az adott halmazra vonatkozó állítások igazságának eldöntésében,
- képes állításokat tagadni, ismeri a tagadás logikai tartalmát,
- jártas sorozatok folytatásában adott és felismert szabály alapján mindkét irányban,
- képes egyenes arányosság ábrázolására,
- képes adatokból átlagszámításra,
- felismeri a 10-es számrendszer helyi értékeit milliós számkörben,
- képesség a négy alpműveletet pontosan kivitelezni az egész és a racionális számok körében,
- képes szöveges feladatot megoldani, ellenőrizni, olvasható, áttekinthető írásbeli munkát végezni,

- zsebszámológépet pontosan használ,
- egyszerűbb összefüggéseket biztosan felismer számok, mennyiségek, mértékegységek, geometriai alakzatok között,
- a testek és síkidomok alkotórészeit felismeri.

9. évfolyam

Témakör	Gondolkodási műveletek	50 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Állítás megfogalmazása. Vitakészség, érvelés, cáfolás, bizonyítás. A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Logikus indoklás, érvelés, magyarázat, elempár, egyenes arányosság. A „lehetetlen”, „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „véletlen”, „valószínűbb” logikai megfogalmazások tartalma. A matematikai nyelv témához kapcsolódó szókincse.</p>		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Gondolkodási műveletek: csoportosítás, osztályozás, konkretizálás, analógia, elvonatkoztatás, általánosítás, mérlegelő gondolkodás, következtetés, általánosítás, ítéletalkotás.	<p>A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése egyszerű feladatokon keresztül. Fogalmak értelmezése, rendszerezése.</p> <p>A logikai kifejezések alkalmazása. A logikai „és”, „vagy” alkalmazása A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egy sem” helyes alkalmazása</p> <p>Adatok ábrázolása, azok leolvasása. Halmazok kapcsolatának az összes esetre vonatkozó használata (nincs közös elemük, van közös elemük, de egyik halmaz sem része a másiknak, illetve egyik halmaz része a másiknak). Szövegelemzés, szövegértelmezés</p> <p>Függvények jellemzése grafikon alapján.</p> <p>Valószínűségi játékok, kísérletek kapcsán események összegyűjtése, rendszerezése, táblázat készítése, valószínűségi esemény becslése.</p> <p>Összefüggések felismerése a matematika valamennyi területéről</p>
Nyitott mondatok.	Elemek elhelyezése adott halmazokba.

	Szöveges feladat lejegyzése nyitott mondattal, összes megoldásának megkeresése adott alaphalmazon Összefüggések felismerése a matematika valamennyi területéről
--	--

Témakör	Számtan. Műveletek	70 óra
---------	--------------------	---------------

<p>Nevelési-fejlesztési célok: A matematika elemi fogalmainak a mindennapi életben való használata. Biztos műveletfogalom és számolási készség az alpműveletek körében. A zsebszámológép használata.</p>
--

<p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: A pénzforgalommal kapcsolatos aktuális fogalmak (folyószámla, hitelszámla, kamat, csekk, részletfizetés), százalék (%).</p>

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Természetes számfogalom és mennyiségfogalom elmélyítése.	A mindennapi életvezetésben biztonságot jelentő matematikai ismeretek biztos elsajátítása. Negatív számok értelmezése, elhelyezésének gyakorlása
Számfogalom, számköri ismeretek.	Biztos számfogalom a racionális számkörben. Természetes és racionális számok csoportosítása, összehasonlítása, rendezése. Törtekkel kapcsolatos felismerések, átalakítások, összehasonlítások, átváltások, egyszerűsítés, bővítés, rendezés, műveletvégzés: közös nevező törtek, tizedes törtek. A százalék fogalma
Műveletek.	A négy alpművelet biztonságos használata gyakorlati matematikai probléma megoldásában. Pontos és gyors számolás. Zsebszámológép használata. Önmaga és mások munkáinak ellenőrzése, javítása Összeg-, különbség-, szorzatalakok felismerése. Műveletek végzése természetes számokkal Kerek számok összeadása, kivonása, egyjegyű szorzóval szorzás, egyjegyű osztóval osztás szóban. Átlagszámítás több adatból (tanulmányi átlag, átlagéletkor)

	Írásban: a 0-val való számolás eseteinek gyakorlása
Szöveges feladatok.	Egyszerű szövegezésű feladatok a tanult alpműveletek alkalmazásával a mindennapi gyakorlathoz kapcsolódóan. Szöveges feladatok megoldása és készítése (értelmezés, megoldási terv elkészítése, kivitelezése, válaszadás, ellenőrzés)

Témakör	Mérések	60 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A matematika elemi fogalmainak a mindennapi életben való használata. A mérés eredményeinek pontos lejegyzése. Arányos alaprajz készítése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Méretarányos, felül-, elől-, oldalnézet. Testhálózat (gyakorlati alkalmazásokkal összefüggésben). A feladatvégzésekkel kapcsolatos fogalmak.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Hosszúság, tömeg és űrtartalom mérése.	Szakmához és a hétköznapihoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldása mérési rutinok kialakítása. Mérések végzése különböző eszközökkel. Becslés.
Idő mérése.	
Gyakorlati mérések, mértékegységek, számítások.	Geometriai alapismeretek, a tanult mérési és számítási eljárások alkalmazása gyakorlati példákban. Mértékegységek ismétlése, összefüggések elmélyítése, átváltások Síkido­mok és testek tulajdonságainak ismerete, segítséggel terület és térfogat számítása.
Szerkesztési feladatok.	Testek, síkido­mok tanult tulajdonságok alapján történő rendszerezése, tulajdonságok elmélyítése. Speciális négyszögek rendszerezése halmazábra segítségével, rész­halmazok közötti kapcsolat bemutatása A kör és alkotórészei Pontos, tiszta szerkesztésre törekvés megvalósítása. A pontos munkavégzés fontosságának tudatosítása és szem előtt tartása.

10. évfolyam

Témakör	1. Gondolkodási műveletek	50 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Állítás megfogalmazása.		
Vitakészség, érvelés, cáfolás, bizonyítás.		
A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Logikus indoklás, érvelés, magyarázat, elempár, egyenes arányosság. A „lehetetlen”, „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „véletlen”, „valószínűbb” logikai megfogalmazások tartalma.		
A matematikai nyelv témához kapcsolódó szókincse.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Gondolkodási műveletek: csoportosítás, osztályozás, konkretizálás, analógia, elvonatkoztatás, általánosítás, mérlegelő gondolkodás, következtetés, általánosítás, ítéletalkotás.</p>	<p>A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése egyszerű feladatokon keresztül. Fogalmak értelmezése, rendszerezése.</p> <p>A logikai kifejezések alkalmazása. A logikai „és”, „vagy” alkalmazása A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egy sem” helyes alkalmazása</p> <p>Adatok ábrázolása, azok leolvasása. Halmazok kapcsolatának az összes esetre vonatkozó használata (nincs közös elemük, van közös elemük, de egyik halmaz sem része a másiknak, illetve egyik halmaz része a másiknak). Szövegelemzés, szövegértelmezés</p> <p>Függvények jellemzése grafikon alapján.</p> <p>Valószínűségi játékok, kísérletek kapcsán események összegyűjtése, rendszerezése, táblázat készítése, valószínűségi esemény becslése.</p> <p>Összefüggések felismerése a matematika valamennyi területéről</p>
<p>Nyitott mondatok.</p>	<p>Elemek elhelyezése adott halmazokba.</p> <p>Szöveges feladat lejegyzése nyitott mondattal, összes megoldásának megkeresése adott alaphalmazon</p> <p>Összefüggések felismerése a matematika valamennyi területéről</p>

Témakör	Számtan. Műveletek	70 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A matematika elemi fogalmainak a mindennapi életben való használata.		

Biztos műveletfogalom és számolási készség az alpműveletek körében.

A zsebszámológép használata.

A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:

A pénzforgalommal kapcsolatos aktuális fogalmak (folyószámla, hitelszámla, kamat, csekk, részletfizetés), százalék (%).

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Természetes számfogalom és mennyiségfogalom elmélyítése.	A mindennapi életvezetésben biztonságot jelentő matematikai ismeretek biztos elsajátítása. Negatív számok értelmezése, elhelyezésének gyakorlása
Számfogalom, számköri ismeretek.	Biztos számfogalom a racionális számkörben. Természetes és racionális számok csoportosítása, összehasonlítása, rendezése. Törtekkel kapcsolatos felismerések, átalakítások, összehasonlítások, átváltások, egyszerűsítés, bővítés, rendezés, műveletvégzés: közönséges törtek, tizedes törtek. A százalék fogalma
Műveletek.	A négy alpművelet biztonságos használata gyakorlati matematikai probléma megoldásában. Pontos és gyors számolás. Zsebszámológép használata. Önmaga és mások munkáinak ellenőrzése, javítása Összeg-, különbség-, szorzatalakok felismerése. Műveletek végzése természetes számokkal Kerek számok összeadása, kivonása, egyjegyű szorzóval szorzás, egyjegyű osztóval osztás szóban. Átlagszámítás több adatból (tanulmányi átlag, átlagéletkor) Írásban: a 0-val való számolás eseteinek gyakorlása
Szöveges feladatok.	Egyszerű szövegezésű feladatok a tanult alpműveletek alkalmazásával a mindennapi gyakorlathoz kapcsolódóan. Szöveges feladatok megoldása és készítése (értelmezés, megoldási terv elkészítése, kivitelezése, válaszadás, ellenőrzés)

Témakör	Mérések	60 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A matematika elemi fogalmainak a mindennapi életben való használata. A mérés eredményeinek pontos lejegyzése. Arányos alaprajz készítése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Méterarányos, felül-, elől-, oldalnézet. Testhálózat (gyakorlati alkalmazásokkal összefüggésben). A feladatvégzésekkel kapcsolatos fogalmak.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Hosszúság, tömeg és űrtartalom mérése.	Szakmához és a hétköznaphoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldása mérési rutinok kialakítása.
Idő mérése.	Mérések végzése különböző eszközökkel. Becslés.
Gyakorlati mérések, mértékegységek, számítások.	Geometriai alapismeretek, a tanult mérési és számítási eljárások alkalmazása gyakorlati példákban. Mértékegységek ismétlése, összefüggések elmélyítése, átváltások Síkídomok és testek tulajdonságainak ismerete, segítséggel terület és térfogat számítása.
Szerkesztési feladatok.	Testek, síkidomok tanult tulajdonságok alapján történő rendszerezése, tulajdonságok elmélyítése. Speciális négyszögek rendszerezése halmazábra segítségével, részhalmazok közötti kapcsolat bemutatása A kör és alkotórészei Pontos, tiszta szerkesztésre törekvés megvalósítása. A pontos munkavégzés fontosságának tudatosítása és szem előtt tartása.

IDEGEN NYELV

A tantárgy tanítása során az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a négy nyelvi készség közül a hallás utáni értésen és a beszédfejlesztésen van a hangsúly. Az írást és az olvasást a tanuló nem csak a hallás után tanult megerősítésére használja, hanem megismer néhány egyszerű szövegfajtát is (jelentkezési lap, űrlap, rövid e-mail).

Az idegen nyelv tanulása során fejlődik az erkölcsi, esztétikai érzék, a kötelességtudat, az együttműködő, kooperáló képesség, a magyarságtudat. A nyelvtanulás folyamatában nemcsak nyelvtani szabályokat sajátítanak el implicit módon, hanem a társas érintkezés szabályait is. A tantárgy tanítása során támaszkodik a más műveltségi területeken megszerzett ismeretekre, fejleszti a tanulók önismeretét.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Beszédzándékok – beszédértési készség	5	5
Beszédképesség	5	5
Fogalomkörök	15	15
Témakörök, szókincs	22	22
Olvasási készség	15	15
Íráskészség	10	10

9.-10. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

Az idegen nyelv tanításának és tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg. Esélyegyenlőségük növelése érdekében használható és továbbfejleszhető idegennyelv-tudás elérése a cél, mely személyiségfejlődésüket is előnyösen befolyásolja: megpróbálják megérteni és használni a gyakoribb, mindennapi kifejezéseket és az alapvető fordulatokat, amelyek fontosak a mindennapi szükségletek konkrét kielégítésében. A tantárgy tanítása során a hangsúly a beszéd bátorság növelésére, az egyszerű közlések, kérdések idegen nyelvű kimondásának természetessé válására és a hallott szövegből az ismert szavak és kifejezések felismerésére, megértésére helyeződik. Fontos, hogy a tanuló merjen megszólalni

idegen nyelven és az idegen nyelvű szövegeket próbálja értelmezni ismeretei alapján. Idegen nyelvi szempontból ez a fejlesztő szakasz, melynek során a tanulók már rendelkeznek alapvető idegen nyelvi nyelvtani és lexikai ismeretekkel, kialakult bizonyos fokú beszédbátorságuk. További feladat, hogy ezeket megerősítve, ezekre alapozva, ezt tovább kell mélyíteni és a lehetőségekhez mérten bővíteni. Erősíteni kell a tanulóban az idegen nyelv információ adó szerepét, tudatosítani kell, hogy nemcsak ismeretei, hanem társas kapcsolatai is bővíthetnek egy idegen nyelv ismerete által, s a nyelvtanulás folyamán egy másik ország népének kultúráját is megismerheti. E szakaszban az élő idegen nyelv tanításának és tanulásának az alapvető célja a kommunikatív nyelvi kompetenciák továbbfejlesztése, mindennapokban használható nyelvtudás megszerzésének elsajátíttatása, praktikus ismeretek nyújtása. Tovább erősödik a tanulók tudatos nyelvtanulása, motivációja, megalapozva ezzel a későbbi önálló nyelvtanulás lehetőségét.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló:

- esetében olyan fokú beszédbátorság kialakulása, hogy a tanult szavakat, kifejezéseket a tanuló merje nemcsak önállóan megismételni, hanem szituációkban és a valós élethelyzetekben is alkalmazni.,
- felismeri, hogy idegen nyelven máshogy írunk, és máshogy ejtjük ki a szavakat; néhány feliratot elolvas, megért,
- megpróbál nagyon rövid e-mailek írni,
- próbál magáról 5-8 mondatban beszélni,
- motiváltság az idegen nyelv tanulására, az önálló ismeretszerzésre,
- ismeri a helyes viselkedést a hétköznapi helyzetekben,
- ismeri a szavak és a kifejezések kulturális jelentését,
- próbálkozik alapfokon elsajátítani a kultúra adott elemeihez tartozó nyelvi elemeket.

9. évfolyam

Témakör	Beszédszándékok – beszédértési készség	5 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Általános fogalmak, beszédszándék megismertetése utánzásokon keresztül történő nyelvtanítás előnyben részesítésével, a korábban tanultak megerősítése, mélyítése, tovább-bővítése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Udvariassági formák, kérés, tiltás, szándék, akarat, vélemény, érzés.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Beszédszándékok Kapcsolatfelvétel – napszaknak megfelelő köszönés, érdeklődés a beszélgetőpartner iránt Udvarias kérés Tiltás kifejezés</p>	<p>Alapvető udvariassági formák alkalmazása. Erkölcsei tulajdonságok fejlesztése. Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez. Önkontroll, önellenőrzés képességének fejlesztése.</p>
<p>Beszédértés A hallottak utánmondása, ismétlése, majd közös mondása. Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása. Nyitott párbeszéd (kérdés-felelet). Szavak, kifejezések, mondatok ismétlése. Egyéni megnyilvánulási lehetőségek. Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok</p>	<p>Beszédészlelés fejlesztése. Sorrendiség fejlesztése. A beszéd ritmusának, az intonációnak lehetőség szerint minél pontosabb visszaadása. Szavak differenciálása. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszélőpartnerekhez. Idegen nyelvi gondolkodás fejlesztése. Beszédbátorság megteremtése nagyszámú ismétléssel. A figyelem terjedelmének növelése. Vélemény megfogalmazása. Emlékezet fejlesztése, megerősítése cselekvéssel. Verbális emlékezet fejlesztése. Önismeret fejlesztése.</p>

Témakör	Beszédkésztség	5 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Egyre biztosabb beszédkésztség kialakítása, beszédbátorság fokozatos növelése a tanulóknál a sikeres kommunikáció elérése érdekében. Olyan beszédhelyzetek megismertetése a tanulókkal, melyek a mindennapi életben is előfordulnak.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Lassan, gyorsan, együtt, külön, halkán, hangosan, rövid, hosszú, utánzás, ismétlés, ritmus, ritmusváltás, mutasd, csináld, mimika, gesztus, intonálás, hangsúly, udvariasan.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Nonverbális eszközökkel való reagálás a hallott közlésre. A hallott szó, mondat, mondatok ismétlése, utánzása.	Próbálkozás az idegen nyelv hangjai többségének helyes kiejtésével. Megfelelő hangerővel, hanglejtéssel, hangsúllyal, intonációval kiejtett szavak kialakítása. Rövid szövegrészeknél törekvés a mondatok sorrendiségének megjegyezésére. Beszédbátorság növelése.
A közlésekből a tanuló próbálja kivenni, megérteni a számára fontos információkat.	A mindennapi beszédhelyzet felismerésének elősegítése, a minél hatékonyabb kommunikáció érdekében.
A tanult témákban a kérdések felismerése, megértése. Néhány szóval válaszolni a tanult kérdésre. Kérdésalkotások gyakorlása.	A beszélő szándékának tükrözése intonációval. A mindennapi beszédhelyzet felismerésének elősegítése, a minél hatékonyabb kommunikáció érdekében. Beszédbátorság növelése. Önellenőrzés, önkontroll képességének fejlesztése.
Dalok, mondókák tanulása. Gyakorlatok ritmustartásra, ritmusváltásra.	Rövid szövegrészeknél törekvés a mondatok sorrendiségének megjegyezésére. A tanuló motivációjának fenntartása, növelése Auditív figyelem fejlesztése.
Környezete tárgyainak megnevezése.	Passzív és aktív szókinccs fejlesztése.
Cselekvéshez kötött beszédfejlesztés.	Feladattípusok: rövid párbeszéd, hallás utáni ismétlések, memorizálás, eljátszás, nyitott dialógusok, drámajáték, szerepjáték, audiovizuális anyagok megtekintése. Észlelés, partnerhez alkalmazkodás fejlesztése. Probléma jelzése, segítségkérés.

Témakör	Fogalomkörök	15 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A nyelvtani anyag implicit módon való elsajátíttatása.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Gyakoriság, pillanatnyi helyzet, kérés, képesség, udvariassági formák, személyes névmás, jelen, múlt, kérdés, kérdőszó, hangsúly, intonálás, ritmus, számok, időrend, sorrend, dátum, mértékegységek.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Időbeliség: igeidők, időhatározók.	Időbeli viszonyok fejlesztése.
Térbeliség: helyhatározók irányhatározók.	Térbeli viszonyok fejlesztése. Mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szóképekkel, csoportosítás, rendezés, párosítás.
Mennyiségek kifejezése: anyagnevek, egységek, számok százaskörben, kitekintés az ezres számkörre, főnevek többes száma, rendhagyó főnevek, dátum kifejezése.	Mennyiségi viszonyok fejlesztése. Sorrendiség, logikai sorrend fejlesztése. Verbális memória fejlesztése. Idegen nyelvi gondolkodás fejlesztése.
Modalitás: képesség, udvarias kérés, néhány múlt idejű kifejezés, mondókákban megjelenő néhány múlt idejű ige, kérdőszavak.	Nyelvtani fordulatok gyakorlása, automatizálása. Hallási figyelem, irányított figyelem fejlesztése. Verbális memória fejlesztése.

Témakör	Témakörök, szókincs	22 óra
---------	---------------------	--------

Nevelési-fejlesztési célok:

A meglévő ismeretek elmélyítése, automatizálása.

Nyelvtani ismeretek megerősítése a kommunikációs témakörökön keresztül.

A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:

Iskola, tárgy, étel, étkezés, üzlet, pénznem, vásárlás, gyűjtemény, lakóhely, szoba.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Mindennapi életünk az iskolában: tárgyak, iskolai események, személyek, az iskola helyiségei, tantárgyak nevei.	Lexikai elemek elsajátítása. Aktív és passzív szókincs felépítése, bővítése egyéni képességek függvényében.
Mindennapi tevékenységek, használati tárgyak megnevezése.	Mozgásfejlesztés. Nyelvi struktúrák és lexikai elemek integrálása.
Étkezés: élelmiszerek, ételek nevei, étkezési szokások, vendéglátás.	Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása. Egészséges életszemlélet formálása. Aktív és passzív szókincs felépítése, bővítése egyéni képességek függvényében
Vásárlás: (üzletek nevei), néhány jellemző árucikk neve, pénznemek, vásárlás.	Aktív és passzív szókincs felépítése, bővítése egyéni képességek függvényében Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása.
Környezetünk: időjárás, természeti jelenségek, élővilág (a közvetlen környezet állatai, növényei), tájékozódást segítő feliratok.	Témakörökkel kapcsolatos dalok, játékok, mondókák, szituációs feladatok. Aktív és passzív szókincs felépítése, bővítése egyéni képességek függvényében Időbeliség, sorrendiség fejlesztése. Kommunikáció információt adó tulajdonságának erősítése.
Én és a családom: bemutatkozás ismétlése, bővítése. lakóhelyem: a tanuló saját városának rövid bemutatása, saját szobájának leírása.	Önismeret fejlesztése, reális önkép kialakítása. Testséma, térbeli tájékozódás, irányok. Térképismeret.

Témakör	Olvasási készség	15 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		

Bevezetni a tanulókat az idegen nyelvi írás alapjaiba.
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Ábécé, kiejtés, szó, mondat, párbeszéd, nagybetű, tulajdonnév, mondatvégi írásjel, dátum, aláírás, személyes adat, fejléc, téma, kitől, kinek, megszólítás, elbúcsúzás.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Az ábécé megismertetése.	Az ábécé gyakorlása, szavak sorba rendezése. Az idegen nyelv szerinti és a magyar ábécé összehasonlítása, hasonlóságok és különbségek felismertetése. A kiejtés és az írás közötti különbség tudatosítása, szabályszerűség keresése, az ismeretek rögzítése.
A tanult szavak, egyszerű mondatok és párbeszéd utáni mondatok, majd egyéni olvasása.	A tanult szavak és kifejezések megerősítése olvasással. Passzív és aktív szókincs.
Bemutatkozás leírása.	Személyes adatok megerősítése.
E-mail olvasása (fejléc, e-mail cím,).	Az e-mail formai elemeinek felismerése. Idegen nyelvű e-mail küldése egymásnak, hibák javítása, válasz küldése.

Témakör	Íráskészség	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Bevezetés az idegen nyelv írásába, elemi írástudás kialakítása.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Ábécé, sor, oszlop, fejléc, hasáb, nyomtatott betű, kisbetű, írott alak, aláírás, megszólítás, bekezdés, sorkihagyás, sor eleje, mondatvégi írásjelek, mondattípusok, rövid levél, e-mail, képeslap, e-mail cím, lakcím.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A tanuló igyekezzon pontosan lemásolni a tanult szavakat, kifejezéseket, egyszerű mondatokat.	Rövid írásbeli munkák készítése (feladatlap, képaláírás), különös tekintettel az írásképre, olvashatóságra. A magyar és az idegen nyelv közötti hasonlóságok és különbségek megfigyeltetése. Olvasható íráskép kialakítása.

	Emlékezet: olvasottak, látottak, hallottak felidézése.
Saját név leírása idegen nyelven.	Olvasható íráskép kialakítása. Sorrendiség. Pontosságra, önellenőrzésre nevelés.
Rövid e-mail írása minta alapján. (Irányított fogalmazás, személyes adatok használata).	Levél, üdvözlőlap, e-mail írása, levélre válasz írása. Levélforma, e-mail forma alkalmazása, formai és tartalmi elemek használata. Tájékozódás táblázatokban, űrlapokon, kérdőíveken. Megfelelő válaszok beírása a kérdőívekre.

10.évfolyam

Témakör	Beszédszándékok – beszédértési készség	5 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Általános fogalmak, beszédszándék megismertetése utánzásokon keresztül történő nyelvtanítás előnyben részesítésével, a korábban tanultak megerősítése, mélyítése, tovább-bővítése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Udvariassági formák, kérés, tiltás, szándék, akarat, vélemény, érzés.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Beszédszándékok Kapcsolatfelvétel – napszaknak megfelelő köszönés, érdeklődés a beszélgetőpartner iránt Udvarias kérés Tiltás kifejezése	Alapvető udvariassági formák alkalmazása. Erkölcsei tulajdonságok fejlesztése. Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez. Önkontroll, önellenőrzés képességének fejlesztése.

<p>Beszédértés</p> <p>A hallottak utánmondása, ismétlése, majd közös mondása.</p> <p>Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása.</p> <p>Nyitott párbeszéd (kérdés-felelet).</p> <p>Szavak, kifejezések, mondatok ismétlése.</p> <p>Egyéni megnyilvánulási lehetőségek.</p> <p>Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok</p>	<p>Beszédészlelés fejlesztése. Sorrendiség fejlesztése.</p> <p>A beszéd ritmusának, az intonációnak lehetőség szerint minél pontosabb visszaadása.</p> <p>Szavak differenciálása.</p> <p>Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartnerekhez. Idegen nyelvi gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Beszédbátorság megteremtése nagyszámú ismétléssel. A figyelem terjedelmének növelése.</p> <p>Vélemény megfogalmazása.</p> <p>Emlékezet fejlesztése, megerősítése cselekvéssel.</p> <p>Verbális emlékezet fejlesztése.</p> <p>Önismeret fejlesztése.</p>
---	---

Témakör	Beszédképesség	5 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok:</p> <p>Egyre biztosabb beszédképesség kialakítása, beszédbátorság fokozatos növelése a tanulóknál a sikeres kommunikáció elérése érdekében.</p> <p>Olyan beszédhelyzetek megismertetése a tanulókkal, melyek a mindennapi életben is előfordulnak.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:</p> <p>Lassan, gyorsan, együtt, külön, halkán, hangosan, rövid, hosszú, utánzás, ismétlés, ritmus, ritmusváltás, mutasd, csináld, mimika, gesztus, intonálás, hangsúly, udvariasan.</p>		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Nonverbális eszközökkel való reakció a hallott közlésre.</p> <p>A hallott szó, mondat, mondatok ismétlése, utánzása.</p>	<p>Próbálkozás az idegen nyelv hangjai többségének helyes kiejtésével.</p> <p>Megfelelő hangerővel, hanglejtéssel, hangsúllyal, intonációval kiejtett szavak kialakítása.</p> <p>Rövid szövegrészeknél törekvés a mondatok sorrendiségének megjegyzésére.</p> <p>Beszédbátorság növelése.</p>
<p>A közlésekből a tanuló próbálja kivenni, megérteni a számára fontos információkat.</p>	<p>A mindennapi beszédhelyzet felismerésének elősegítése, a minél hatékonyabb kommunikáció érdekében.</p>

A tanult témákban a kérdések felismerése, megértése. Néhány szóval válaszolni a tanult kérdésre. Kérdésalkotások gyakorlása.	A beszélő szándékának tükrözése intonációval. A mindennapi beszédhelyzet felismerésének elősegítése, a minél hatékonyabb kommunikáció érdekében. Beszédbátorság növelése. Önellenzés, önkontroll képességének fejlesztése.
Dalok, mondókák tanulása. Gyakorlatok ritmustartásra, ritmusváltásra.	Rövid szövegrészeknél törekvés a mondatok sorrendiségének megjegyezésére. A tanuló motivációjának fenntartása, növelése Auditív figyelem fejlesztése.
Környezete tárgyainak megnevezése.	Passzív és aktív szókinccs fejlesztése.
Cselekvéshez kötött beszédfejlesztés.	Feladattípusok: rövid párbeszéd, hallás utáni ismétlések, memorizálás, eljátszás, nyitott dialógusok, drámajáték, szerepjáték, audiovizuális anyagok megtekintése. Észlelés, partnerhez alkalmazkodás fejlesztése. Probléma jelzése, segítségkérés.

Témakör	Fogalomkörök	15 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A nyelvtani anyag implicit módon való elsajátíttatása.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Gyakoriság, pillanatnyi helyzet, kérés, képesség, udvariassági formák, személyes névmás, jelen, múlt, kérdés, kérdőszó, hangsúly, intonálás, ritmus, számok, időrend, sorrend, dátum, mértékegységek.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Időbeliség: igeidők, időhatározók.	Időbeli viszonyok fejlesztése.
Térbeliség: helyhatározók irányhatározók.	Térbeli viszonyok fejlesztése. Mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szóképekkel, csoportosítás, rendezés, párosítás.

Mennyiségek kifejezése: anyagnevek, egységek, számok százaskörben, kitekintés az ezres számkörre, főnevek többes száma, rendhagyó főnevek, dátum kifejezése.	Mennyiségi viszonyok fejlesztése. Sorrendiség, logikai sorrend fejlesztése. Verbális memória fejlesztése. Idegen nyelvi gondolkodás fejlesztése.
Modalitás: képesség, udvarias kérés, néhány múlt idejű kifejezés, mondókákban megjelenő néhány múlt idejű ige, kérdőszavak.	Nyelvtani fordulatok gyakorlása, automatizálása. Hallási figyelem, irányított figyelem fejlesztése. Verbális memória fejlesztése.

Témakör	Témakörök, szókincs	22 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A meglévő ismeretek elmélyítése, automatizálása. Nyelvtani ismeretek megerősítése a kommunikációs témakörökön keresztül.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Iskola, tárgy, élelmiszer, étkezés, üzlet, pénznem, vásárlás, gyűjtemény, lakóhely, szoba.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Mindennapi életünk az iskolában: tárgyak, iskolai események, személyek, az iskola helyiségei, tantárgyak nevei.	Lexikai elemek elsajátíttatása. Aktív és passzív szókincs felépítése, bővítése egyéni képességek függvényében.
Mindennapi tevékenységek, használati tárgyak megnevezése.	Mozgásfejlesztés. Nyelvi struktúrák és lexikai elemek integrálása.
Étkezés: élelmiszerek, ételek nevei, étkezési szokások, vendégvárás.	Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása. Egészséges életszemlélet formálása. Aktív és passzív szókincs felépítése, bővítése egyéni képességek függvényében

Vásárlás: (üzletek nevei), néhány jellemző árucikk neve, pénznemek, vásárlás.	Aktív és passzív szókincs felépítése, bővítése egyéni képességek függvényében Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása.
Környezetünk: időjárás, természeti jelenségek, élővilág (a közvetlen környezet állatai, növényei), tájékozódást segítő feliratok.	Témakörökkel kapcsolatos dalok, játékok, mondókák, szituációs feladatok. Aktív és passzív szókincs felépítése, bővítése egyéni képességek függvényében Időbeliség, sorrendiség fejlesztése. Kommunikáció információt adó tulajdonságának erősítése.
Én és a családom: bemutatkozás ismételése, bővítése. lakóhelyem: a tanuló saját városának rövid bemutatása, saját szobájának leírása.	Önismeret fejlesztése, reális önkép kialakítása. Testséma, térbeli tájékozódás, irányok. Térképismeret.

Témakör	Olvasási készség	15 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Bevezetni a tanulókat az idegen nyelvi írás alapjaiba.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Ábécé, kiejtés, szó, mondat, párbeszéd, nagybetű, tulajdonnév, mondatvégi írásjel, dátum, aláírás, személyes adat, fejléc, téma, kitől, kinek, megszólítás, elbúcsúzás.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Az ábécé megismertetése.	Az ábécé gyakorlása, szavak sorba rendezése. Az idegen nyelv szerinti és a magyar ábécé összehasonlítása, hasonlóságok és különbségek felismertetése. A kiejtés és az írás közötti különbség tudatosítása, szabályszerűség keresése, az ismeretek rögzítése.
A tanult szavak, egyszerű mondatok és párbeszéd utánmondása, majd egyéni olvasása.	A tanult szavak és kifejezések megerősítése olvasással. Passzív és aktív szókincs.
Bemutatkozás leírása.	Személyes adatok megerősítése.
E-mail olvasása (fejléc, e-mail cím).	Az e-mail formai elemeinek felismerése. Idegen nyelvű e-mail küldése egymásnak, hibák javítása, válasz küldése.

Témakör	Íráskészség	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Bevezetés az idegen nyelv írásába, elemi írástudás kialakítása.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Ábécé, sor, oszlop, fejléc, hasáb, nyomtatott betű, kisbetű, írott alak, aláírás, megszólítás, bekezdés, sorkihagyás, sor eleje, mondatvégi írásjelek, mondatfajták, rövid levél, e-mail, képeslap, e-mail cím, lakcím.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A tanuló igyekezzon pontosan lemásolni a tanult szavakat, kifejezéseket, egyszerű mondatokat.	Rövid írásbeli munkák készítése (feladatlap, képaláírás), különös tekintettel az írásképre, olvashatóságra. A magyar és az idegen nyelv közötti hasonlóságok és különbségek megfigyeltetése. Olvasható íráskép kialakítása. Emlékezet: olvasottak, látottak, hallottak felidézése.
Saját név leírása idegen nyelven.	Olvasható íráskép kialakítása. Sorrendiség. Pontosságra, önellenőrzésre nevelés.
Rövid e-mail írása minta alapján. (Irányított fogalmazás, személyes adatok használata).	Levél, üdvözlőlap, e-mail írása, levélre válasz írása. Levélforma, e-mail forma alkalmazása, formai és tartalmi elemek használata. Tájékozódás táblázatokban, űrlapokon, kérdőíveken. Megfelelő válaszok beírása a kérdőívekre.

ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

A tantárgy segítséget nyújt az erkölcsi nevelés terén a közösségi életben való aktív részvételre és véleménynyilvánításra ösztönzésben, a társadalmi igazságosság felismertetésében és az ehhez kapcsolódó intézményrendszer igénybevételének bemutatásában.

Erősíti a nemzeti azonosságtudatot és a hazafias nevelést az ország irányításában, védelmében, a társadalmi béke megőrzésében szerepet vállaló intézmények működésének megismertetésével, a társadalmi tevékenységekben való aktív részvétel támogatásával.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén segíti a közösség aktív tagjává válást, a környezet iránti figyelem fontosságának, a segítségnyújtás és segítségkérés lehetőségének felismerését. A gazdasági és pénzügyi nevelés területén a tanuló felkészül a pénzkezeléssel és gazdálkodással összefüggő intézményrendszer igénybevételére.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Társadalmi szabályok	10	10
Állampolgári ismeretek	14	14
Pénzügyi és gazdasági kultúra	12	12

9.-10. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A tantárgy legfontosabb célja a tanulót felkészíteni a társadalom struktúrájában való eligazodásra, a közösségi környezet szervezeteinek, szabályainak megismerésére. A pedagógiai helyzetekben a tanuló tevékenység közben, szimulált helyzetekben ismeri meg a családi élethez, a munkavállaláshoz, a szabadidő eltöltéséhez kapcsolódó intézmények szerepét, feladatait, az állampolgári jogokat és kötelezettségeket, a demokratikus társadalmi intézményrendszert, a legfontosabb társadalmi, gazdasági és politikai szervezeteket.

Felismeri a felelősséget közösségi környezetének alakításában. Bővülnek ismeretei a mindennapi életvezetéshez kapcsolódó önérvényesítés lehetőségeiről, a segítségkérés formáiról.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló

1. tájékozódik a hivatalos ügyintézés módjaiban, annak illetékes és korszerű formáiban,
2. tud a világháló közösségi portáljain való részvétel lehetőségeiről,
3. ismereteket szerez a jövedelem szerepéről az ember életvezetésének tükrében,
4. fogalmi képet alkot a pénzről, a pénzintézetekről, azok tevékenységeiről; utóbbiak lehetséges szerepéről az életpálya felépítésének tükrében.

9. évfolyam

Témakör	Társadalmi szabályok	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A közösségi együttélés szabályai, a szabálytudat erősítése.		
A szociális attitűd, az együttműködés, a tolerancia megnyilvánulásai magatartásában.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog, norma, normasértés, illemszabály, ügyintézés, internet.		
Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog.	Jogok és kötelességek a társadalomban – az emberek együtt éléséhez szükséges normák megismertetése.	
A jog szerepe az emberek mindennapjaiban	Tolerancia, elfogadás.	
Az emberi alapjogok.		
A gyermekek jogai, diákjogok.	Beszélgetés az iskola házirendjéről – a diákokat megillető jogok, a diákélethez kapcsolódó kötelességek. A gyermekek helyzete a világban – beszélgetés, adatgyűjtés különböző kontinenseken élő gyermekek életéről, mindennapjaikról. Beleérző képesség.	

Hivatalos ügyeink (ügyintézés).	Mindennapi ügyintézés modellezése (a lebonyolításhoz kötődő kommunikációs és illetnani szabályok). Erkölcsi érzék. A mindennapi élethez kötődő hivatalos ügyek intézéséhez szükséges információk gyűjtése.
Ügyintézés a világhálón.	Az ügyintézés alapvető faktorainak számbavétele (ügyintézési technikák lépésről-lépésre). Ügyintézési lehetőségek internetes felületről (egyszerűbb alkalmazások összegyűjtése). Beleérző képesség.

Témakör	Állampolgári ismeretek	14 óra
Nevelési fejlesztési célok: Állampolgári felelősség (az állampolgársághoz kapcsolódó ismeretek). Az ismeretek gyakorlati alkalmazásának képessége. Tájékozódási képesség helyi és országos társadalmi, közéleti szinten.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Államforma, köztársaság, királyság, demokrácia, demokratikus alapelvek, jelölt, jelöltállítás, választás, párt, kormány, törvényszék, Parlament, híradó, média, vélemény, tény, közösségi portál, személyes adatok, állampolgári jogok és kötelezettségek, házasság, család, okmány, irat, űrlap, anyakönyv, igazolvány.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Demokratikus alapelvek. Állampolgári jogok és kötelezettségek.	Információgyűjtés és csoportosítás az állampolgári jogok és kötelezettségek területén (jelölt, választás, pártok szerepe, képviselő). Értékazonosulás, értékválasztás.
Magyarország politikai intézményei.	Látogatás a Parlamentben, polgármesteri hivatalban.
Az állam feladatai (a belső rend, közrend védelme – rendőrség, honvédelem, igazságszolgáltatás – ügyészség, bíróság, művelődésügy, köznevelés, egészségügyi ellátás).	A törvényhozó és végrehajtó hatalom feladatainak feltérképezése. Helyi önkormányzat, okmányiroda felkeresése, okmányok igénylésének gyakorlása, okmányok csoportosítása. Szituációs játék (ügyintézés, tárgyalás, vita, sajtókonferencia, riportkészítés). Kérdőívek, kérvények kitöltése. Tablókészítés kooperatív technikával.

A média és a nyilvánosság szerepe (televízió, rádió, internet).	Az információátadás torzulása a nyilvánosságban, a tény és a vélemény közötti különbségek meghatározása. Híradó megtekintése – beszélgetés a tanulócsoporthoz számára könnyen érthető hírekről. Napi újságcikkekhez kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása. Kauzális gondolkodás.
A tömegtájékoztatáshoz kapcsolódó előnyök meghatározása.	A tömegtájékoztatás jelentősége és eszközeinek megismerése. A közösségi portálokon való jelenlét – beszélgetés az alkalmazás előnyeiről és hátrányairól. Mérlegelő gondolkodás.

Témakör	Pénzügyi és gazdasági kultúra	12 óra
Nevelési fejlesztési célok: A tudatos pénzhasználat – a pénzügyi kultúra fejlesztése. Felelősségérzet a közvetlen környezet és a jövő iránt.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Jövedelem, bevétel, kiadás, megtakarítás, rezszi, hitel, zsebpénz, pénz, bankjegy, érme, pénzromlás, biztosító, bank, bankkártya, hitel, részlet, törlesztés, árfolyam, kamat, tőke, vállalkozás.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Állami bevételek (adók), állami kiadások (az állami intézmények fenntartása).	A bevételtípusok megkülönböztetése, példákon keresztül (naplóvezetés). A bevételek és kiadások modellezése havi lebontásban.
A jövedelem szerepe a családban (bevételek és kiadások, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz).	A pénz szerepe az emberek életében – historikus szemléletű tabló készítése. Családi költségvetés készítése, a rezsiköltségek összehasonlítása a háztartás kiadásainak tükrében (statisztikai adatok gyűjtése, felhasználása, elemzése, következtetések levonása). Életvezetési képesség.

A pénz és formái (érme és bankjegy, virtuális pénz, bankkártya, árfolyam, infláció).	A magyar fizetőeszközhöz kötődő bankjegyek és érmék megkülönböztetése játékpénzek felhasználásával. A különböző pénzek átváltása – a legegyszerűbb számítások szintjén. Különböző fizetési módok modellezése. A pénzromláshoz kapcsolódó adatok gyűjtése. Problémamegoldó gondolkodás.
Pénzügyintézetek és tevékenységük (bank, biztosító, hitel, kamat, tőke).	A megtakarítás és hitel – egyszerű gyakorlati példákon keresztül. A bankok szerepe az emberek életében – információgyűjtés a hitelről. A hitel és a visszaadott kölcsön összegének összehasonlítása. Mérlegelő gondolkodás.
Vállalkozói alapismeretek.	Vállalkozói formák számbavétele, a vállalkozás működésének összetevői – elemi információk gyűjtése a témában.

10.évfolyam

Témakör	Társadalmi szabályok	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A közösségi együttélés szabályai, a szabálytudat erősítése.		
A szociális attitűd, az együttműködés, a tolerancia megnyilvánulásai magatartásában.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog, norma, normasértés, illemszabály, ügyintézés, internet.		
Ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog.	Jogok és kötelességek a társadalomban – az emberek együtt éléséhez szükséges normák megismertetése.	
A jog szerepe az emberek mindennapjaiban	Tolerancia, elfogadás.	
Az emberi alapjogok.		
A gyermekek jogai, diákjogok.	Beszélgetés az iskola házirendjéről – a diákokat megillető jogok, a diákélethez kapcsolódó kötelességek. A gyermekek helyzete a világban – beszélgetés, adatgyűjtés	

	különböző kontinensen élő gyermekek életéről, mindennapjairól. Beleérző képesség.
Hivatalos ügyeink (ügyintézés).	Mindennapi ügyintézés modellezése (a lebonyolításhoz kötődő kommunikációs és illeteni szabályok). Erkölcsi érzék. A mindennapi élethez kötődő hivatalos ügyek intézéséhez szükséges információk gyűjtése.
Ügyintézés a világhálón.	Az ügyintézés alapvető faktorainak számbavétele (ügyintézési technikák lépésről-lépésre). Ügyintézési lehetőségek internetes felületről (egyszerűbb alkalmazások összegyűjtése). Beleérző képesség.

Témakör	Állampolgári ismeretek	14 óra
Nevelési fejlesztési célok: Állampolgári felelősség (az állampolgársághoz kapcsolódó ismeretek). Az ismeretek gyakorlati alkalmazásának képessége. Tájékozódási képesség helyi és országos társadalmi, közéleti szinten.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Államforma, köztársaság, királyság, demokrácia, demokratikus alapelvek, jelölt, jelöltállítás, választás, párt, kormány, törvényszék, Parlament, híradó, média, vélemény, tény, közösségi portál, személyes adatok, állampolgári jogok és kötelezettségek, házasság, család, okmány, irat, űrlap, anyakönyv, igazolvány.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Demokratikus alapelvek. Állampolgári jogok és kötelezettségek.	Információgyűjtés és csoportosítás az állampolgári jogok és kötelezettségek területén (jelölt, választás, pártok szerepe, képviselő). Értékazonosulás, értékvalasztás.
Magyarország politikai intézményei.	Látogatás a Parlamentben, polgármesteri hivatalban.
Az állam feladatai (a belső rend, közrend védelme – rendőrség, honvédelem, igazságszolgáltatás –	A törvényhozó és végrehajtó hatalom feladatainak feltérképezése. Helyi önkormányzat, okmányiroda felkeresése, okmányok igénylésének gyakorlása, okmányok csoportosítása.

ügyészség, bíróság, művelődésügy, köznevelés, egészségügyi ellátás).	Szituációs játék (ügyintézés, tárgyalás, vita, sajtókonferencia, riportkészítés). Kérdőívek, kérvények kitöltése. Tablókészítés kooperatív technikával.
A média és a nyilvánosság szerepe (televízió, rádió, internet).	Az információátadás torzulása a nyilvánosságban, a tény és a vélemény közötti különbségek meghatározása. Híradó megtekintése – beszélgetés a tanulócsoporthoz számára könnyen érthető hírekről. Napi újságcikkekhez kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása. Kauzális gondolkodás.
A tömegtájékoztatáshoz kapcsolódó előnyök meghatározása.	A tömegtájékoztatás jelentősége és eszközeinek megismerése. A közösségi portálokon való jelenlét – beszélgetés az alkalmazás előnyeiről és hátrányairól. Mérlegelő gondolkodás.

Témakör	Pénzügyi és gazdasági kultúra	12 óra
Nevelési fejlesztési célok: A tudatos pénzhasználat – a pénzügyi kultúra fejlesztése. Felelősségérzet a közvetlen környezet és a jövő iránt.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Jövedelem, bevétel, kiadás, megtakarítás, rezszi, hitel, zsebpénz, pénz, bankjegy, érme, pénzromlás, biztosító, bank, bankkártya, hitel, részlet, törlesztés, árfolyam, kamat, tőke, vállalkozás.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Állami bevételek (adók), állami kiadások (az állami intézmények fenntartása).	A bevétel típusok megkülönböztetése, példákon keresztül (naplóvezetés). A bevételek és kiadások modellezése havi lebontásban.
A jövedelem szerepe a családban (bevételek és kiadások, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz).	A pénz szerepe az emberek életében – historikus szemléletű tábló készítése.

	Családi költségvetés készítése, a rezsiköltségek összehasonlítása a háztartás kiadásainak tükrében (statisztikai adatok gyűjtése, felhasználása, elemzése, következtetések levonása). Életvezetési képesség.
A pénz és formái (érme és bankjegy, virtuális pénz, bankkártya, árfolyam, infláció).	A magyar fizetőeszközhöz kötődő bankjegyek és érmék megkülönböztetése játékpénzek felhasználásával. A különböző pénzek átváltása – a legegyszerűbb számítások szintjén. Különböző fizetési módok modellezése. A pénzromláshoz kapcsolódó adatok gyűjtése. Problémamegoldó gondolkodás.
Pénzügyintézetek és tevékenységük (bank, biztosító, hitel, kamat, tőke).	A megtakarítás és hitel – egyszerű gyakorlati példákon keresztül. A bankok szerepe az emberek életében – információgyűjtés a hitelről. A hitel és a visszaadott kölcsön összegének összehasonlítása. Mérlegelő gondolkodás.
Vállalkozói alapismeretek.	Vállalkozói formák számbavétele, a vállalkozás működésének összetevői – elemi információk gyűjtése a témában.

TERMÉSZETTUDOMÁNY

A tantárgy érinti az elemi balesetvédelmi és munkaegészségügyi ismereteket, hazánk egészségügyi hálózatának, társadalombiztosítási rendszerének és a fontosabb betegjogoknak a megismertetését, az egészséges életmód előnyeinek tudatosítását, a megelőzés jelentőségének felismertetését. Az egészségmegóvás szabályainak, az egészségügyi intézmények szolgáltatásai igénybevételének, a gyógyszerfogyasztás és -kezelés szabályainak elsajátíttatását.

Kiemelten fontos a tanulók érdeklődésének fenntartása a mindennapi életben felfedezhető fizikai jelenségekkel kapcsolatban, a környezetkímélő és -óvó magatartás tudatos vállalására nevelés. A napi problémák megoldásához szükséges a fizika tudománya által nyújtott ismeretek hasznosságának felismerése. A gyakorlati élet szempontjából fontos ismeretek

adása a hang- és a fénytán körében. Az ember életvitele szempontjából elengedhetetlenül fontos fizikai ismeretek összekapcsolása az emberi érzékszervek működésével (hallás, látás).

A hangtan eredményeit felhasználó – a mindennapi gyakorlatban alkalmazott – eszközök működési elvének és kezelési módjának megismertetése, az elektromos jelenségek és az elektromos áram hatásainak megismerése a háztartásban és munkahelyen előforduló elektromos gépek, berendezések biztonságos használata érdekében történik.

A tudományosan megalapozott alapismeretek nyújtása a kémia tárgyköréből az elsajátított környezetvédelmi ismeretek aktivizálását, a környezettudatos magatartás kialakítását segíti.

A mindennapi kémiai jellegű problémák támogatják az önálló véleményalkotást, annak tudatosítását, hogy környezetünk számos energiaforrása nem megújuló, szükség van a gazdaságosságra, a takarékosagra. Kiemelt szerepet kap a baleset-megelőző cselekvési eljárások elsajátíttatása a kémiai anyagok felhasználása során.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik a testi és lelki egészségre nevelés területén a környezet biológiai, fizikai, kémiai hatásainak felismerésével, a veszélyek elkerülésének bemutatásával és az anyagok biztonságos felhasználásának megismertetésével. Fontos szerepet tölt be a mindennapi gyakorlatban előforduló tevékenységekhez alkalmazott eljárások természettudományos hátterének megismertetésével, a nem látható és nem érzékelhető veszélyforrásokra történő figyelemfelhívással. Segíti a biztonságos önálló életvitelt, a felelős viselkedést a környezet megismertetésével.

A fenntarthatóság, környezettudatosság területén a környezetbarát szemlélet alakításával, a természet megóvására és az anyagokkal való takarékosagra neveléssel jelenik meg.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Környezetvédelem. Élő természet, növény, állat	13	13
Egészségvédelem. Élő természet – az ember	25	25
Egészségtan – Környezet-egészségtani és munka-egészségtani ismeretek	25	25
Kémiai alapismeretek	15	15
Hétköznapi kémia – kísérletezés	10	10
Fizikai alapismeretek	10	10
Mindennapi fizika – kísérletezés	10	10

9.-10. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A tantárgy tanításának célja fenntartani a tanulók természet iránti érdeklődését; olyan tanulókat nevelni, akik nyitottak a világra, a lehetőségeikhez képest felismerik a problémákat, keresik a jelenségek okait. A korábbi ismeretekre és tapasztalatokra építve fejleszti a természeti jelenségek megfigyelése iránti érdeklődést. Törekszik az elsődlegesen tapasztalati úton szerzett elemi ismeretek beépítésére, a tapasztalható jelenségek, folyamatok elemzésére. A tantárgy célja hétköznapi példákkal, rávezetéssel, tudatosítással, gyakorlati alkalmazással kialakítani az egészség- és környezetvédelmi ismeretek megerősítését, a környezetvédő magatartást. Az érzelmi intelligencia mozgósításával formálni a természetbarát, ökológikus szemléletet, példák bemutatásán keresztül segíteni az összefüggések feltárását. A gondolkodás rugalmasságának, a mérlegelő, a problémamegoldó gondolkodásnak a fejlesztése sok életszerű példán, gyakorlaton át. A megismert, megtapasztalt összefüggések felismerése, megfogalmazása segíti a tudományosan megalapozott ismeretek elsajátítását az emberi test működéséről, az egészséget megóvó életvezetési szabályok kialakítása érdekében. A felnőtté válással járó lehetőségek és kötelezettségek megismertetése, a felelősség tudatosítása a családdal és a tágabb környezettel kapcsolatban támogatja, megkönnyíti a felnőtt életben való sikeres helytállást, megteremti a nyitottságot az egészséget

veszélyeztető szokások és az egészség megőrzését segítő lehetőségek gyakorlati megismeréséhez. A természetismeret tantárgy különösen fontos szerepet játszik a pozitív életvezetési stratégiák kialakításában, elfogadtatásában, az életvezetési készségek fejlesztésében.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló:

- jó rendszerezőképességének, gyakorlatiasságának kialakítása,
- egészségtudatos életszemléletének kialakítása, követése,
- higiénikus, egészséges, balesetmentes otthoni és munkahelyi környezet iránti igényének kialakulása,
- képes az általános és egyéni egészségi állapotát megismerni, azt felelősségteljesen kifejezni és megóvni,
- a kémiai jelrendszert elemi szinten ismeri,
- a mérgező anyagokról ismeretekkel rendelkezik,
- képes a balesetmegelőzési szabályokat és eljárásokat alkalmazni a kémiai anyagok felhasználása során,
- ismeri a fény egyenes vonalú terjedését, a fény terjedésének jellemzőit,
- ismeri az elektromosság fontosságát a gyakorlati életben,
- az elektromos áram felhasználásával kapcsolatos alapvető biztonsági szabályokat alkalmazza, ismeri a baleset-megelőzési szabályokat,
- ismeri az elektromos jelenségeket és az elektromos áram hatásait a háztartásban és a munkahelyen előforduló elektromos gépek, berendezések biztonságos használata érdekében,
- képes a fizikában tanultak széles körű kiterjesztésére az ember egészségének és környezetének védelmére, a károsító tényezők, hatások megelőzésére.

9. évfolyam

Témakör	Környezetvédelem – Élő természet, növény, állat	13 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A meglévő ismeretek több szempontú rendszerezése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Elektromosság, áramerősség, feszültség, munka, terhelés, ellenállás, fénytörés, fénysebesség, hangsebesség, hullám, hullámmozgás,		

rezonancia, mágneses tér, sugárzás, megújuló energia.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Élőlények és környezetük.	Az állattartás és növénygondozás felelősségének átérzése. Szöveges és képi információk értelmezése.
Ökológiai alapismeretek	A természet szépségének, célszerűségének megélése. Motiváció.
A globalizáció és modernizáció hatásai az élő természetre.	Gyűjtőmunka, megfigyelés, összehasonlítások. Passzív és aktív szókincs.
Személyes tapasztalatok növényekről, állatokról.	A tanulmányok során megismert növények és állatok tulajdonságainak és hasznosságának számbavétele. Önállóság.
Szűkebb- és tágabb környezet bejárása, felmérése.	Tanulmányi kirándulás. Motiváció.
Környezetszennyezés. Környezeti ártalmak feltérképezése	Beszámoló. Praktikus készség.
Környezetvédelem – környezetmegóvás. Háztartási hulladék, szerves-, szervesetlen anyagok, szelektív gyűjtés, komposztálás.	Csoportosítás. Szelektív hulladékgyűjtés. Önállóság.
Szennyezőanyagok. Szennyezésmegelőzés. Szennyezésmentesítés.	Egyéni és csoportos tananyag-feldolgozás. Motiváció. Önállóság. Praktikus készség. Passzív és aktív szókincs.
Vegyai anyagok: talajszennyezés, vízszennyezés, légszennyezés.	Gyűjtőmunka, megfigyelés, összehasonlítások.

Témakör	Egészségvédelem. Élő természet – az ember	25 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Összefüggések keresése az életmód és az egészségi állapot között.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		

Öröklés, anamnézis, oltási könyv, védőoltás, ismétlődő oltás, gyógyítható – gyógyíthatatlan betegség, gyógyszerkísérlet, cseppfertőzés, szexuális úton terjedő fertőzés, kábító- és tudatmódosító szer, diszkréció.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Az emberi test felépítése.	Az emberi test működéséről eddig tanult ismeretek bővítése.
Szervek, érzékszervek funkciója és működése.	Megfigyelés, önmegfigyelés.
Egészség – betegség.	A tanuló saját egészségi állapotának reális ismerete. Empátia.
Általános orvosi vizsgálatok: vérnyomásmérés, vércukorszint-mérés, pulzusvizsgálat.	Az orvosi utasítások betartásának fontossága, teendői egészsége védelmében. Intézménylátogatások (szakorvosi rendelő, laboratórium). Egyszerűbb vizsgálatok (vérnyomás mérése, vércukor, vizeletvizsgálat, hallásvizsgálat) elvégzése, a kapott eredmény megbeszélése.
Kórelőzmény ismerete, számon tartása, dokumentálása, ezek szerepe a gyógyulás sikerességében.	Az egészségügyi dokumentumok, a gyógyszerek megfelelő elhelyezésének, tárolásának fontossága, az ezzel kapcsolatos teendők ismerete. Önállóság.
Egészségvédelem és rehabilitáció.	Saját és a környezete egészségének védelmében szükséges teendők megismerése. Önállóság. Komplex gondolkodás.
Vitaminok, sport és mozgás szerepe az egészséges életmódban.	Kutatómunka és csoportos kutatómunka. Motiváció. Komplex gondolkodás.
Felkészülés a családi életre, szex, szerelem, testiség.	Beszélgetés (meghívott előadó, konzulens) közösen választott témáról. Önállóság. Verbális készség.
Családtervezés, fogamzásgátlás.	Önálló életvitelre alkalmas, praktikus készségű fiatal elméleti felkészítése. Önállóság.
Nemi betegségek.	Praktikus ismeretek.
Káros szenvedélyek, függőség. (Dohányzás, alkoholfogyasztás, droghasználat veszélyei).	Egyéni esetmegbeszélés. Önfegyelem.

Témakör	Egészségtan – Környezet-egészségtani és munka-egészségtani ismeretek	25 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Higiénikus, egészséges, balesetmentes otthoni és munkahelyi környezet iránti igény kialakítása.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Immunitás, genetika, mentálhigiéné, prevenció, vércsoport, magas vérnyomás, cukorbetegség, recept, betegtájékoztató, járóbeteg-ellátás, szakrendelés, elsősegélynyújtás, vészhívás, prevenció, mentálhigiéné, közösségi szemlélet.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Egészségtan. Az egészség megóvása.	Az emberi test és jellemzőinek megismerése.
Hazánk egészségügyi ellátórendszere, társadalombiztosítás (feltételei).	Passzív és aktív szókincs.
Járóbeteg-ellátás: háziorvosi ellátás, szakrendelések.	Önállóság. Verbális kommunikáció.
Szűrővizsgálatok és akut egészségügyi ellátások.	Önállóság. Verbális kommunikáció. Passzív és aktív szókincs. Komplex gondolkodás. Praktikus készség.
Bejelentkezés szakrendelésre, beutaló, időpont kérése telefonon, személyesen.	Intézménylátogatás.
Munkaalkalmassági vizsgálat.	Önállóság. Verbális kommunikáció. Passzív és aktív szókincs.
Környezetegészségtani, munkaegészségtani ismeretek.	Az egészséges környezet jellemzőinek megismerése.
A környezet testi-lelki hatása az egészségre.	Kutatómunka.
A lakás, az iskola, a munkahely, a szórakozóhelyek és a közlekedési eszközök higiéniája.	Órai csoportos és egyéni megfigyelések.

Gyógyszerfogyasztás és annak veszélyei (gyógyszerek tájékoztatójának elolvasása, megértése), az utasítás betartásának fontossága.	Önállóság. Verbális kommunikáció. Passzív és aktív szókincs. Komplex gondolkodás. Praktikus készség.
Fertőzések és járványok.	Egészségvédelmi ismeretek összegyűjtése, tablóképzés a közösségi szintereken alkalmazott helyes viselkedésről (köhögés – zsebkendőbe, kézmosás fontossága, fertőzések elkerülése – higiénia).
Mentálhigiéné.	Komplex gondolkodás. Praktikus készség.
Egészséges életmód fontossága, egészségkárosító hatások.	Család egészségi állapotának feltérképezése. Egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek összefoglalása, gyűjtőmunka, tablóképzés.
Prevenációs tevékenységek.	Egyéni és csoportos témafeldolgozás Motiváció. Önállóság.
Baleseti sérülések és azok ellátása otthon és a munkahelyen.	Egyéni és csoportos témafeldolgozás Önállóság. Verbális kommunikáció. Passzív és aktív szókincs. Komplex gondolkodás. Praktikus készség.
Elsősegélynyújtás.	Elsősegélynyújtással kapcsolatos ismeretek és gyakorlatok, mentőláda használata.

Témakör	Kémiai alapismeretek	15 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Új, alapvető ismeretek beépítése, tantárgyi alapozás.		
A természetben előforduló fontos anyagok és vegyületek megismertetése.		
Praktikus ismeretek nyújtása a háztartási és egyszerű munkafolyamatokban használt vegyi anyagokkal kapcsolatosan.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Oldat, oldhatóság, keverék, arány, sav, erózió, korrózió, mérgező anyag,		

vegyület, környezettudatosság, lóg, balesetvédelem, műanyag, újrahasznosítás. Tápanyag (olajok, zsírok, fehérjék, vitaminok).

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A legfontosabb elemek és vegyületek nevének és kémiai jelének megismerése (oxigén, víz, szénvegyületek).	Tudományosan megalapozott ismeretek nyújtása. Szaknyelv elemi kifejezéseinek megismerése Matematikai összefüggések.
Anyagszerkezeti ismeretek (az anyag tulajdonságai érzékenyen reagálnak a szerkezeti változásokra).	Elemek és vegyületek összekapcsolódása, összefüggései. Matematikai összefüggések.
Halmazállapot-változások.	Összefüggések felfedezése, tapasztalatok megfogalmazása. Írányított, tartós, tudatos figyelem. Verbális és vizuális emlékezet.
Folyékony, gáz és szilárd elemek és vegyületek.	Anyaggyűjtés, rendszerezés, tulajdonságok megfigyelése.
A háztartásban előforduló kémiai anyagok ismerete.	Meglévő ismeretek rendszerezése, csoportosítása. Önállóság.
Háztartásban alkalmazott oldatok hígítási arányai, háztartásban alkalmazott keverékek komponenseinek aránya.	Egészséges veszélyérzet és óvatosság kialakítása a kémiai anyagokkal szemben. A használt anyagok elemzése jellegzetes tulajdonságaik alapján (párolog, erős, jellegzetes szagú, szagtalan, megkeményedik, cseppfolyósodik levegő hatására). A használt anyagok rendszerezése az egészségre kifejtett hatás alapján (káros az egészségre, életveszélyes, ártalmatlan). Matematikai összefüggések. Precizitás.
Mérgező anyagok.	Kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémák felismerése. Anyagok rendszerezése az egészségre kifejtett hatás alapján (káros az egészségre, életveszélyes)
Szerves vegyületek, anyagok és felhasználásuk: szén, szénvegyületek, kőolaj, alkohol.	Gyűjtőmunka, rendszerezés. Passzív-aktív szókincs.
Fontosabb természetes szénvegyületek: szénhidrát, szőlőcukor, répacukor.	Gyűjtőmunka, rendszerezés. Passzív-aktív szókincs.

Tápanyagok: olajok, zsírok, fehérjék, vitaminok.	Gyűjtőmunka, rendszerezés. Passzív-aktív szókincs.
Természetes anyagok a háztartásban és a munkakörnyezetben.	Tudatosság és meggondoltság a mindennapi tevékenységekben.
Szerves vegyületek és anyagok fontosságának megértése, életünkben betöltött szerepe, gazdaságos felhasználása.	Praktikus helyzetekben az elméleti tudásanyag beazonosítása és adaptációja. Gyűjtőmunka, rendszerezés. Összefüggések felfedezése, tapasztalatok megfogalmazása. Verbális kommunikáció. Komplex gondolkodás.
Reakciósebesség, reakcióhő.	Összefüggések felfedezése, tapasztalatok megfogalmazása. Irányított, tartós, tudatos figyelem.
Környezeti és háztartási anyagok.	A használt anyagok rendszerezése a környezetre gyakorolt hatások alapján (környezetbarát, káros). A természetes anyagok és a mesterségesen előállított anyagok rendszerezése tulajdonságaik, használatuk, hasznosságuk alapján.
Építkezésnél használt anyagok: mészkő, égetett mész, oltott mész, gipsz, cement, festékek és oldószereik, üveg.	A használt anyagok számbavétele, csoportosítása az alkalmazás területei szerint (háztartás, ipar).
Műanyagok, műanyag hulladék-kezelés, újrahasznosítás.	Műanyagok, műanyag hulladék-kezelés, újrahasznosítás. Differenciáló készség. Komplex gondolkodás.

Témakör	Hétköznapi kémia – kísérletezés	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Alapvető kémiai ismeretek. Kísérletezés szabályai, megfigyelések szóbeli megfogalmazása, konklúzió felismerése. Összefüggések felfedezése. Tapasztalatok felhasználása a mindennapi életben.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Oldat, oldhatóság, reakciósebesség, reakcióhő, keverék, képlet, arány, sav, erózió, korrózió, mérgező anyag, vegyület, veszélyes hulladék, környezettudatosság, lóg, balesetvédelem, műanyag, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás. Tápanyag (olajok, zsírok, fehérjék, vitaminok).		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Verbális fejlesztés, szaknyelv elemi kifejezéseinek megismerése, használata.	Szaknyelv elemi kifejezéseinek megismerése. A tanuló fejlettségi szintjének megfelelően a jelenségek, folyamatok közötti hasonlóság, különbség észrevétele, megfogalmazása szóban és írásban. Verbális fejlesztés, szakmai kifejezések használata.
Vízke ménység, vízkő.	Célirányos megfigyelések, eredmények elemzése. Megfigyelések, mérések csoportmunkában és önállóan. Motiváció. Megfigyelőképesség. Elemzés.
Levegő, szén-monoxid, kén-monoxid.	Megfigyelések, mérések csoportmunkában és önállóan. Összefüggés-felismerés – komplex gondolkodás. Óvatosság.
Savak és lúgok a háztartásban, sav-bázis reakciók.	Elővigyázatossági szabályok megismerése háztartási szerek használatánál. A kísérletekben realizált elméleti ismeretek és a mindennapi gyakorlat összekapcsolása. A tanuló fejlettségi szintjének megfelelően a jelenségek, folyamatok közötti hasonlóság, különbség észrevétele, megfogalmazása szóban és írásban. Célirányos megfigyelések, eredmények elemzése. Megfigyelőképesség. Elemzés.
Szóda, szódabikarbóna, szappan, sósav, mosó- és mosogatószer.	Elővigyázatossági szabályok megismerése háztartási szerek használatánál. Összefüggés-felismerés – komplex gondolkodás.
Fertőtlenítőszer.	Elővigyázatossági szabályok megismerése háztartási szerek használatánál. Megfigyelőképesség. Elemzés.
Penész.	Megfigyelőképesség. Elemzés. Irányított, tartós, tudatos figyelem. Összefüggés-felismerés – komplex gondolkodás

Rozsdásodás.	Célirányos megfigyelések, eredmények elemzése (szag, állag, szín megváltozása). A tanuló fejlettségi szintjének megfelelően a jelenség észrevétele, megfogalmazása szóban és írásban.
Alkoholok.	Összefüggés-felismerés – komplex gondolkodás.
A konyhai munkák higiénikus és szakszerű elvégzése, a veszélyforrásokra figyelemmel (romlandó, szavatosság, tápérték elvesztése).	Megfigyelések, mérések csoportmunkában és önállóan. Tanulmányi séta üzletekben, a feltüntetett adatok elemzése (összetétel, szavatosság, tárolhatóság).
Elővigyázatossági szabályok megismerése a kísérletekkel és a háztartásban előforduló szerekkel kapcsolatosan.	Elővigyázatossági szabályok megismerése az élelmiszerek, a háztartási szerek használatánál, tárolásánál, a hulladékkezelésnél.
Alapvető balesetmegelőzési szabályok ismerete és betartása.	Motiváció. Megfigyelőképesség. Elemzés. Irányított, tartós, tudatos figyelem. Összefüggés-felismerés – komplex gondolkodás. Kooperációs készség. Precizitás. Praktikus készség. Kreativitás. Óvatosság.
Kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémák felismerése.	Konklúziók verbális kifejezése.
Szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás.	Összefüggés-felismerés – komplex gondolkodás. Kooperációs készség. Precizitás. Motiváció. Praktikus készség. Kreativitás.

Témakör	Fizikai alapismeretek	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A tanulók érdeklődésének fenntartása a mindennapi életben felfedezhető fizikai jelenségekkel kapcsolatban.		
A napi problémák megoldásához szükséges a fizika tudománya által nyújtott ismeretek hasznosságának felismerése.		
A gyakorlati életben fontos ismeretek átadása a hang- és fénytán körében.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Fény, fényforrás, természetes és mesterséges fény, tükrök, tükröződés, fényvisszaverődés, elektromos töltés, anód, katód, feszültség, áramerősség, ellenállás, elektromos és mágneses mező, atomenergia, sugárzás, sugárzásvédelem.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A fény tulajdonságai. Fényforrások. A fény egyenes vonalú terjedése.	Tapasztalatok a fizikai folyamatokról: tapasztalatokon alapuló tudásbővítés anyagokról.
Tükrök: sík, domború, homorú.	Tapasztalatok a fizikai folyamatokról: tapasztalatokon alapuló tudásbővítés anyagokról. Megfigyelőképesség. Precizitás.
A szemüveg.	Megfigyelések.
Az emberi szem és a látás.	Megfigyelőképesség. Precizitás.
Színek. A fehér fény színeire bontása. Szivárvány.	Megfigyelések.
A hang mint hullám. Rezonancia.	Mérések, méréseredmények leolvasása.
Hangszerek. Visszhang.	Kutatás egyénileg és csoportmunkában.
Mágneses hatás megfigyelése.	Mágneses vonzás megfigyelése, próbálgatása.
Az elektromos töltés kísérleti megfigyelése.	Példák gyűjtése a fizikai jelenségekről (mágnes, sugárzás: röntgen, egészségügyi terápiák, atomhulladék).
A testek elektromos állapota.	Megfigyelőképesség. Precizitás. Vizuális és auditív figyelem.
Az elektromos áram, áramkör praktikus ismeretei.	Egyszerű kísérletek végzése (áramkör, elemek töltése, akkumulátorok működésének megfigyelése).
Áramforrások: elem, akkumulátor.	Verbális memória és praktikus ismeretek kooperálása.

Az áram mágneses hatása (elektromos motorok).	Verbális memória és praktikus ismeretek kooperálása.
Az elektromos és a mágneses mező kölcsönhatásai.	Megfigyelőképesség. Precizitás.
Elektromágneses indukció (dinamó, generátor, transzformátor).	Megfigyelőképesség.
Soros és párhuzamos kapcsolás mindennapi háztartási példákkal.	Verbális memória és praktikus ismeretek kooperálása.
Az elektromos feszültség.	Mérések, becslések.
Az elektromos munka, teljesítmény, ellenállás.	Köznapi élethez kapcsolódó szöveges feladatok csoportos és egyéni megoldása.
Élettani hatások.	Verbális memória és praktikus ismeretek kooperálása.
Sugárzás, és annak veszélyei, hasznos és káros sugárzás, sugárvédelem.	Példák gyűjtése a fizikai jelenségekről. Verbális memória és praktikus ismeretek kooperálása.
Megújuló energiaforrásaink: víz-, szél-, nap-, geotermikus energia.	A fizika mindennapi hasznosságának felismertetése.

Témakör	Mindennapok fizikája – kísérletezés	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A tanulók érdeklődésének fenntartása a mindennapi életben felfedezhető fizikai jelenségekkel kapcsolatban.		
A napi problémák megoldásához szükséges, a fizika tudománya által nyújtott ismeretek hasznosságának felismerése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Elektromosság, áramerősség, feszültség, munka, terhelés, ellenállás, fénytörés, fénysebesség, hangsebesség, hullám, hullámmozgás, rezonancia, mágneses tér, sugárzás, megújuló energia.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A fény- és hangtani ismeretek összekapcsolása az emberi érzékszervek működésével (látás, hallás).	Tapasztalatok a fizikai folyamatokról: tapasztalatokon alapuló tudásbővítés az anyagokról. Motiváció.
A hang terjedése, vezető közegek összehasonlítása.	Mérések, méréseredmények leolvasása.

Elektromosság a mindennapi élethelyzetekben: egyszerű háztartási és munkahelyi berendezések működése.	Kísérletek és mérések segítségével tapasztalatszerzés a környezetünkben lezajló kölcsönhatásokról. Praktikus készség.
Az elektromos jelenségek és az elektromos áram hatásainak megismerése a háztartásban és a munkahelyen előforduló elektromos gépek, berendezések biztonságos használatának érdekében.	Megfigyelések, ismeretek a háztartásban meglévő elektromos eszközök használatának, kezelésének, és a fogyasztás nagyságának összefüggéseiről, valamint a takarékos használat módjáról.
Az égés feltételei, tűzoltás.	Kísérletek megfigyelése, egyszerű kísérletek önálló végzése. Megfigyelőképesség.
A hullámmozgás, a hullámok terjedése.	Kísérletek és mérések segítségével tapasztalatszerzés a környezetünkben lezajló kölcsönhatásokról. Irányított, tartós, tudatos figyelem.
Az elektromos és a mágneses mező kölcsönhatásai.	Kísérletek és mérések segítségével tapasztalatszerzés a környezetünkben lezajló kölcsönhatásokról. Megfigyelőképesség. Irányított, tartós, tudatos figyelem.
Sugárzás. Fizikai és vegyi anyagok káros hatásai. Sugárzás elleni védekezés.	Megfigyelőképesség.
Víz-, szél-, nap- és geotermikus energia.	A fizika mindennapi hasznosságának felismertetése. Kreativitás.

10. évfolyam

11. Témakör	Környezetvédelem – Élő természet, növény, állat	13 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A meglévő ismeretek több szempontú rendszerezése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Elektromosság, áramerősség, feszültség, munka, terhelés, ellenállás, fénytörés, fénysebesség, hangsebesség, hullám, hullámmozgás, rezonancia, mágneses tér, sugárzás, megújuló energia.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Élőlények és környezetük.	Az állattartás és növénygondozás felelősségének átérzése. Szöveges és képi információk értelmezése.
Ökológiai alapismeretek	A természet szépségének, célszerűségének megélése. Motiváció.
A globalizáció és modernizáció hatásai az élő természetre.	Gyűjtőmunka, megfigyelés, összehasonlítások. Passzív és aktív szókincs.
Személyes tapasztalatok növényekről, állatokról.	A tanulmányok során megismert növények és állatok tulajdonságainak és hasznosságának számbavétele. Önállóság.
Szűkebb- és tágabb környezet bejárása, felmérése.	Tanulmányi kirándulás. Motiváció.
Környezetszennyezés. Környezeti ártalmak feltérképezése	Beszámoló. Praktikus készség.
Környezetvédelem – környezetmegóvás. Háztartási hulladék, szerves-, szervetlen anyagok, szelektív gyűjtés, komposztálás.	Csoportosítás. Szelektív hulladékgyűjtés. Önállóság.
Szennyezőanyagok. Szennyezésmegelőzés. Szennyezésmentesítés.	Egyéni és csoportos tananyag-feldolgozás. Motiváció. Önállóság. Praktikus készség. Passzív és aktív szókincs.
Vegyí anyagok: talajszennyezés, vízszennyezés, légszennyezés.	Gyűjtőmunka, megfigyelés, összehasonlítások.

Témakör	Egészségvédelem. Élő természet – az ember	25 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Összefüggések keresése az életmód és az egészségi állapot között.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Öröklés, anamnézis, oltási könyv, védőoltás, ismétlődő oltás, gyógyítható – gyógyíthatatlan betegség, gyógyszerkísérlet, cseppfertőzés, szexuális úton terjedő fertőzés, kábító- és tudatmódosító szer, diszkréció.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Az emberi test felépítése.	Az emberi test működéséről eddig tanult ismeretek bővítése.
Szervek, érzékszervek funkciója és működése.	Megfigyelés, önmegfigyelés.
Egészség – betegség.	A tanuló saját egészségi állapotának reális ismerete. Empátia.
Általános orvosi vizsgálatok: vérnyomásmérés, vércukorszint-mérés, pulzusvizsgálat.	Az orvosi utasítások betartásának fontossága, teendői egészsége védelmében. Intézménylátogatások (szakorvosi rendelő, laboratórium). Egyszerűbb vizsgálatok (vérnyomás mérése, vércukor, vizeletvizsgálat, hallásvizsgálat) elvégzése, a kapott eredmény megbeszélése.
Kórelőzmény ismerete, számon tartása, dokumentálása, ezek szerepe a gyógyulás sikerességében.	Az egészségügyi dokumentumok, a gyógyszerek megfelelő elhelyezésének, tárolásának fontossága, az ezzel kapcsolatos teendők ismerete. Önállóság.
Egészségvédelem és rehabilitáció.	Saját és a környezete egészségének védelmében szükséges teendők megismerése. Önállóság. Komplex gondolkodás.
Vitaminok, sport és mozgás szerepe az egészséges életmódban.	Kutatómunka és csoportos kutatómunka. Motiváció. Komplex gondolkodás.
Felkészülés a családi életre, szex, szerelem, testiség.	Beszélgetés (meghívott előadó, konzulens) közösen választott témáról. Önállóság. Verbális készség.
Családtervezés, fogamzásgátlás.	Önálló életvitelre alkalmas, praktikus készségű fiatal elméleti felkészítése. Önállóság.
Nemi betegségek.	Praktikus ismeretek.
Káros szenvedélyek, függőség. (Dohányzás, alkoholfogyasztás, droghasználat veszélyei).	Egyéni esetszbeszélés. Önfegyelem.

Témakör	Egészségtan – Környezet-egészségtani és munka-egészségtani ismeretek	25 óra
---------	---	---------------

Nevelési-fejlesztési célok:

Higiénikus, egészséges, balesetmentes otthoni és munkahelyi környezet iránti igény kialakítása.

A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:

Immunitás, genetika, mentálhigiéné, prevenció, vércsoport, magas vérnyomás, cukorbetegség, recept, betegtájékoztató, járóbeteg-ellátás, szakrendelés, elsősegélynyújtás, vészhívás, prevenció, mentálhigiéné, közösségi szemlélet.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Egészségtan. Az egészség megóvása.	Az emberi test és jellemzőinek megismerése.
Hazánk egészségügyi ellátórendszere, társadalombiztosítás (feltételei).	Passzív és aktív szókincs.
Járóbeteg-ellátás: háziorvosi ellátás, szakrendelések.	Önállóság. Verbális kommunikáció.
Szűrővizsgálatok és akut egészségügyi ellátások.	Önállóság. Verbális kommunikáció. Passzív és aktív szókincs. Komplex gondolkodás. Praktikus készség.
Bejelentkezés szakrendelésre, beutaló, időpont kérése telefonon, személyesen.	Intézménylátogatás.
Munkaalkalmassági vizsgálat.	Önállóság. Verbális kommunikáció. Passzív és aktív szókincs.
Környezetegészségtani, munkaegészségtani ismeretek.	Az egészséges környezet jellemzőinek megismerése.
A környezet testi-lelki hatása az egészségre.	Kutatómunka.
A lakás, az iskola, a munkahely, a szórakozóhelyek és a közlekedési eszközök higiénéje.	Órai csoportos és egyéni megfigyelések.
Gyógyszerfogyasztás és annak veszélyei (gyógyszerek tájékoztatójának	Önállóság. Verbális kommunikáció. Passzív és aktív szókincs.

elolvasása, megértése), az utasítás betartásának fontossága.	Komplex gondolkodás. Praktikus készség.
Fertőzések és járványok.	Egészségvédelmi ismeretek összegyűjtése, tablóképzés a közösségi szintereken alkalmazott helyes viselkedésről (köhögés – zsebkendőbe, kézmosás fontossága, fertőzések elkerülése – higiénia).
Mentálhigiéné.	Komplex gondolkodás. Praktikus készség.
Egészséges életmód fontossága, egészségkárosító hatások.	Család egészségi állapotának feltérképezése. Egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek összefoglalása, gyűjtőmunka, tablóképzés.
Prevenációs tevékenységek.	Egyéni és csoportos témafeldolgozás Motiváció. Önállóság.
Baleseti sérülések és azok ellátása otthon és a munkahelyen.	Egyéni és csoportos témafeldolgozás Önállóság. Verbális kommunikáció. Passzív és aktív szókinccs. Komplex gondolkodás. Praktikus készség.
Elsősegélynyújtás.	Elsősegélynyújtással kapcsolatos ismeretek és gyakorlatok, mentőláda használata.

Témakör	Kémiai alapismeretek	15 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Új, alapvető ismeretek beépítése, tantárgyi alapozás. A természetben előforduló fontos anyagok és vegyületek megismertetése. Praktikus ismeretek nyújtása a háztartási és egyszerű munkafolyamatokban használt vegyi anyagokkal kapcsolatosan.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Oldat, oldhatóság, keverék, arány, sav, erózió, korrózió, mérgező anyag, vegyület, környezettudatosság, lúg, balesetvédelem, műanyag, újrahasznosítás. Tápanyag (olajok, zsírok, fehérjék, vitaminok).		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A legfontosabb elemek és vegyületek nevének és kémiai jelének megismerése (oxigén, víz, szénvegyületek).	Tudományosan megalapozott ismeretek nyújtása. Szaknyelv elemi kifejezéseinek megismerése Matematikai összefüggések.
Anyagszerkezeti ismeretek (az anyag tulajdonságai érzékenyen reagálnak a szerkezeti változásokra).	Elemek és vegyületek összekapcsolódása, összefüggései. Matematikai összefüggések.
Halmazállapot-változások.	Összefüggések felfedezése, tapasztalatok megfogalmazása. Irányított, tartós, tudatos figyelem. Verbális és vizuális emlékezet.
Folyékony, gáz és szilárd elemek és vegyületek.	Anyaggyűjtés, rendszerezés, tulajdonságok megfigyelése.
A háztartásban előforduló kémiai anyagok ismerete.	Meglévő ismeretek rendszerezése, csoportosítása. Önállóság.
Háztartásban alkalmazott oldatok hígítási arányai, háztartásban alkalmazott keverékek komponenseinek aránya.	Egészséges veszélyérzet és óvatosság kialakítása a kémiai anyagokkal szemben. A használt anyagok elemzése jellegzetes tulajdonságaik alapján (párolog, erős, jellegzetes szagú, szagtalan, megkeményedik, cseppfolyósodik levegő hatására). A használt anyagok rendszerezése az egészségre kifejtett hatás alapján (káros az egészségre, életveszélyes, ártalmatlan). Matematikai összefüggések. Precizitás.
Mérgező anyagok.	Kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémák felismerése. Anyagok rendszerezése az egészségre kifejtett hatás alapján (káros az egészségre, életveszélyes)
Szerves vegyületek, anyagok és felhasználásuk: szén, szénvegyületek, kőolaj, alkohol.	Gyűjtőmunka, rendszerezés. Passzív-aktív szókincs.
Fontosabb természetes szénvegyületek: szénhidrát, szőlőcukor, répacukor.	Gyűjtőmunka, rendszerezés. Passzív-aktív szókincs.
Tápanyagok: olajok, zsírok, fehérjék, vitaminok.	Gyűjtőmunka, rendszerezés. Passzív-aktív szókincs.

Természetes anyagok a háztartásban és a munkakörnyezetben.	Tudatosság és meggondoltság a mindennapi tevékenységekben.
Szerves vegyületek és anyagok fontosságának megértése, életünkben betöltött szerepe, gazdaságos felhasználása.	Praktikus helyzetekben az elméleti tudásanyag beazonosítása és adaptációja. Gyűjtőmunka, rendszerezés. Összefüggések felfedezése, tapasztalatok megfogalmazása. Verbális kommunikáció. Komplex gondolkodás.
Reakciósebesség, reakcióhő.	Összefüggések felfedezése, tapasztalatok megfogalmazása. Irányított, tartós, tudatos figyelem.
Környezeti és háztartási anyagok.	A használt anyagok rendszerezése a környezetre gyakorolt hatások alapján (környezetbarát, káros). A természetes anyagok és a mesterségesen előállított anyagok rendszerezése tulajdonságaik, használatuk, hasznosságuk alapján.
Építkezésnél használt anyagok: mészkő, égetett mész, oltott mész, gipsz, cement, festékek és oldószereik, üveg.	A használt anyagok számbavétele, csoportosítása az alkalmazás területei szerint (háztartás, ipar).
Műanyagok, műanyag hulladék-kezelés, újrahasznosítás.	Műanyagok, műanyag hulladék-kezelés, újrahasznosítás. Differenciáló készség. Komplex gondolkodás.

Témakör	Hétköznapok kémiája – kísérletezés	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Alapvető kémiai ismeretek. Kísérletezés szabályai, megfigyelések szóbeli megfogalmazása, konklúzió felismerése. Összefüggések felfedezése. Tapasztalatok felhasználása a mindennapi életben.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Oldat, oldhatóság, reakciósebesség, reakcióhő, keverék, képlet, arány, sav, erózió, korrózió, mérgező anyag, vegyület, veszélyes hulladék, környezettudatosság, lúg, balesetvédelem, műanyag, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás. Tápanyag (olajok, zsírok, fehérjék, vitaminok).		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
------------------	----------------------------------

Verbális fejlesztés, szaknyelv elemi kifejezéseinek megismerése, használata.	Szaknyelv elemi kifejezéseinek megismerése. A tanuló fejlettségi szintjének megfelelően a jelenségek, folyamatok közötti hasonlóság, különbség észrevétele, megfogalmazása szóban és írásban. Verbális fejlesztés, szakmai kifejezések használata.
Vízkeménység, vízkő.	Célirányos megfigyelések, eredmények elemzése. Megfigyelések, mérések csoportmunkában és önállóan. Motiváció. Megfigyelőképesség. Elemzés.
Levegő, szén-monoxid, kén-monoxid.	Megfigyelések, mérések csoportmunkában és önállóan. Összefüggés-felismerés – komplex gondolkodás. Óvatosság.
Savak és lúgok a háztartásban, sav-bázis reakciók.	Elővigyázatossági szabályok megismerése háztartási szerek használatánál. A kísérletekben realizált elméleti ismeretek és a mindennapi gyakorlat összekapcsolása. A tanuló fejlettségi szintjének megfelelően a jelenségek, folyamatok közötti hasonlóság, különbség észrevétele, megfogalmazása szóban és írásban. Célirányos megfigyelések, eredmények elemzése. Megfigyelőképesség. Elemzés.
Szóda, szódabikarbóna, szappan, sósav, mosó- és mosogatószer.	Elővigyázatossági szabályok megismerése háztartási szerek használatánál. Összefüggés-felismerés – komplex gondolkodás.
Fertőtlenítőszer.	Elővigyázatossági szabályok megismerése háztartási szerek használatánál. Megfigyelőképesség. Elemzés.
Penész.	Megfigyelőképesség. Elemzés. Írányított, tartós, tudatos figyelem. Összefüggés-felismerés – komplex gondolkodás
Rozsdásodás.	Célirányos megfigyelések, eredmények elemzése (szag, állag, szín megváltozása).

	A tanuló fejlettségi szintjének megfelelően a jelenség észrevétele, megfogalmazása szóban és írásban.
Alkoholok.	Összefüggés-felismerés – komplex gondolkodás.
A konyhai munkák higiénikus és szakszerű elvégzése, a veszélyforrásokra figyelemmel (romlandó, szavatosság, tápérték elvesztése).	Megfigyelések, mérések csoportmunkában és önállóan. Tanulmányi séta üzletekben, a feltüntetett adatok elemzése (összetétel, szavatosság, tárolhatóság).
Elővigyázatossági szabályok megismerése a kísérletekkel és a háztartásban előforduló szerekkel kapcsolatosan.	Elővigyázatossági szabályok megismerése az élelmiszerek, a háztartási szerek használatánál, tárolásánál, a hulladékkezelésnél.
Alapvető balesetmegelőzési szabályok ismerete és betartása.	Motiváció. Megfigyelőképesség. Elemzés. Irányított, tartós, tudatos figyelem. Összefüggés-felismerés – komplex gondolkodás. Kooperációs készség. Precizitás. Praktikus készség. Kreativitás. Óvatosság.
Kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémák felismerése.	Konklúziók verbális kifejezése.
Szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás.	Összefüggés-felismerés – komplex gondolkodás. Kooperációs készség. Precizitás. Motiváció. Praktikus készség. Kreativitás.

Témakör	Fizikai alapismeretek	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A tanulók érdeklődésének fenntartása a mindennapi életben felfedezhető fizikai jelenségekkel kapcsolatban.		

A napi problémák megoldásához szükséges a fizika tudománya által nyújtott ismeretek hasznosságának felismerése.

A gyakorlati életben fontos ismeretek átadása a hang- és fénytan körében.

A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:

Fény, fényforrás, természetes és mesterséges fény, tükrök, tükröződés, fényvisszaverődés, elektromos töltés, anód, katód, feszültség, áramerősség, ellenállás, elektromos és mágneses mező, atomenergia, sugárzás, sugárzásvédelem.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A fény tulajdonságai. Fényforrások. A fény egyenes vonalú terjedése.	Tapasztalatok a fizikai folyamatokról: tapasztalatokon alapuló tudásbővítés anyagokról.
Tükrök: sík, domború, homorú.	Tapasztalatok a fizikai folyamatokról: tapasztalatokon alapuló tudásbővítés anyagokról. Megfigyelőképesség. Precizitás.
A szemüveg.	Megfigyelések.
Az emberi szem és a látás.	Megfigyelőképesség. Precizitás.
Színek. A fehér fény színeire bontása. Szivárvány.	Megfigyelések.
A hang mint hullám. Rezonancia.	Mérések, méréseredmények leolvasása.
Hangszerek. Visszhang.	Kutatás egyénileg és csoportmunkában.
Mágneses hatás megfigyelése.	Mágneses vonzás megfigyelése, próbálgatása.
Az elektromos töltés kísérleti megfigyelése.	Példák gyűjtése a fizikai jelenségekről (mágnes, sugárzás: röntgen, egészségügyi terápiák, atomhulladék).
A testek elektromos állapota.	Megfigyelőképesség. Precizitás. Vizuális és auditív figyelem.
Az elektromos áram, áramkör praktikus ismeretei.	Egyszerű kísérletek végzése (áramkör, elemek töltése, akkumulátorok működésének megfigyelése).
Áramforrások: elem, akkumulátor.	Verbális memória és praktikus ismeretek kooperálása.
Az áram mágneses hatása (elektromos motorok).	Verbális memória és praktikus ismeretek kooperálása.
Az elektromos és a mágneses mező kölcsönhatásai.	Megfigyelőképesség. Precizitás.

Elektromágneses indukció (dinamó, generátor, transzformátor).	Megfigyelőképesség.
Soros és párhuzamos kapcsolás mindennapi háztartási példákkal.	Verbális memória és praktikus ismeretek kooperálása.
Az elektromos feszültség.	Mérések, becslések.
Az elektromos munka, teljesítmény, ellenállás.	Köznapi élethez kapcsolódó szöveges feladatok csoportos és egyéni megoldása.
Élettani hatások.	Verbális memória és praktikus ismeretek kooperálása.
Sugárzás, és annak veszélyei, hasznos és káros sugárzás, sugárvédelem.	Példák gyűjtése a fizikai jelenségekről. Verbális memória és praktikus ismeretek kooperálása.
Megújuló energiaforrásaink: víz-, szél-, nap-, geotermikus energia.	A fizika mindennapi hasznosságának felismertetése.

Témakör	Mindennapok fizikája – kísérletezés	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A tanulók érdeklődésének fenntartása a mindennapi életben felfedezhető fizikai jelenségekkel kapcsolatban. A napi problémák megoldásához szükséges, a fizika tudománya által nyújtott ismeretek hasznosságának felismerése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Elektromosság, áramerősség, feszültség, munka, terhelés, ellenállás, fénytörés, fénysebesség, hangsebesség, hullám, hullámmozgás, rezonancia, mágneses tér, sugárzás, megújuló energia.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A fény- és hangtani ismeretek összekapcsolása az emberi érzékszervek működésével (látás, hallás).	Tapasztalatok a fizikai folyamatokról: tapasztalatokon alapuló tudásbővítés az anyagokról. Motiváció.
A hang terjedése, vezető közegek összehasonlítása.	Mérések, méréseredmények leolvasása.
Elektromosság a mindennapi élethelyzetekben: egyszerű háztartási és munkahelyi berendezések működése.	Kísérletek és mérések segítségével tapasztalatszerzés a környezetünkben lezajló kölcsönhatásokról. Praktikus készség.

Az elektromos jelenségek és az elektromos áram hatásainak megismerése a háztartásban és a munkahelyen előforduló elektromos gépek, berendezések biztonságos használatának érdekében.	Megfigyelések, ismeretek a háztartásban meglévő elektromos eszközök használatának, kezelésének, és a fogyasztás nagyságának összefüggéseiről, valamint a takarékos használat módjáról.
Az égés feltételei, tűzoltás.	Kísérletek megfigyelése, egyszerű kísérletek önálló végzése. Megfigyelőképesség.
A hullámmozgás, a hullámok terjedése.	Kísérletek és mérések segítségével tapasztalatszerzés a környezetünkben lezajló kölcsönhatásokról. Irányított, tartós, tudatos figyelem.
Az elektromos és a mágneses mező kölcsönhatásai.	Kísérletek és mérések segítségével tapasztalatszerzés a környezetünkben lezajló kölcsönhatásokról. Megfigyelőképesség. Irányított, tartós, tudatos figyelem.
Sugárzás. Fizikai és vegyi anyagok káros hatásai. Sugárzás elleni védekezés.	Megfigyelőképesség.
Víz-, szél-, nap- és geotermikus energia.	A fizika mindennapi hasznosságának felismertetése. Kreativitás.

VIZUÁLIS KULTÚRA

A rajzolás a vizuális megismerés és közlés lényegmegragadó alapeszköze. A tantárgy segít megérteni az arányok jelentőségét, meghatározni a tárgyak formai karakterét. A tanuló megérti és megpróbálja megjeleníteni a téri helyzeteket, képessé válik a vizuális kommunikáció dekódolására, értelmezni próbálja a vizuálisan rögzített közléseket. A rajztanítás során fejlődik a tanuló finommotorikai képessége, a szem-kéz koordináció és a megfigyelő képesség, amely mind megalapozza a szakmai gyakorlatban alkalmazott technikákat.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az önismeret és a társas kultúra területén a vizuálisan megjelenő ismertetőjegyek, megkülönböztető jelzések megismerésével, az önálló ízlésvilág kialakításának segítségével.

A médiatudatosságra nevelést a tömegkommunikációs eszközök divatformáló hatásának felismerésével és az irányzatok közötti választás támogatásával alakítja. Segíti az önálló, tudatos stílus kialakítását.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Vizuális kommunikáció – az alkotó és a befogadó tevékenységben.	22	22
Műszaki rajz készítésének alapjai	50	50

9-10 évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. További cél tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű” intermediális szemléletet is kialakítani. A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő hatalmas mennyiségű vizuális és térbeli információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, mérlegelve feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, továbbá ezzel kapcsolatos önálló véleményt megfogalmazni. A tanuló a képek, látványok nézegetése során

tapasztalatokat gyűjthet, azokat megfogalmazza, választ témához illő képeket, anyagokat, fejlődik a kreativitása. Felismeri és értelmezi a környezetben, lakásban, öltözékben megjelenő üzenethordozó tárgyak, formák, színek jelentőségét.

A rajztanítás célja, hogy fejlessze a tanulók látáskultúráját, finommotorikáját; érzelmeikre és értelmükre hatva hozzájáruljon személyiségük fejlődéséhez. Az ábrázolás célja, hogy megfelelő térszemléletet alakítson ki a tárgyak és azok síkbeli ábrázolásának összekapcsolásával, fokozatosan fejlessze a látvány megfigyelésén alapuló, komoly koncentrációt igénylő rajzolást, festést. A rajztanítás feladata a vizuális kultúra alapértékeinek közvetítése, a vizuális kulturáltság megszerzéséhez szükséges ábrázoló-alakító, eszközhasználati, technikai képességek fejlesztése, alkotó, cselekvő magatartás és szemléletmód kialakítása.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló:

- képes a műalkotások kompozíciós elemeinek célzott megfigyelésére, tudatos színkeverésre temperával, vízfestékkel,
- képes és motivált a személyes tárgyak és környezet esztétikus alakítására,
- tapasztalati ismeretekkel rendelkezik a mértani testekről, képes a formaábrázolásra (megközelítő hasonlósággal), vázlatszerű ábra készítésével, tárgy, egyszerű makett készítésével az általa választott technikával,
- ismeretekkel rendelkezik a szabványokkal, szerkesztésekkel kapcsolatban,
- képes mérésre, a mértékegység és mérőeszköz megválasztásával, a mérési pontosság jelentőségét ismeri,
- képes egyszerű szakrajzot (alprajzot, szabásmintát) értelmezni, elkészíteni.
- törekszik munkája igényes kivitelezésére.

9. osztály

Témakör	Vizuális kommunikáció – az alkotó és a befogadó tevékenységben.	22 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezése és orientációs felhasználása. Testek látványszerű ábrázolása.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Vázlatrajz, makett, színdinamika, színkör, kiegészítő szín, főszín, logó, harmónia, kollázs, grafiti, prezentáció, marketing.		
Ismeretek		Fejlesztési tevékenységek

Művészi alkotásokkal kapcsolatos fogalmak (stílusok, megjelenési formák).	A művészi alkotásokról szerzett ismeretek áttekintése (kiállítás, albumok). A rajzolás területeinek áttekintése (szabadkézi rajz, vázlatrajz, műszaki rajz helye és szerepe).
Hétköznapi vizuális megjelenési területei, esztétikai hatása (öltözködés, tárgyi kultúra, lakberendezés, utcai látvány, reklám, plakát, felirat, graffiti, média felületei).	Vizuális közlések – szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása. Anyaggyűjtés a tanuló szűkebb és tágabb környezetében (üzletek kínálata, saját ruhatár, utcakép, plakát, reklám, szórólap), a gyűjtött anyag elemzése, adott témára anyag készítése (plakát, meghívó, tábló), versenyeztetése és értékelése. Logó tervezése szabadon választott technikával. Reklámok – realitások és marketingfogások elemzése. A használati tárgyak esztétikai értékeinek (használatosság, szépség) megvitatása. Egyszerűbb tárgyak ábrázolása (szabad rajz, festmény, kollázs, makett). Vizuális kommunikációs képesség fejlesztése.
Színek szerepe és hatásának tudatos alkalmazása.	A színhasználat (a színek hatása, jellemzői) jelentőségének tudatosítása. Színhasználattal kapcsolatos tanulmányok készítése (fő szín, kiegészítő szín, színek). Színlátás és harmónia.

Témakör	Műszaki rajz készítésének alapjai	50 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A térlátás alakítása és erősítése.		
Képzalkotási képesség fejlesztése, testek látványszerű ábrázolása.		
Műszaki rajz készítése változatos témákban (testek felülete, alaprajz, szabásminta).		
A célnak megfelelő mérőeszközök, mértékegységek és rajzeszközök megválasztása.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, modell, makett, torzítás, szimmetria, aszimmetria, szabványosítás, SI mértékrendszer, axonometria, méretmegadás, méretarány.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Térhatások, téri elemek. Szabványok.	A szabadkézi rajz és az ábrázoló geometria alapelemeinek megismerése. A szabványos vonalfajták, vonalvastagságok, szabványírás megismerése. Szabványos vonalfajták, szabványírás gyakorlása.

	Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása, eltérő célú műszaki rajz készítése. Térlátás és differenciált térrendezés képessége.
Mérési alapismeretek (méretmegadás, méretarány). Szerkesztések.	Mérések (mérési gyakorlatok, hosszúságmérés, eszköz kiválasztás, mérési pontosság), becslés. Makett, modell készítése változatos anyaghasználattal (méretarányra figyelemmel). Környezettudatosság, a természeti és épített környezet védelme. Térszlelés és térrendezés képessége.
Kísérlet a látvány ábrázolására. Nézetábrázolás képsík rendszerben.	Testek axonometrikus ábrázolása (kocka, téglatest, hasáb, gúla, henger), alaprajz, egyszerű szabásminta megszerkesztése (feladatnak megfelelően). Formaészlelés-formareprodukció. Lényegkiemelés képessége

10.osztály

Témakör	Vizuális kommunikáció – az alkotó és a befogadó tevékenységben.	22 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezése és orientációs felhasználása. Testek látványszerű ábrázolása.		
Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek:		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Vázlatrajz, makett, színdinamika, színkör, kiegészítő szín, főszín, logó, harmónia, kollázs, grafiti, prezentáció, marketing.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Művészi alkotásokkal kapcsolatos fogalmak (stílusok, megjelenési formák).	Vizuális közlések – szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása. A művészi alkotásokról szerzett ismeretek áttekintése (kiállítás, albumok). A rajzolás területeinek áttekintése (szabadkézi rajz, vázlatrajz, műszaki rajz helye és szerepe). Térlátás és differenciált térrendezés képessége
Hétköznapi vizuális megjelenési területei, esztétikai hatása (öltözködés, tárgyi kultúra, lakberendezés, utcai	Vizuális közlések – szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása.

látvány, reklám, plakát, felirat, graffiti, média felületei).	Anyaggyűjtés a tanuló szűkebb és tágabb környezetében (üzletek kínálata, saját ruhatár, utcakép, plakát, reklám, szórólap), a gyűjtött anyag elemzése, adott témára anyag készítése (plakát, meghívó, tábló), versenyztetése és értékelése. Logó tervezése szabadon választott technikával. Reklámok – realitások és marketingfogások elemzése. A használati tárgyak esztétikai értékeinek (használhatóság, szépség) megvitatása. Egyszerűbb tárgyak ábrázolása (szabad rajz, festmény, kollázs, makett).
Színek szerepe és hatásának tudatos alkalmazása.	A színhasználat (a színek hatása, jellemzői) jelentőségének tudatosítása. Színhasználattal kapcsolatos tanulmányok készítése (fő szín, kiegészítő szín, színkör). Színlátás és harmónia.

Témakör	Műszaki rajz készítésének alapjai	50 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A térlátás alakítása és erősítése. Képkalkotási képesség fejlesztése, testek látványszerű ábrázolása. Műszaki rajz készítése változatos témákban (testek felülete, alaprajz, szabásminta). A célnak megfelelő mérőeszközök, mértékegységek és rajzeszközök megválasztása.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, modell, makett, torzítás, szimmetria, aszimmetria, szabványosítás, SI mértékrendszer, axonometria, méretmegadás, méretarány.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Térhatások, téri elemek. Szabványok.	A szabadkézi rajz és az ábrázoló geometria alapelemeinek megismerése. A szabványos vonalfajták, vonalvastagságok, szabványírás megismerése. Szabványos vonalfajták, szabványírás gyakorlása. Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása, eltérő célú műszaki rajz készítése. Térlátás és differenciált térrendezés képessége
Mérési alapismeretek (méretmegadás, méretarány). Szerkesztések.	Mérések (mérési gyakorlatok, hosszúságmérés, eszköz kiválasztás, mérési pontosság), becslés. Makett, modell készítése változatos anyaghasználattal (méretarányra figyelemmel).

	Környezettudatosság, a természeti és épített környezet védelme. Térészlelés és térrendezés képessége.
Kísérlet a látvány ábrázolására. Nézetábrázolás képsík rendszerben.	Testek axonometrikus ábrázolása (kocka, téglatest, hasáb, gúla, henger), alaprajz, egyszerű szabásminta megszerkesztése (feladatnak megfelelően). Formaészlelés-formareprodukció. Lényegkiemelés képessége.

DIGITÁLIS KULTÚRA

A digitális kultúra alapjainak gyakorlatorientált megismerése a tanulókat hozzásegíti a munkájukhoz, az életvitelük alakításához szükséges információk korszerű, gyors megszerzéséhez, feldolgozásához és alkalmazásához.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az önismeret és társas kultúra fejlesztésében az internethasználattal összefüggő magatartási és etikai szabályok betartásával, a társadalmi kapcsolattartás elektronikus formáinak megismerésével. A médiatudatosság területén a digitális eszközök használati szabályozásának, a függőség elkerülésének tudatos irányításával, az internetes tartalmak valóságtartalmának szűrésével kap eszközöket a tanuló a függőség elkerülésére.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Számítógép alkalmazása	50	50
A számítógép használata során felmerülő etikai és technikai kérdések	22	22

9.-10. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A digitális kultúra tantárgy célja tudatosítani a digitális eszközök szerepét, fontosságát az élet különböző területein. Az önálló számítástechnikai produktum (pl. rajz, levél, névjegy stb.) létrehozásának élménye, az alkotás élményének biztosítása motiválja a tanulókat, a gyakorlat során egyre tudatosabban használják a digitális eszközöket. A tantárgy a szakmai ismeretekhez kapcsolódó internetes és más tömegkommunikációs technikák alkalmazásának tudatos megismertetésével, új tartalmak felkutatására nevel. Ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. A digitális eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a tanulóknak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző, –feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló digitális, információs eszközök és szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, valamint célszerű ezeknek értő módon való mérlegelő, biztonságos, etikus alkalmazása. Az ismeretek elsajátítása során a tanulók megismerik és gyakorolják a digitális eszközök tudatos használatát, rajzos-szöveges dokumentumok létrehozását, átalakítását, formázását. Megismerik a hatékony, céltudatos információszerzést az internetről, információ küldését és fogadását csoportos kommunikációs eszközök segítségével, internetes portálok, szöveges és képi információforrások használatát,

tanulmányi feladatokhoz kereső kérdések megfogalmazását. A tanulók képessé válnak adatgyűjtésekre – játék az adatokkal, csoportosítások, rendezések, összehasonlítások.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló

- Képes a számítógépet biztonságosan, megfelelően működtetni,
- képes a megismert alkalmazásokat kis segítséggel, önállóan használni,
- képes célnak megfelelő produktumokat készíteni,
- értékeli a szövegszerkesztő program előnyeit, érzékeli a szerkesztőprogramok gyakorlati hasznosságát,
- képes saját és mások személyiségi, intim szféráját megvédeni,
- képes önkorlátozásra, a káros tartalmak kerülésére.
- ismeri és képes használni az iskolai és a lakóhelyi könyvtár állományait, és egyéb szolgáltatásait,
- ismeri és tudatosan használja a számítógép káros hatását csökkentő egyszerű mozgásgyakorlatokat.

9. évfolyam

Témakör	Számítógép alkalmazása	50 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése.		
A számítógép-használat nyújtotta lehetőségek felismerése és alkalmazása a mindennapi tevékenységekben.		
Az etikai szabályok ismerete és szem előtt tartása világháló használatakor.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
A számítógépes alkalmazásokkal kapcsolatos fogalmak (szakkifejezések).		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Számítógéphez kapcsolódó eszközök használata (nyomtató, szkener, digitális fényképezőgép, modem, CD, DVD-lejátszó). A számítógép alkalmazása során felmerülő etikai és egészségügyi fenntartások.	A balesetmegelőzés szabályainak betartása. Számítástechnikai eszközök kezelése. A géphasználat során felmerülő fogalmak értelmezése, rendszerezése. Az etikus és felelősségteljes géphasználat alapjainak lefektetése és elmélyítése. Az iskolában használatos operációs rendszer ismerete, segédprogramok használata. Hálózatra kapcsolódás, kapcsolat bontása.

Dokumentumkészítés.	<p>Ikronok használata, egyszerű szöveg és rajzkészítés.</p> <p>Szövegszerkesztési ismeretek.</p> <p>Nyers szöveg formázása: önéletrajz, rövid hivatalos levél elkészítése (nyomtatása).</p> <p>Levelezőprogram használata, levél küldése, fogadása, az udvariassági formulák ismerete és használata.</p> <p>Az általában használatos dokumentumformák, szoftverek alkalmazása.</p>
Könyvtárhasználat, dokumentumismeret.	<p>Hardver eszközök fajtái, jellemzői.</p> <p>A számítógéphez csatolható eszközök használata.</p> <p>Ismerkedés a könyvtári nyilvántartás számítógépes adatbázisaival.</p> <p>A számítógép használata a tanulásban, az ismeretszerzésben.</p> <p>Keresés kijelölt feladatra, dokumentum választása adott tantárgyi feladathoz, adott tartalmak, képek megkeresése keresőprogram segítségével, adatok értelmezése, felhasználása (menetrend, térkép).</p>

Témakör	A számítógép használata során felmerülő etikai és technikai kérdések	22 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A számítógépet és tartozékait kíméletesen, szakszerűen használni.		
Balesetmentes, költségkímélő alkalmazás.		
A világhálóról szerzett és az általa feltett információt mérlegelve, fenntartással, felelősséggel kezelni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
A számítógépes alkalmazásokkal kapcsolatos fogalmak (közösségi oldal, blog, csetelés, illegális letöltés, jogdíj).		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A használt eszköz értéke és kíméletes alkalmazása.	Szakszerű eszközhasználat. A gép és a perifériák megfelelő használata.
A számítógép használata során szükséges egészségvédelmi feladatok.	Egészségmegőrzéssel kapcsolatos ismeretek. Az egészségkímélő géphasználat feltételeit számba venni, és alkalmazni.
Az alkalmazás során felmerülő etikai kérdések áttekintése.	A világháló használata a káros oldalak mellőzésével. Etikai kódex közös összeállítása. A tilalmak számbavétele, indoklása.

Káros szokások kialakulásának megelőzése.	Önkorlátozás a számítógép használatának időtartamában. A számítógép-függőség kialakulásának megelőzése. Az agresszivitást erősítő játékok kerülése.
---	---

10. évfolyam

Témakör	Számítógép alkalmazása	50 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése. A számítógép-használat nyújtotta lehetőségek felismerése és alkalmazása a mindennapi tevékenységekben. Az etikai szabályok ismerete és szem előtt tartása világháló használatkor.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: A számítógépes alkalmazásokkal kapcsolatos fogalmak (szakkifejezések).		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Számítógéphez kapcsolódó eszközök használata (nyomtató, szkennер, digitális fényképezőgép, modem, CD, DVD-lejátszó). A számítógép alkalmazása során felmerülő etikai és egészségügyi fenntartások.	A balesetmegelőzés szabályainak betartása. Számítástechnikai eszközök kezelése. A géphasználat során felmerülő fogalmak értelmezése, rendszerezése. Az etikus és felelősségteljes géphasználat alapjainak lefektetése és elmélyítése. Az iskolában használatos operációs rendszer ismerete, segédprogramok használata. Hálózatra kapcsolódás, kapcsolat bontása.
Dokumentumkészítés.	Íkonok használata, egyszerű szöveg és rajzkészítés. Szövegszerkesztési ismeretek. Nyers szöveg formázása: önéletrajz, rövid hivatalos levél elkészítése (nyomtatása). Levelezőprogram használata, levél küldése, fogadása, az udvariassági formulák ismerete és használata. Az általában használatos dokumentumformák, szoftverek alkalmazása.
Könyvtárhasználat, dokumentumismeret.	Hardver eszközök fajtái, jellemzői. A számítógéphez csatlakozható eszközök használata. Ismerkedés a könyvtári nyilvántartás számítógépes adatbázisaival. A számítógép használata a tanulásban, az ismeretszerzésben.

Keresés kijelölt feladatra, dokumentum választása adott tantárgyi feladathoz, adott tartalmak, képek megkeresése keresőprogram segítségével, adatok értelmezése, felhasználása (menetrend, térkép).

Témakör	A számítógép használata során felmerülő etikai és technikai kérdések	22 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A számítógépet és tartozékait kíméletesen, szakszerűen használni.		
Balesetmentes, költségkímélő alkalmazás.		
A világhálóról szerzett és az általa feltett információt mérlegelve, fenntartással, felelősséggel kezelni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
A számítógépes alkalmazásokkal kapcsolatos fogalmak (közösségi oldal, blog, csetelés, illegális letöltés, jogdíj).		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A használt eszköz értéke és kíméletes alkalmazása.	Szakszerű eszközhasználat. A gép és a perifériák megfelelő használata.
A számítógép használata során szükséges egészségvédelmi feladatok.	Egészségmegőrzéssel kapcsolatos ismeretek. Az egészségkímélő géphasználat feltételeit számba venni, és alkalmazni.
Az alkalmazás során felmerülő etikai kérdések áttekintése.	A világháló használata a káros oldalak mellőzésével. Etikai kódex közös összeállítása. A tilalmak számbavétele, indoklása.
Káros szokások kialakulásának megelőzése.	Önkorlátozás a számítógép használatának időtartamában. A számítógép-függőség kialakulásának megelőzése. Az agresszivitást erősítő játékok kerülése.

PÁLYAORIENTÁCIÓ

A tantárgy fontos szerepet játszik a tanulók reális önismeretének és önbizalmának kialakításában, a tanulók aktív részvételével a munkavégzéssel kapcsolatos motiváció fejlesztésében.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az állampolgárságra és demokráciára nevelés területén a munkahelyi demokrácia és munkavállalói lehetőségek bemutatásával, az önismeret és társas kultúra területén az egyéni képességekhez mért pályaválasztás és szakmai tanulás lehetőségeinek felismertetésében.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
1. Munkavállalói ismeretek	64	64
2. Pályaorientáció	80	80

9.-10. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A tantárgy kiemelt célja a sikeres pályaválasztáshoz és életpálya-építéshez szükséges személyes aktivitások megtervezése, a motivációban szerepet játszó egyéni képességek és készségek felismerése, tudatosítása, a tanulásból a munka világába való átmenet előkészítése.

A tantárgy célja, hogy a tanulóban felkeltse az érdeklődésének, fizikai és értelmi képességének megfelelő, lakóhelyén reálisan elérhető munkakör és munkavégzés iránti érdeklődést, segítse a választott munkaterülethez szükséges kompetenciák megismerését, igényelje ezek fejlesztését. A pályaorientáció támogatja a tanulót abban, hogy megismerje a betölthető foglalkozásokat és megpróbálja azokat összeegyeztetni saját személyiségével, ambícióival, lehetőségeivel. Megismeri és elsajátítja a munkavállalással és munkavégzéssel kapcsolatos ügyintézkések, adminisztrációs teendők alapjait, felismeri ezek fontosságát.

A pályaorientáció feladata a munka világának bemutatása a lehető legszélesebb körben és az egyéni lehetőségek, a választott képzés megismertetése, megszerettetése. Fontos a munka fontosságának és a megtermelt értékeknek a felismerése, a munkavégzés megbecsülésére nevelés. Gazdasági és pénzügyi nevelés területén lényeges a munkavállalás és a munkavégzés szerepének felismerése a megélhetés megalapozásában, a munkahelyi feladatok ellátása és a munkahely megtartásának fontosságára nevelés. A tanulók megismerik a munka világának

hazai és európai sajátosságait, jellemzőit, értékeit, a munkaerőpiac lehetőségeit, a különböző kultúrák munkavállalást, egyéni életutat befolyásoló hatását.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló

- képes kiválasztani a szakmák és munkakörök rendszeréből a képességeinek és érdeklődésének megfelelő tevékenységet,
- motiválttá válik a szakma ismereteinek elsajátítása iránt felnőttkori munkavégzés iránt

9. évfolyam

Témakör	Munkavállalói ismeretek	64 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Munkahely-kereséssel, munkavállalással, munkavégzéssel összefüggő ismeretek rendszerezése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Munkahely, munkaidő, szabadság, betegállomány, táppénz, segély, munkabér, bérjegyzék, felmondás és más, a munkavállalással kapcsolatos fogalmak, kifejezések.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Munkahelykeresési ismeretek, munkafelvétel,	Munkával kapcsolatos jogok és kötelességek, a munkaerő- piaci szervezetek nyújtotta lehetőségek, támogatási formák, juttatások, szolgáltatások. A munka világának hazai és európai sajátosságai, jellemzői, értékei, a munkaerőpiac lehetőségei. Az egész életen át tartó tanulás és a folyamatos pályakorrekcióra való felkészülés. Munkafelvételi adatlapok kitöltése, hivatalos adatok, iratok, erkölcsi bizonyítvány (TAJ-szám, adószám, bankszámlaszám, képzettség adatai). Önéletrajz készítése, állásinterjú gyakorlása. Motiváció. Szabálykövetés.
Munkavállalással kapcsolatos ügyintézési ismeretek,	Életpálya tudatos tervezése, az álláskeresési technikák megismertetése, gyakoroltatása, elsajátítása.

	Látogatás munkaügyi központba, ismerkedés az ügyintézővel. Munkahelyváltással, munkakörváltással kapcsolatos ismeretek megbeszélése (felmondás, munkanélküliség, munkanélküli segély, álláskeresési lehetőségek, közmunka). Önállóság.
Munkaegészségügyi ismeretek,	Munkaegészségügyi vizsgálaton történő részvétel. Munkaruha, védőruha, védőeszközök fontosságának megbeszélése. Szabálykövetés.
Munkahelyi viselkedés, munkahelyi kapcsolatok,	Munkaerőpiacon való érvényesüléséhez szükséges viselkedési formák, technikák, adminisztratív teendők. Munkahelyi kapcsolatok, problémakezelés gyakorlása (munkavezető, munkatársak, beosztottak szerepe). Alkalmazkodás, szociabilitás. Önállóság. Szabálykövetés.
A munkavégzés szervezése.	Munkavállalói jogok és kötelességek megbeszélése. Munkahelyi adminisztráció (jelenléti ív, fizetési jegyzék, munkahelyi igazolás, szabadságkérés, betegállomány igazolása). Iskolai időbeosztás és munkahelyi időbeosztás különbözőségének megbeszélése (szabadság, munkaidő, szünet, ebéidő, táppénz, túlóra, helyettesítés). Önállóság.

Témakör	Pályaorientáció	80 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A választható szakmák, munkatevékenységek megismerése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: A tanuló képes kiválasztani a szakmák és munkakörök rendszeréből a képességeinek és érdeklődésének megfelelő tevékenységet, motiválttá válik a szakma ismereteinek elsajátítása és a felnőttkori munkavégzés iránt.		
Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	

Az egyes szakterületeken dolgozók tevékenységének, a pályák, munkakörök sajátosságainak, a különböző szakmacsoportok tevékenységformáinak megismerése.	Szaktmák rendszerének, sajátosságainak megismerése. Jól ismert szaktmák jellemzőinek gyűjtése, szülők munkájának és a környék munkalehetőségeinek bemutatása. Információk gyűjtése a szaktmákról, a munka világáról, hazai és európai sajátosságokról. Motiváció.
Különböző életpálya-lehetőségek bemutatása, pályatükrök megismerése, az egyéni alkalmasság és a munkatevékenység közötti megfelelés bemutatása.	Személyes pályaalkalmasság feltárása. Egyéni képesség és érdeklődés összehangolása. Elvégzett munka eredményeinek megtekintése, a munka értékének és szépségének felismerése. Esztétikai érzék. Önismeret. Motiváció.
Szakmai szerep kiválasztása, megfogalmazása, egyéni életpálya reális megtervezése.	Munkakedv felkeltése a reálisan választható szaktmák és a képzési kínálat függvényében. Az egész életen át tartó tanulás és a folyamatos pályakorrekcióra való felkészülés érdekében az életpálya tudatos tervezésének, az álláskeresési technikák elsajátításának megismerése, gyakorlása. Önismeret. Precizitás. Önállóság.
Munkahelyi körülmények, munkafeltételek, saját alkalmasság mérlegelésének szempontjai.	Reális önismeret és személyes jellemzők megismerése. Társas képességek megismerése. Egyéni pályaalkalmasságról, fizikai erőnlétről, terhelhetőségről, ügyességről tapasztalatok gyűjtése. Önismeret,
Munkahelyi egészségvédelem szempontjai.	Az egészséges munkahelyi környezet kritériumainak gyűjtése.

10. évfolyam

Témakör	Munkavállalói ismeretek	64 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Munkahely-kereséssel, munkavállalással, munkavégzéssel összefüggő ismeretek rendszerezése.		

A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:

Munkahely, munkaidő, szabadság, betegállomány, táppénz, segély, munkabér, bérjegyzék, felmondás és más, a munkavállalással kapcsolatos fogalmak, kifejezések.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Munkahelykeresési ismeretek, munkafelvétel,	Munkával kapcsolatos jogok és kötelességek, a munkaerő- piaci szervezetek nyújtotta lehetőségek, támogatási formák, juttatások, szolgáltatások. A munka világának hazai és európai sajátosságai, jellemzői, értékei, a munkaerőpiac lehetőségei. Az egész életen át tartó tanulás és a folyamatos pályakorrekcióra való felkészülés. Munkafelvételi adatlapok kitöltése, hivatalos adatok, iratok, erkölcsi bizonyítvány (TAJ-szám, adószám, bankszámlaszám, képzettség adatai). Önéletrajz készítése, állásinterjú gyakorlása. Motiváció. Szabálykövetés.
Munkavállalással kapcsolatos ügyintézési ismeretek,	Életpálya tudatos tervezése, az álláskeresési technikák megismertetése, gyakoroltatása, elsajátítása. Látogatás munkaügyi központba, ismerkedés az ügyintézéssel. Munkahelyváltással, munkakörváltással kapcsolatos ismeretek megbeszélése (felmondás, munkanélküliség, munkanélküli segély, álláskeresési lehetőségek, közmunka). Önállóság.
Munkaegészségügyi ismeretek,	Munkaegészségügyi vizsgálaton történő részvétel. Munkaruha, védőruha, védőeszközök fontosságának megbeszélése. Szabálykövetés.
Munkahelyi viselkedés, munkahelyi kapcsolatok,	Munkaerőpiacon való érvényesüléséhez szükséges viselkedési formák, technikák, adminisztratív teendők. Munkahelyi kapcsolatok, problémakezelés gyakorlása (munkavezető, munkatársak, beosztottak szerepe). Alkalmazkodás, szociabilitás. Önállóság.

	Szabálykövetés.
A munkavégzés szervezése.	Munkavállalói jogok és kötelességek megbeszélése. Munkahelyi adminisztráció (jelenléti ív, fizetési jegyzék, munkahelyi igazolás, szabadságkérés, betegállomány igazolása). Iskolai időbeosztás és munkahelyi időbeosztás különbözőségének megbeszélése (szabadság, munkaidő, szünet, ebéidő, táppénz, túlóra, helyettesítés). Önállóság.

Témakör	Pályaorientáció	80 óra
---------	------------------------	---------------

Nevelési-fejlesztési célok:
A választható szakmák, munkatevékenységek megismerése.

A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:
A tanuló képes kiválasztani a szakmák és munkakörök rendszeréből a képességeinek és érdeklődésének megfelelő tevékenységet, motiválttá válik a szakma ismereteinek elsajátítása és a felnőttkori munkavégzés iránt.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Az egyes szakterületeken dolgozók tevékenységének, a pályák, munkakörök sajátosságainak, a különböző szakmacsoportok tevékenységformáinak megismerése.	Szakmák rendszerének, sajátosságainak megismerése. Jól ismert szakmák jellemzőinek gyűjtése, szülők munkájának és a környék munkalehetőségeinek bemutatása. Információk gyűjtése a szakmákról, a munka világáról, hazai és európai sajátosságokról. Motiváció.
Különböző életpálya-lehetőségek bemutatása, pályatükrök megismerése, az egyéni alkalmasság és a munkatevékenység közötti megfelelés bemutatása.	Személyes pályaalkalmasság feltárása. Egyéni képesség és érdeklődés összehangolása. Elvégzett munka eredményeinek megtekintése, a munka értékének és szépségének felismerése. Eszztétikai érzék. Önismeret. Motiváció.
Szakmai szerep kiválasztása, megfogalmazása, egyéni életpálya reális megtervezése.	Munkakedv felkeltése a reálisan választható szakmák és a képzési kínálat függvényében. Az egész életen át tartó tanulás és a folyamatos pályakorrekcióra való felkészülés érdekében az életpálya tudatos tervezésének, az álláskereső technikák elsajátításának megismerése, gyakorlása.

	<p>Önismeret. Precizitás. Önállóság.</p>
Munkahelyi körülmények, munkafeltételek, saját alkalmasság mérlegelésének szempontjai.	<p>Reális önismeret és személyes jellemzők megismerése. Társas képességek megismerése. Egyéni pályaalkalmasságról, fizikai erőnlétről, terhelhetőségről, ügyességről tapasztalatok gyűjtése. Önismeret,</p>
Munkahelyi egészségvédelem szempontjai.	<p>Az egészséges munkahelyi környezet kritériumainak gyűjtése.</p>

SZAKMAI ALAPOZÓ ISMERETEK

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén, a munkahelyeken, műhelyekben elvárt viselkedés megismertetésével, az önismeret és társas kapcsolati kultúra területén a munkatársi kapcsolatokban szokásos együttműködési képességek kialakításával, a munkavezetővel és a kollégákkal történő kapcsolattartás gyakorlásával.

A testi és lelki egészségre nevelés területén a munkaképesség és állóképesség fejlesztése és megtartása érdekében a saját személyre vonatkozó ismeretek nyújtásával segíti a tanulókat. Megismerteti az egyes foglalkozások egészségügyi, fizikai és pszichikai kockázatait, ezek elkerülésének lehetőségeit és a sérülések, károsodások megelőzésének fontosságát.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén segíti felismerni a munkavégzéssel összefüggő veszélyek elkerülését segítő technikákat, megalapozza a műhelyekben szükséges, szerszámokkal, tevékenységekkel kapcsolatos óvatosságot, odafigyelést a saját és a munkatársak épségét veszélyeztető tényezők és folyamatok elkerülésére. Az anyanyelvi kommunikáció fejlődését a tantárgy a szakmai nyelv gyakorlásával, a munkatársakkal és munkavezetővel szükséges önkifejezés segítségével és a munkafeladatok és utasítások megértésének támogatásával segíti. Elősegíti helyzethez illő szóhasználatot az információ kérését szóban és írásban, segít a vélemény, mérlegelés és vita kulturált nyelvi formában történő megfogalmazásában.

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Általános munkahelyi tűz- és balesetvédelem	10	10
Közlekedési ismeretek	10	10
Műhelygyakorlatok	124	124

9-10 évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A tantárgy célja az egyéni életpálya-elképzelések, az egészségügyi, fizikai és pszichikai tényezők alapján – a pályaválasztási döntés segítése. Megismerteti a tevékenységek munkakörülményeit, a munkahelyek szerkezetét, az álláslehetőségeket, a különböző foglalkozásokat, tevékenységformákat. A feltételek függvényében egy vagy több szakterületen gyakorlatorientált, általános gyakorlati ismereteket nyújt. Az oktatás keretében a tanulók az általános szakmai elméleti ismeretek elsajátítása mellett a gyakorlatban is megismerkednek a kiválasztott tevékenység jellemző technológiáival, a felhasznált anyagokkal.

9. évfolyam

Témakör	Általános munkahelyi tűz- és balesetvédelem	10 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A munkahelyek és műhelyek használata rendjének és szabályainak megismerése, az önmaga és társai érdekében szükséges védő-, óvó előírások megismerése, fontosságuk felismertetése.</p> <p>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek: Megfigyelőképesség. Óvatosság. Kooperációs készség.</p> <p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Baleset, veszély, elsősegély, mentőláda, műhelyben használt eszközök, anyagok neve.</p>		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Egészségvédelem a műhelyben, munkahelyen.	Tűz- és balesetvédelmi előírások, műhelyhasználat rendjének megismerése. Alapvető óvatosság kialakulása. Műhelyben elvárt viselkedés szabályozása. Tűz és baleset esetén szükséges teendők, mentések, értesítendők körének megismerése.
Veszélyes gépek, eszközök, tevékenységek. Veszélyes alapanyagok, energiaforrások.	Tanulói tevékenység: Beszélgetés a tűz veszélyeiről, a munkagépek és munkaeszközök balesetet, sérülést okozó lehetőségeiről.
Elsősegélynyújtási alapismeretek, elsősegélyláda helye a műhelyben, tartalma. Egészségvédelem a műhelyben, munkahelyen.	Baleseti sérülés ellátásának szimulálása, elsősegélyláda tartalmának összeválogatása, alkalmazásának gyakorlása. Tűzvédelmi gyakorlat. Segélyhívások, segítségkérés helye, szimulálása, mentők, tűzoltók, rendőrség, segélyvonal.
Munkaruha, védőruha, munkacipő, védő és óvó eszközök.	Különböző típusú munkavégzéshez alkalmas és nem alkalmas munkaruha, védőruha válogatása. Munkatevékenységekhez védő és óvó felszerelések kiválasztása. Védőfelszerelés helyes használatának bemutatása, kipróbálása.

Munkaeszközök helyes megfogásának, átadásának gyakorlása.

Témakör	Közlekedési ismeretek	10 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: A műhelyek és munkahelyek tömegközlekedéssel történő megközelítése lehetőségeinek megismerése.</p> <p>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek: Figyelem. Önállóság. Együttműködési készség. Pontosság. Óvatosság.</p> <p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Közlekedési eszközök neve, menetrend, menetidő, átszállás, jegyek, bérletek elnevezése, útvonal.</p>		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Menetrend. Átszállási lehetőségek.	Menetrend alapján menetidő, átszállások ismerete. Közlekedéshez szükséges menetidő és útvonal tartása.
Tömegközlekedési eszközök útvonala.	A munkahely és lakóhely közötti önálló közlekedés biztonságosan és célszerűen. Tömegközlekedési eszközök biztonságos és célszerű igénybevétele.
Lakóhely közlekedése. Lakcím és munkahely, műhely címének pontos ismerete.	Tanulói tevékenység: Útvonalak tervezése, baleset esetén kerülőutak tervezése. Menetidő kipróbálása, pontos érkezés a munkahelyre.
Bérletek, jegyek időbeli és térbeli hatályosságának ismerete.	Közlekedési igazolványok, bérletek és jegyek szükség szerinti beszerzése.

Témakör	Műhelygyakorlatok	124 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Munkahelyen, műhelyben végezhető segítő feladatok, részmunkák végzése.</p> <p>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek: Praktikus készség.</p>		

Kooperációs készség.
Pontosság, precizitás.
Irányított figyelem, óvatosság.
Önállóság, önismeret.

A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Műhelyben használt helyiségek, eszközök, anyagok nevei.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A társadalmi, munkahelyi beilleszkedéshez szükséges viselkedésformák elsajátítása.	Munkahelyi műhelyben helyes viselkedési szabályok kialakítása.
A műhely helységeinek, eszközeinek, rendjének, tisztántartásának megismerése, megnevezése. A munkahely és műhely elvárt higiénés rendjének megismerése.	A műhelyben szokásos és elvárt higiénés szokások elsajátítása.
Jellemző technológiák, a felhasznált anyagok megismerése, megnevezése.	Egy szakmacsoport közös szakmai gyakorlati ismereteinek, készségeinek, képességeinek fejlesztése. A szükséges általános elméleti elemekkel való összekapcsolás. A képzés céljától függően felkészítés az Országos Képzési Jegyzékben szereplő konkrét szakképesítés, rész- szakképesítés vagy munkába állást, életkezdést segítő ismeretek elsajátítására.
A munkahely és műhely elvárt higiénés rendjének megismerése.	Tanulói tevékenység: A műhely elvárt és szükséges higiénés rendjének betartása. Szükséges munkaruha, védőruha, munkacipő helyes viselésének gyakorlása, gondoskodás a tisztántartásról. Szerszámok tisztántartásának, szerszámok, anyagok tárolási szokásainak betartása. Munkavégzés közben a szükséges pihenőidő betartása. Helyes testtartás és fogások gyakorlása.
Munkafolyamat menetének megismerése.	Az egyszerűbb kéziszerszámok, eszközök helyes fogási, használati módjának gyakorlása. A munkaműveletek kipróbálása, a helyes munkavégzési szokások kialakulásának megalapozása.

10.évfolyam

Témakör	Általános munkahelyi tűz- és balesetvédelem	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A munkahelyek és műhelyek használata rendjének és szabályainak megismerése, az önmaga és társai érdekében szükséges védő-, óvó előírások megismerése, fontosságuk felismertetése.		
Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek: Megfigyelőképesség. Óvatosság. Kooperációs készség.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Baleset, veszély, elsősegély, mentőláda, műhelyben használt eszközök, anyagok neve.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Egészségvédelem a műhelyben, munkahelyen.	Tűz- és balesetvédelmi előírások, műhelyhasználat rendjének megismerése. Alapvető óvatosság kialakulása. Műhelyben elvárt viselkedés szabályozása. Tűz és baleset esetén szükséges teendők, mentések, értesítendők körének megismerése.
Veszélyes gépek, eszközök, tevékenységek. Veszélyes alapanyagok, energiaforrások.	Tanulói tevékenység: Beszélgetés atűz veszélyeiről, a munkagépek és munkaeszközök balesetet, sérülést okozó lehetőségeiről.
Elsősegélynyújtási alapismeretek, elsősegélyláda helye a műhelyben, tartalma. Egészségvédelem a műhelyben, munkahelyen.	Baleseti sérülés ellátásának szimulálása, elsősegélyláda tartalmának összeválogatása, alkalmazásának gyakorlása. Tűzvédelmi gyakorlat. Segélyhívások, segítségkérés helye, szimulálása, mentők, tűzoltók, rendőrség, segélyvonal.
Munkaruha, védőruha, munkacipő, védő és óvó eszközök.	Különböző típusú munkavégzéshez alkalmas és nem alkalmas munkaruha, védőruha válogatása. Munkatevékenységekhez védő és óvó felszerelések kiválasztása. Védőfelszerelés helyes használatának bemutatása, kipróbálása. Munkaeszközök helyes megfogásának, átadásának gyakorlása.

Témakör	Közlekedési ismeretek	10 óra
---------	------------------------------	---------------

Nevelési-fejlesztési célok:

A műhelyek és munkahelyek tömegközlekedéssel történő megközelítése lehetőségeinek megismerése.

Hangúlyosan fejlesztendő képességek, területek:

Figyelem.

Önállóság.

Együttműködési készség.

Pontosság.

Óvatosság.

A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Közlekedési eszközök neve, menetrend, menetidő, átszállás, jegyek, bérletek elnevezése, útvonal.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Menetrend. Átszállási lehetőségek.	Menetrend alapján menetidő, átszállások ismerete. Közlekedéshez szükséges menetidő és útvonal tartása.
Tömegközlekedési eszközök útvonala.	A munkahely és lakóhely közötti önálló közlekedés biztonságosan és célszerűen. Tömegközlekedési eszközök biztonságos és célszerű igénybevétele.
Lakóhely közlekedése. Lakcím és munkahely, műhely címének pontos ismerete.	Tanulói tevékenység: Útvonalak tervezése, baleset esetén kerülőutak tervezése. Menetidő kipróbálása, pontos érkezés a munkahelyre.
Bérletek, jegyek időbeli és térbeli hatályosságának ismerete.	Közlekedési igazolványok, bérletek és jegyek szükség szerinti beszerzése.

Témakör	Műhelygyakorlatok	124 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Munkahelyen, műhelyben végezhető segítő feladatok, részmunkák végzése.		
Hangúlyosan fejlesztendő képességek, területek:		
Praktikus készség.		
Kooperációs készség.		
Pontosság, precizitás.		
Irányított figyelem, óvatosság.		
Önállóság, önismeret.		

A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Műhelyben használt helyiségek, eszközök, anyagok nevei.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A társadalmi, munkahelyi beilleszkedéshez szükséges viselkedésformák elsajátítása.	Munkahelyi műhelyben helyes viselkedési szabályok kialakítása.
A műhely helységeinek, eszközeinek, rendjének, tisztántartásának megismerése, megnevezése. A munkahely és műhely elvárt higiénés rendjének megismerése.	A műhelyben szokásos és elvárt higiénés szokások elsajátítása.
Jellemző technológiák, a felhasznált anyagok megismerése, megnevezése.	Egy szakmacsoport közös szakmai gyakorlati ismereteinek, készségeinek, képességeinek fejlesztése. A szükséges általános elméleti elemekkel való összekapcsolás. A képzés céljától függően felkészítés az Országos Képzési Jegyzékben szereplő konkrét szakképesítés, rész- szakképesítés vagy munkába állást, életkezdést segítő ismeretek elsajátítására.
A munkahely és műhely elvárt higiénés rendjének megismerése.	Tanulói tevékenység: A műhely elvárt és szükséges higiénés rendjének betartása. Szükséges munkaruha, védőruha, munkacipő helyes viselésének gyakorlása, gondoskodás a tisztántartásról. Szerszámok tisztántartásának, szerszámok, anyagok tárolási szokásainak betartása. Munkavégzés közben a szükséges pihenőidő betartása. Helyes testtartás és fogások gyakorlása.
Munkafolyamat menetének megismerése.	Az egyszerűbb kéziszerszámok, eszközök helyes fogási, használati módjának gyakorlása. A munkaműveletek kipróbálása, a helyes munkavégzési szokások kialakulásának megalapozása.

TESTNEVELÉS

A testnevelés kiemelten támogatja a biomechanikailag helyes testtartás kialakulását, szükség szerint a tartás javítását, korrekcióját.

Hangsúlyossá válik a munkavállaláshoz szükséges fizikai kondíció és az egészsz tudatosság beépülése a személyiségvonások rendszerébe, a motoros aktivitásban vezető szerephez jut a rekreativitás, a szabadidős fizikai tevékenység. Középfokú oktatásban részesülő enyhén értelmi fogyatékos fiatalok tehetséggondozásának egyik fő terepe a versenysport.

A kiemelt fejlesztési feladatok közül az erkölcsi, az önismereti, a másokért való felelősségvállalás fejlesztése valósulhat meg egyértelműen, de áttételesen szinte valamennyi nevelési célnak megfeleltethető a tantárgy.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	36	36
Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	62	62
Játék	36	36
Versenyzés	36	36
Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	10	10

Oldaltörés

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A tantárgy sajátos fejlesztési célja az erő, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése.

További cél a helyzetfelismerő képesség fejlesztése, komplex személyiségfejlesztés, a szociális és emocionális aspektus hangsúlyával. Fontos a motiváció felkeltése a szabadidő- és diáksportokra, a testnevelés és sportági ismeretek bővítésére, a preventív és egészségtudatos szokások kialakítására a tanulóknál.

A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos fiatal kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjen, erősítve a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helytállásra.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

- Menet- és ütemtartás, hosszabb távú egyenletes, lassú futás.
- Hatékony mozgásszabályozás, két-három mozgáselem összekapcsolása a gyakorlatok során, a gyakorolt mozgáselemeket, sportágakat szabad térben, más körülmények között is alkalmazni.
- A szergyakorlatok képesség szerinti teljesítése, önálló végrehajtása.
- Ugróerő és súlypont emelkedésének tudatos szabályozása.
- A tánc és a közös mozgás élményének élvezete.

A tanuló képes:

- önállóan bemelegíteni;
- a sportot életritmusába beépíteni;
- legalább egy úszásnemet biztonságosan művelni;
- versenyjátékok, versenyfeladatok szakszavait értelmezni, és képes az azoknak megfelelő cselekvésre;
- labdát céltudatosan irányítani;
- labda- és sportjátékok szabályait betartani, a csapatszerepeket felismerni;
- a szabályok betartásával aktívan részt venni a közös játékokban, versenyekben;
- higiénés ismereteit rutinszerűen alkalmazni saját életterében;
- a relaxációs gyakorlatokat önsegítő rendszerében alkalmazni, nyugalmi és stresszhelyzetben szokásrendszerébe integrálni az egészségtudatos magatartásformákat.

9. évfolyam

Témakör	Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	36 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés. Testépítés természetes eszközökkel, egészségvédelemmel. Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása. Döntési képesség kibontakozása. Térkihasználási képesség fejlesztése. Transzferhatások kezelése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Speciális kifejezések az edzésekkel kapcsolatban.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
A fittség és az edzettség kritériumai.	Differenciált, egyéni edzésterv készítése – segítséggel. Tesztek, felmérések kizárólag diagnosztikus céllal: <ul style="list-style-type: none"> • motoros (Cooper), • kardio-respiratorikus, • állóképesség, • erő, • izomerő, • állóképesség, • testösszetétel. • Minőségelvű motoros tevékenységek tökéletesítése.	
A terhelés élettani és pszichés értelmezése.	Testépítés – minden izomcsoport harmonikus fejlesztése a gerinc és az ízületek védelmével.	
A korábbi nyolc évfolyamon tanultak elmélyítése, készségi szintre emelése.	Önállóan végzett bemelegítés (8-10 gyakorlatnyi). Bemelegítő mozgásanyag tervezése és kivitelezése. Tornaszereken történő célirányos mozgások: függeszkedések, mászások.	
Gimnasztika.	Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok szer nélkül és tornaszerekkel (labda, kötél, gyűrű, zsámoly, tornapad).	
Egyensúly-gyakorlatok.	Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása.	
Küzdőgyakorlatok.	Sportági tevékenységre épülő kondicionális és koordinációs képességfejlesztés a küzdősportokban.	
Zenére végzett gyakorlatok.	Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok zenére	
Légzőgyakorlatok	Levezetés, helyes légző technika elsajátítása.	
Témakör	Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	62 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Természetes mozgásformák továbbfejlesztése. Sportágak technikai elemek megismerése.		

Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás, kreativitást fejlesztő motoros tanulás.
 Imitációs és elemző képesség és az alkalmazkodási képesség fejlesztése, a mozgás örömeinek átélése.

A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:

Balesetvédelemmel és baleset-megelőzéssel kapcsolatos fogalmak, támasz, átfordulás, tigrisbukfenc, ugróerő, lendület, gyorsítás, lassítás, rajtolás, átlépő technika, hajítás, dobás, lökés, vetés, start, fejes, forduló,

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Új sportági ismeretek és rendszerek alapjai.	Térbeli és energia befektetésre vonatkozó tudatosság fejlesztése. Tudatos helyzetfelismerő és feladatmegoldó képességek fejlesztése. Természetes mozgások végrehajtása (sportág-specifikus jelleggel). Technikai és taktikai elemek véghezvitele (egyéni szintű) cselekvési biztonsággal. Tudatos, gyakorlati alapú tapasztalatszerzés a hazai és külföldi sportjátékok technikai és taktikai készletéből.
Rendgyakorlat.	Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba járás közben. Nyitódás, felzárkózás, felfejlődés, szakadozás. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban menetelés alakzatfelvétellel. Szervezést elősegítő gyakorlatok: rendgyakorlatok, alakzatok felvétele, menetelések, ellenvonulások, nyitódások, zárkózás, szakadozások. Instrukcióra gyors, pontos reagálás képesség fejlesztése.
Torna. Támaszgyakorlatok.	Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon. Térbeli és energiabefektetésre vonatkozó tudatosság fejlesztése.
Mászás, vándormászás.	Mászás kötélén, vándormászás bordásfalon.
Függeszkedés, lendülés.	Függeszkedés, lendülés, lengés, hintázás szereken.
Guruló átfordulás előre-hátra, tigrisbukfenc.	Guruló átfordulás előre-hátra, tigrisbukfenc gyakorlása.
Atlétikai elemek: Járások, futások, dobások, ugrások, lökések, hajítások. Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú állórajttal.	Járások, futások, dobások, ugrások, lökések, hajítások. Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú állórajttal, verseny, időmérés.

Mozgásos tapasztalatszerzés a néptánc, a történelmi táncok, társastánc és modern mozgáselemek tárából Tánc: népi és régi stílusú táncok, új stílusú táncok, sport jellegű táncok megismerése	Tánc, művészeti előadás és más mozgásformák alkalmazása az önreflexió és önkifejezés érdekében. Táncitanítás, tutorálás mozgásos programokban, gyakorlatokban.
---	---

Témakör	Játék	36 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Együttműködés, kooperáció elősegítése. A versenyszellem és a sportszerűség kialakítása és fenntartása. Élethosszig úzhető szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése. Szabálytudat, kooperativitás és asszertivitás fejlesztése. Kudarccs és győzelem sportszerű megélése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Játékok neve és szabályai, büntetődobás, büntetőrúgás, oldal-bedobás, sarokrúgás, szerelés, becsúztatás, ívelés, feladás, sáncolás, csatár, középpályás, védő, kapus, kapáslövés, önvédelem, esés, gurulás, szabadulás.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Dobó- és elfogó játékok.	Dobó és elfogó játékok játszása. Csapatépítés. Sportági előkészítő kreativitás és kooperativitás fejlesztése. Inklúzióra, társadalmi integrációra előkészítés, érzékenyítés. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása. Játékszabályok által döntésképeség és szabálytudat kialakítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlata. Szabadidős teremjátékok: gombfoci, asztali foci, darts, asztalitenisz, asztali hoki.
Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel.	Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel (kidobós). Játékszabályok által döntésképeség és szabálytudat kialakítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben

Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben.	Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés, védővel szemben, átadások helyben és mozgás közben, célba rúgó és célba dobó játékok.
Átadások helyben és mozgás közben.	Átadások helyben és mozgás közben.
Célba rúgó és célba dobó játékok: <ul style="list-style-type: none"> • kosárlabda • labdarúgás • röplabda • kézilabda 	Személyes és társas folyamatok pozitív alakítása a megismerésben, az értékelésben, az asszertivításban, a sportszerűségben és a sikerorientáltságban. Testnevelési és sportjátékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés és kritikai értelmezés.
Küzdősportok (judo) – önvédelemi megközelítéssel.	Küzdősportok (judo) – önvédelemi megközelítéssel (esések, gurulások, szabadulások). Döntésképeség és szabálytudat kialakítása.
Szabadidős teremjátékok.	Testnevelési és sportjátékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés és kritikai értelmezés. Szabadidős teremjátékok: gombfoci, asztali foci, darts, asztalitenisz, asztali hoki. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok.

Témakör	Versenyzés	36 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor- és váltóversenyek, illetve egyszerűsített sportági versenyek esetében. Olimpikonok, paralimpikonok tiszteletére nevelés. Szabálykövetés, szabálytartás, egészséges versenyszellem. Kooperáció és koordináció fejlesztése. Döntési és reagáló képesség fejlesztése.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
A játékok neve és szabályai; erőszakos, kíméletes, sportszerű, „fair play”, esélyegyenlőség, teljesítmény, olimpikon, paralimpia.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Egyénileg, párban és csoportosan végrehajtott versenyfeladatok, a sportági versenyek szabályainak, technikájának és taktikájának elemei.	Sportági versenyek, versenytapasztalatok megszerzése a diáksport, élsport és szabadidősport terén. Sportszerűség fogalmi jelentésének ismerete.

	Példakép (választás, a választás megindokolása). Sportági versenyek – szükség szerinti egyszerűsített szabályokkal – gyakorlása. Váltóversenyek.
Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóiskola. Ugróiskola. Dobóversenyek. Kötélugró verseny. Kosárra dobó verseny. Labdavezetési verseny. Kidobó játék. Labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda játékok szabályainak megismerése.	Sorversenyek. Váltóversenyek. Kötélugró verseny. Kosárra dobó verseny. Kidobó játék. Labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda játékok szabályszerű, csapatok közötti játéka. Futóiskola – futóversenyek (gyors, kitartó, gát, staféta). Ugróiskola – magas-, távolugrás. Dobóversenyek (célba, távba különféle eszközökkel). Sor- és váltóversenyek szabályinak ismerete és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával.
Népi gyermek versenyjátékok, versenyfeladatok.	Népi gyermek versenyjátékok, versenyfeladatok (bigézés, karikahajtás, dióleső, tojásba vágás, csizmadobáló).
Küzdősportok elemei.	Küzdősportok elemei – birkózás, keleti küzdősportok elemei.
Az olimpiák története – sportidolok, paralimpia.	Példakép keresése híres magyar és nemzetközi sportolók és csapatok közül (képek, eredmények, versenyek látogatása, kulturált szurkolás). Választás indoklása. Az olimpia- és sporttörténet nagy alakjai, emblematis személyiségei, híres magyar és nemzetközi sportolók megismertetése a múltból és a jelenből.

Témakör	Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra, egészségtudatosságra nevelés.		
Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása.		
Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés.		
A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepe.		
A tematikus anyaghoz tartozó kulcsfogalmak:		
Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, napsugárzás, UV-A és UV-B, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll, testtartás, tájfutás, tájoló, térkép, terep, önkarbantartás, tréning, örömtréning.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Otthon is végezhető testgyakorlatok.	<p>Otthon is végezhető testgyakorlatok táncos elemei (aerobic, talajtorna). Igénykeltés a mozgásban gazdag életformára, a terhelés alakítására és kontrolljára való képesség kialakítása. Optimális testtömeg és fittség paramétereinek kialakítása és/vagy fenntartása. Biztonság és környezettudatosság. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák – egyénileg, párban, csapatban.</p>
Testi higiénié tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata.	<p>Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásai a testi-lelki egészségre. Primer prevenció és az életvezetés kapcsolatrendszere: szokások, egészségfejlesztés, egészségtudatosság.</p>
Relaxációs gyakorlatok.	<p>A relaxáció és stressz oldás, mint a lelki egészség megőrzésének egyik eszköze. Relaxációs gyakorlatok: légzőgyakorlatok, figyelemösszpontosító és lazító testtartások. Önkontroll, önuralom.</p>
Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése, betegségek megelőzése, prevenció, védőoltások szerepe.	<p>Egyéni felelősség és döntés az egészséges életvitel és a szabadidős tevékenységek megvalósításában. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatása. Egészségtudatosság. Mozgásigény.</p>
Természetben űzhető sportok (balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem elsajátítása). Kerékpározás, görkorcsolyázás.	<p>Természetben űzhető sportok: labdajátékok, futóversenyek, túra, kocogás, tájfutás – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem rendszeres elvégzése (krémezés, ruházat, ellenőrzés). Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtásának képessége – a védő-óvó intézkedések ismerete és gyakorlata (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). Kerékpározás, görkorcsolyázás. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtásának képessége. A körülményekhez való alkalmazkodás. A természet szeretete, fenntartható fejlődés. Mozgásigény. Biztonság és környezettudatosság.</p>
Könnyített testnevelés.	A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése.

	<p>Könnyített testnevelés: a tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok (a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint, a tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása).</p> <p>Testtartás-javító gyakorlatok: preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p>
Táncok különféle műfajai.	Táncok különféle műfajai.

OSZTÁLYFŐNÖKI

Az osztályfőnöki óra sajátos szerepet tölt be a tantárgyak rendszerében. Tartalmi, tevékenységei közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagok értékmozzanatokkal történő felruházására. Az osztályfőnöki óra az osztályfőnöki tevékenység tanórai kereteként, tematizáltan segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést.

A tantárgy az erkölcsi nevelés terén, irodalmi művek, irodalmi szereplők megismerésén keresztül támogatást nyújt pozitív és negatív példák felismerésére, pozitív mintakövetésre; nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területén hazánk múltjának, jelenének megismerésére az írók, költők szemével.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés terén szerepet játszik az olvasott szövegekben a közéletiség felismerésében, a múlt irodalmában a demokratikus jogokért való küzdelem megjelenésének nyomon követésében.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése területen fontos szerepet tölt be a tantárgy, a szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztésével segíti a társas érintkezést. Az önismeretet fejleszti a tanórai teljesítmények értékelésével, folyamatos visszajelzéssel, segíti a saját személyiség megismerését az improvizatív és irányított szerepjátékokkal, tanórai munkával.

A testi és lelki egészségre nevelésben az egészséges és tudatos életmód jellemzőinek megismerésével ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben, ezek felismerésével, saját személyre vonatkozó lehetőségek megfogalmazásával vesz részt.

A családi életre nevelést az irodalmi művekben megismert pozitív és negatív családpéldák, családmockok, erkölcsi normák felismertetése, közös megfogalmazás, véleménynyilvánítás gyakorlása erősíti.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területet támogatja a személyiségfejlesztő nevelés során megjelenő odafigyelés, elfogadás, együttérzés, segítség irányított megbeszélése irodalmi művek kapcsán, illetve ezek gyakorlata szituációs játékokban, szerepjátékokban.

A fenntarthatóság, környezettudatosság terület egyre tudatosabbá válik a helyes szokásrend következetes alakítása során különböző életterekben (osztály, iskola, könyvtár, színház stb.).

A pályaorientáció területét támogatja a munka világáról szóló ismeretterjesztő, irodalmi művek elemzésével, megbeszélésével, saját lehetőségek és motivációk összevetésével.

Gazdasági és pénzügyi nevelés területen komplex ismereteket nyújt az egyén, a család, a társadalom gazdasági lehetőségeinek bemutatásával a tanulóknak a tulajdonviszonyok, az érdekérvényesítés, a munkamegosztás, családi élet, hivatalos ügyintézés, gazdálkodás stb. témakörökben.

A médiatudatosságra nevelést segíti az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek, infokommunikációs eszközök igénybevételének gyakorlásával.

A tanulás tanítása területet támogatja az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárásával, egyénre szabott értékeléssel, az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztésével.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Beilleszkedés – Alkalmazkodás	12	12
Önismeret – Testi és lelki egészség	14	14
Aktuális témák	10	10

9.-10. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

Célja fejleszteni – a konkrét tapasztalatok és élmények feldolgozásával, értelmezésével – a szociabilitást, a testi-lelki harmóniát, a tanulók társas, egyéni és iskolai kapcsolatait, a szabálytudat erősítését. Fontos, hogy hozzájáruljon – az egyéni szükségletek mentén – az énkép, az önértékelés alakításához, a közösen kialakított magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia, az őszinte kommunikáció, az értelmes kockázatvállalás attitűdjeinek kialakulásához. Feladata erősíteni – a terápiás eljárások alkalmazásával – az önismeretet, az önellfogadást és az önfejlesztést, biztosítani a szociális érzékenység légkörét, a konfliktusok kezelésének konkrét megoldását helyzetgyakorlatokon, megélt, átélt élményeken keresztül. A tantárgy tudatosítja az értékek védelmével kapcsolatos felelősséget, bemutatja a közvetlen környezet humán értékeit.

Az osztályfőnöki óra feladata, hogy kapaszkodókat adjon a serdülőkor testi-lelki változásaihoz – a tanuló számára lehetőséget adjon a saját élmények, vélemények megvitatására. Riportok, filmek, cikkek, tanulmányok értelmezésével, megvitatásával – saját élmény eseti bekapcsolásával

– adjon pontos képet és iránymutatást az élvezeti szerek veszélyeiről, a deviáns magatartás következményeiről. A tanulók saját tapasztalatokat szereznek – események, történések közös elemzésével, egyéni gyűjtőmunkával – a felelős állampolgári viselkedésről, a környezettudatos, fenntartható fejlődésről. Felkészíti a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására, a tanuló tapasztalatokat gyűjt a munka világáról, a szakmákról. A tantárgy feladata továbbá a vonzódások, lehetőségek mérlegelése – szakmatanulási lehetőségek a képességek megfelelően –, a képességfejlesztés útjainak, módjainak számbavétele az életcélok elérése érdekében.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló képes

- iskolai munkáit a tanult szabályok szerint végezni,
- a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni,
- meggyőzni, kulturáltan véleményt megfogalmazni, empaticusan együttműködni beszédpartnerével,
- iskolai munkáit a tanult szabályok szerint végezni,
- a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni,
- meggyőzni, kulturáltan véleményt megfogalmazni, empaticusan együttműködni beszédpartnerével,
- a környezet és az értékek megismerése alapján az azonosulásra, elfogadás és szolidaritásra az aktuális helyzetekben, .
- felismerni az ünnepek és ünneplés helyét és értékét az egyén és a közösség életében,
- megismerni az aktív közreműködés és részvétel élményét, emlékeket gyűjteni, dokumentálni.

9. évfolyam

Témakör	Beilleszkedés – Alkalmazkodás	12 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Reális pályatervezés.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Egyéni tanulás, tanulócsoport, kötelező tanóra, igazolt-igazolatlan hiányzás, legális munkavégzés, feketemunka, helytörténet, múlt, közelmúlt, együttérzés, önkéntesség, önfeláldozás, karitatív tevékenység, hatékony tanulás, önellenőrzés, rátermettség, viszonzás nélkül, szívesen.		
Ismeretek		Fejlesztési tevékenységek

Tanulói jogok és kötelezettségek. Házirend.	A házirenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása). A szabályok megvitatása.
Tűz- és balesetvédelem.	A szabályok elfogadása.
Napirend.	Helyes napirend kialakítása.
Tanórán kívüli elfoglaltságok.	Időbeosztás, órarend. Hatékonyság ellenőrzése.
Tanulás és tudás.	Az önálló tanulás egyre nagyobb aránya. Beszámoló az önálló tanulásról és a tanuló párok együttműködésének tapasztalatairól. Saját tanulási stratégia megkeresése, az előnyök és hátrányok mérlegelésével.
Új tantárgyak megismerése.	Kérdések megfogalmazása az új tantárgyakkal kapcsolatban (pályaorientáció, alkalmasság). Felkészülés a szakmatanulásra.
Gyakorlati tantárgyakkal kapcsolatos képességek feltérképezése (kézügyesség, kitartás, pontosság, megbízhatóság).	A lehetőségek és képességek felmérése, saját képességek tudatosítása a pályaválasztás érdekében (tesztek, pályaválasztási tanácsadó).
Helyismeret.	Kutatómunka a közvetlen környezet múltjáról (könyvtári kutatómunka, helytörténeti múzeum, kiállítás megtekintése).
Közvetlen lakókörnyezetben, iskola szervezésében végezhető önkéntes munka végzése.	Aktív részvétel a lakóközösség és iskolaközösség életében. Kapcsolatépítés, aktív együttműködés. Tanulmányi kirándulás, intézménylátogatás, kapcsolatfelvétel a rászorulóknak megsegítése érdekében (gyermekintézmény, idősgondozás, állatgondozás, parkgondozás, ünnepi műsor előadása). Szolidaritás a rászorulókkal szemben.

Témakör	Önismeret – Testi és lelki egészség	14 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Mondanivaló árnyalt közlése szóban és írásban.		
Lényeges és lényegtelen körülmény egyre biztosabb megállapítása.		
Törekvés a káros szokások kijavítására.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Konfliktuskezelés, egészségmegőrzés, szabálykövetés, játékszenvedély, függőségkerülés, elhárítás, önjellemzés, önkritika, tervekészítés, feszültségoldás, megelőzés, realitás.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Önjellemzés, reális önértékelés.	Reális önismeret.
Lelki bánatmak, sérelmek következményei.	Sérelmeiről beszél a tanuló.
Milyennek látom társaimat, ők hogy látnak engem?	Saját tulajdonságok számbavétele, feltérképezése (külső- és belső tulajdonságok), fénykép nézegetése: régi – új, mi változott? A kritika elviselése, kiállítás a saját vélemény mellett. Jellemzés készítése véletlenszerűen kiválasztott társról, a kapott jellemzés elfogadása vagy elutasítása.
Az emberi természet megnyilvánulása, a helyes életvezetés kialakítása.	Jó – rossz, helyes – helytelen, hiba – bűn bemutatása helyzetgyakorlatokban, állásfoglalás, reakció megbeszélése. Ellenszenv, rokonszenv, őszinteség, hazugság, választás, döntés, helyzetek megoldása, a választott megoldás indoklása.
Negatív tulajdonságok számbavétele.	Önjellemzés készítése és megismertetése a társakkal (önkritika). Javaslatok és tervekészítés a hibajavításra.
Veszélyeztető tényezők, a káros hatások kivédése, kialakulásuk megelőzése.	Segítségkérés módjának és helyének megismerése. Segélykérő telefonszámok ismerete.
Dohányzás (aktív – passzív).	A káros szenvedélyek kialakulásának elkerülése.
Alkoholizmus, káros közösségek hatása (galéri, szekta).	Szituációs gyakorlatok a káros hatásokkal való találkozásokról, hogyan lehet kikerülni a fenti helyzeteket (alkohol, cigaretta és drog visszaütés), a napirend és az egészséges életmód segítségével. Saját élmények a felmerülő témával kapcsolatban (szóbeli beszámolók).

Témakör	Aktuális témák	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Egyéni és társadalmi ünnepek ismerete, számontartása.		
Mások ünnepeinek megismerése, elfogadása (tolerancia), ünneplésének a tisztelet megadása.		
Aktív részvétel az intézmény és lakóhely életében.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Az ünnepekkel, eseményekkel kapcsolatos fogalmak köre.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Egyéni és közösségi ünnepek, események ismerete.	Az intézmény (iskola, munkahely) hagyományainak, történetének megismerése. Aktív részvétel ünnepeken (családi és közösségi alkalmakon), az ünnepnek megfelelő szokások, külsőségek megtartása (meghívó, plakátkészítés, vendégvárással kapcsolatos teendők, ünnepi műsorban szerepvállalás, fényképezés, beszámoló szóban, írásban az eseményről). Érzelmi azonosulás, megértés az elődök tettei iránt.
A közösség építése érdekében saját teendőinek feltérképezése.	Szűkebb és tágabb közösségének ismerete. Aktivitás, együttműködés. A választott szakma története, hagyományai, alkotásai, eszközei körében tájékozódás. Tanulmányi séta, kirándulás, múzeumlátogatás. A tapasztalatok, ismeretek rendszerezése.

10. évfolyam

Témakör	Beilleszkedés – Alkalmazkodás	12 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Reális pályatervezés.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Egyéni tanulás, tanulócsoport, kötelező tanóra, igazolt-igazolatlan hiányzás, legális munkavégzés, feketemunka, helytörténet, múlt, közelmúlt, együttérzés, önkéntesség, önfeláldozás, karitatív tevékenység, hatékony tanulás, önellenőrzés, rátermettség, viszonzás nélkül, szívesen.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Tanulói jogok és kötelezettségek. Házi rend.	A házi renddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása). A szabályok megvitatása.
Tűz- és balesetvédelem.	A szabályok elfogadása.
Napirend. Tanórán kívüli elfoglaltságok.	Helyes napirend kialakítása. Időbeosztás, órarend. Hatékonyság ellenőrzése.
Tanulás és tudás.	Az önálló tanulás egyre nagyobb aránya. Beszámoló az önálló tanulásról és a tanulópárok együttműködésének tapasztalatairól. Saját tanulási stratégia megkeresése, az előnyök és hátrányok mérlegelésével.
Új tantárgyak megismerése.	Kérdések megfogalmazása az új tantárgyakkal kapcsolatban (pályaorientáció, alkalmasság). Felkészülés a szakmatanulásra.

Gyakorlati tantárgyakkal kapcsolatos képességek feltérképezése (kézügyesség, kitartás, pontosság, megbízhatóság).	A lehetőségek és képességek felmérése, saját képességek tudatosítása a pályaválasztás érdekében (tesztek, pályaválasztási tanácsadó).
Helyismeret.	Kutatómunka a közvetlen környezet múltjáról (könyvtári kutatómunka, helytörténeti múzeum, kiállítás megtekintése).
Közvetlen lakókörnyezetben, iskola szervezésében végezhető önkéntes munka végzése.	Aktív részvétel a lakóközösség és iskolaközösség életében. Kapcsolatépítés, aktív együttműködés. Tanulmányi kirándulás, intézménylátogatás, kapcsolatfelvétel a rászorulóknak megsegítése érdekében (gyermekintézmény, idősgondozás, állatgondozás, parkgondozás, ünnepi műsor előadása). Szolidaritás a rászorulókkal szemben.

Témakör	Önismeret – Testi és lelki egészség	14 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Mondanivaló árnyalt közlése szóban és írásban.		
Lényeges és lényegtelen körülmény egyre biztosabb megállapítása.		
Törekvés a káros szokások kijavítására.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Konfliktuskezelés, egészségmegőrzés, szabálykövetés, játékszenvedély, függőségkerülés, elhárítás, önjellemzés, önkritika, tervekészítés, feszültségoldás, megelőzés, realitás.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Önjellemzés, reális önértékelés.	Reális önismeret.
Lelki bántalmak, sérelmek következményei.	Sérelmeiről beszél a tanuló.
Milyennek látom társaimat, ők hogy látnak engem?	Saját tulajdonságok számbavétele, feltérképezése (külső- és belső tulajdonságok), fénykép nézegetése: régi – új, mi változott? A kritika elviselése, kiállítás a saját vélemény mellett. Jellemzés készítése véletlenszerűen kiválasztott társról, a kapott jellemzés elfogadása vagy elutasítása.
Az emberi természet megnyilvánulása, a helyes életvezetés kialakítása.	Jó – rossz, helyes – helytelen, hiba – bűn bemutatása helyzetgyakorlatokban, állásfoglalás, reakció megbeszélése.

	Ellenszenv, rokonszenv, őszinteség, hazugság, választás, döntés, helyzetek megoldása, a választott megoldás indoklása.
Negatív tulajdonságok számbavétele.	Önjellemzés készítése és megismertetése a társakkal (önkritika). Javaslatok és tervek készítése a hibajavításra.
Veszélyeztető tényezők, a káros hatások kivédése, kialakulásuk megelőzése.	Segítségkérés módjának és helyének megismerése. Segélykérő telefonszámok ismerete.
Dohányzás (aktív – passzív).	A káros szenvedélyek kialakulásának elkerülése.
Alkoholizmus, káros közösségek hatása (galériaszekta).	Szituációs gyakorlatok a káros hatásokkal való találkozásokról, hogyan lehet kikerülni a fenti helyzeteket (alkohol, cigaretta és drog visszaütés), a napirend és az egészséges életmód segítségével. Saját élmények a felmerülő témával kapcsolatban (szóbeli beszámoló).

Témakör	Aktuális témák	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Egyéni és társadalmi ünnepek ismerete, számontartása. Mások ünnepeinek megismerése, elfogadása (tolerancia), ünneplésének a tisztelet megadása. Aktív részvétel az intézmény és lakóhely életében.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Az ünnepekkel, eseményekkel kapcsolatos fogalmak köre.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Egyéni és közösségi ünnepek, események ismerete.	Az intézmény (iskola, munkahely) hagyományainak, történetének megismerése. Aktív részvétel ünnepeken (családi és közösségi alkalmakon), az ünnepnek megfelelő szokások, külsőségek megtartása (meghívó, plakátkészítés, vendégvárással kapcsolatos teendők, ünnepi műsorban szerepvállalás, fényképezés, beszámoló szóban, írásban az eseményről). Érzelmi azonosulás, megértés az elődök tettei iránt.
A közösség építése érdekében saját teendőinek feltérképezése.	Szűkebb és tágabb közösségének ismerete. Aktivitás, együttműködés. A választott szakma története, hagyományai, alkotásai, eszközei körében tájékozódás. Tanulmányi séta, kirándulás, múzeumlátogatás. A tapasztalatok, ismeretek rendszerezése.

